

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W WIELICZCE**

z dnia 2025 r.

o zmianie uchwały w sprawie w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Wieliczka na lata 2016-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1, art. 19 i art. 23 ust. 1, ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 278) Rada Miejska w Wieliczce uchwala, co następuje:

§ 1.

W uchwale Nr XXXI/372/2017 Rady Miejskiej w Wieliczce z 26 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2023, zmienionej uchwałą Nr XXXIV/426/2017 Rady Miejskiej w Wieliczce dnia 27 kwietnia 2017 roku o zmianie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji miasta Wieliczka na lata 2016-2023 wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł uchwały otrzymuje brzmienie:

„w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2016-2030”;

2) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2016 – 2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.”

3) załącznik do uchwały otrzymuje brzmienie, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

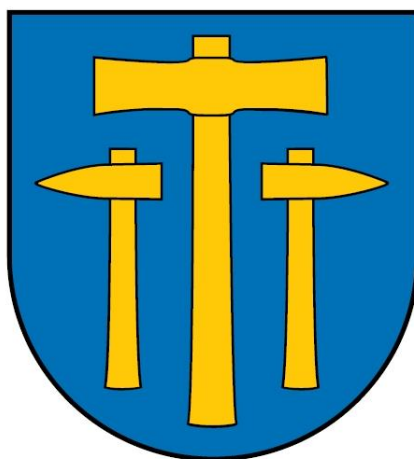
§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wieliczka.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2016 – 2030 - zmiana



Wieliczka, grudzień 2024 r.

Opracowanie zmiany (aktualizacji) dokumentu

„Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016 – 2030” zostało wykonane przez:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

D. Bieńkowska, J. Szymańska, M. Widuch

Ul. Włóczków 22/3, 30-103 Kraków

Autorzy opracowania:

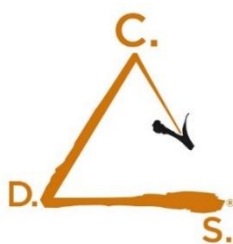
Justyna Szymańska

Dagmara Bieńkowska

Magdalena Widuch

Ewelina Romuzga-Sykała

Viktoriia Orshak



**Centrum Doradztwa
Strategicznego**

Spis treści:

1. Wprowadzenie	5
1.1. Założenia i proces aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	5
1.2. Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją i założenia metodologiczne.....	7
2. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	11
2.1. Etap 1. Wybór jednostek analitycznych.....	11
2.2. Etap 2. Ustalenie zakresu wykorzystanych danych	13
2.3. Etap 3. Przeprowadzenie analizy wskaźnikowej dla przyjętych jednostek referencyjnych.....	16
2.4. Etap 4. Analiza wskaźnikowa - budowa wskaźnika syntetycznego	27
2.5. Etap 5. Wybór obszaru zdegradowanego.....	31
2.6. Etap 6. Wybór obszaru rewitalizacji	35
3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	38
3.1. Podobszar 1 – Osiedle Sienkiewicza	39
3.2. Podobszar 2 - Klasno	47
3.3. Podobszar 3 – Osiedle Przyszłość i Kościuszki.....	55
3.4. Podobszar 4. - Boża Wola	63
4. Wizja oraz cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań	72
4.1. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	72
4.2. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.	73
4.3. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka z dokumentami strategicznymi gminy	74
5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	79
5.1. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisem.....	80
5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	111
6. Indykatywne ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji.....	115
7. Zasady tworzenia i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji	118
7.1. Kompleksowość Programu Rewitalizacji.....	118
7.2. Koncentracja Programu Rewitalizacji	120
7.3. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji	120
7.4. Komplementarność i zintegrowanie Programu Rewitalizacji	127
8. Opis systemu zarządzania realizacją i monitoringu wdrażania Programu	138

8.1. Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji	138
8.2. System monitorowania i oceny Programu	141
8.3. Uspółecznienie Gminnego Programu Rewitalizacji	146
8.4. Koszty zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.....	147
9. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	148
Spis tabel, rysunków, map i wykresów	149

1. Wprowadzenie

1.1. Założenia i proces aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Potrzeba dokonania zmiany (aktualizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016 – 2023, uchwalonego w 2017 roku przez Radę Miejską w Wieliczce (Uchwała Nr XXXIV/426/2017 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 27 kwietnia 2017 r.), wynikała z ewaluacji stopnia zrealizowania założonych w pierwotnym dokumencie celów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ocena aktualności i stopnia wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2023 została dokonana w 2022 roku, a w zawarte wnioski i rekomendacje wskazywały na konieczność kontynuacji działań rewitalizacyjnych na wskazanych podobszarach rewitalizacji w mieście Wieliczka oraz dostosowania interwencji w obszarze rewitalizacji do aktualnych potrzeb i wyzwań społecznych i pozaspołecznych jakie charakteryzują wyznaczony obszar rewitalizacji.

Tym samym Uchwałą Nr LVII/809/2023 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 26 czerwca 2023 r. Gmina Wieliczka przystąpiła do wykonania kompleksowej aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Wieliczka z wydłużeniem okresu jego trwania do 2030 roku oraz przy zachowaniu obecnie wyznaczonych granic obszarów rewitalizacji.

Zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2016-2030 została przeprowadzona przez zespół ekspertów Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, J. Szymańska, M. Widuch z Krakowa. Proces aktualizacji odbył się we współpracy z władzami Gminy Wieliczka, pracownikami jednostek samorządowych, przedstawicielami instytucji społecznych, publicznych, a także przedstawicielami środowiska gospodarczego, organizacji pozarządowych i mieszkańców gminy.

W ramach zmiany dokumentu zasadniczej zmianie uległa pogłębiona diagnoza podobszarów rewitalizacji, zweryfikowano wizję, cele i kierunki działań rewitalizacyjnych a także zaktualizowano wykaz przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających, a także wprowadzono nowe przedsięwzięcia istotne dla obecnie zidentyfikowanych problemów i potencjałów charakteryzujących obszar rewitalizacji. W następstwie tych zmian dokonano także weryfikacji systemu monitoringu i oceny wdrażania GPR a także dokonano zmian w zakresie opisów komplementarności i powiązań z nowymi dokumentami strategicznymi Gminy Wieliczka. W pozostałych częściach dokumentu, jeśli wprowadzane na etapie aktualizacji zmiany nie wymagały dostosowania, pozostawiano treści w stanie niezmienionym.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji prace nad aktualizacją Gminnego Programu Rewitalizacji miały charakter partycypacyjny. Na każdym etapie procesu przeprowadzono szereg działań o charakterze konsultacyjnym, uspołeczniającym dzięki czemu interesariusze mogli włączyć się w ten proces począwszy od fazy analityczno-badawczej, przez fazę budowania założeń aktualizacji GPR po fazę konsultacji projektu dokumentu (wizja lokalna, wywiady

z lokalnymi ekspertami, warsztat strategiczny, dyżury konsultacyjne, formularz do zgłaszania zadań on-line, spotkania konsultacyjne).

Struktura dokumentu GPR oraz treści są zgodne z zaleceniami zawartymi w Procedurze oceny gminnych programów rewitalizacji w województwie małopolskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 (Załącznik do Uchwały nr 1663/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 5 września 2023 r.).

Ponadto GPR Miasta Wieliczka na lata 2016-2030 został opracowany także z uwzględnieniem zapisów rozporządzenia ogólnego Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) stanowiącego część pakietu unijnych rozporządzeń o Funduszach Europejskich na lata 2021-2027¹, w szczególności w zakresie art. 28 i 29 w związku z art. 8.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 48 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie oraz do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o uzgodnienie **odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dla projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2016-2030” (GPR).

- Pismem z dnia 4 grudnia 2024 roku znak: OO.410.1.50.2024.MaS Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie uznał, że GPR nie jest dokumentem wymagającym przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w myśl przepisów uuos.
- Pismem z dnia 12 grudnia 2024 roku znak: NS.9022.6.72.2024 Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny stwierdził brak podstaw prawnych do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla ww. dokumentu.

Na podstawie powyższych uzgodnień odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2016-2030”. Zgodnie z art. 48 ust. 7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, z późn. zm.) opublikowane zostało obwieszczenie Burmistrza Miasta i Gminy Wieliczka

1 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, s. 159). W dalszej części dokumentu GPR określane skrótowo jako „rozporządzenie ogólne”.

o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji.

1.2. Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją i założenia metodologiczne

REWITALIZACJA:



stanowi proces wyprowadzania ze **stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych**, **prowadzony w sposób kompleksowy**, poprzez **zintegrowane działania** na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

(Ustawa z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji, art. 2 ust. 1)

Działania rewitalizacyjne są prowadzone na obszarach, które charakteryzują się **nagromadzeniem różnych problemów (w szczególności społecznych), większym niż przeciętnie w całej gminie.**

Rewitalizacja jest **procesem**, a nie jednostkowym działaniem, czyli **nie oznacza** ona podejmowania **pojedynczych działań technicznych**, jak np. remont jednego budynku. Rewitalizacja **oznacza całościowe podejście do problemu**, które zakłada realizację **działań społecznych** w powiązaniu do przekształceń przestrzennych czy rozwiązywania problemów związanych ze środowiskiem lub problemów gospodarczych. Działania rewitalizacyjne powinny być prowadzone **nie tylko przez samą gminę, ale także przez jej mieszkańców, organizacje społeczne, przedsiębiorców.**

OBSZAR ZDEGRADOWANY:



Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
2. **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3. **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4. **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska i zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

(Ustawa z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji, art. 9 ust. 1)

Obszar zdegradowany wyznacza się za pomocą **obiektywnych i weryfikowalnych wskaźników**. Obszar zdegradowany **musi** charakteryzować się występowaniem **negatywnych zjawisk społecznych**.

Po wyznaczeniu obszarów, na których zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk społecznych, konieczne jest określenie problemów występujących w innych sferach tj. **środowiskowej i/lub technicznej i/lub przestrzenno-funkcjonalnej i/lub gospodarczej**.

Jedynie wówczas, gdy **dany obszar (np. sołectwo czy osiedle) wykazuje ponadprzeciętną koncentrację problemów społecznych oraz problemów przynajmniej w jednej z pozostałych wyżej wymienionych sfer może zostać uznany za obszar zdegradowany**.

OBSZAR REWITALIZACJI:



Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, **cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk**, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne **znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina** zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic

(Ustawa z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji, art. 10 ust.1-2)

Obszar rewitalizacji może obejmować całość obszaru zdegradowanego, pod warunkiem, że obszar ten zajmuje **mniej niż 20% powierzchni gminy** oraz zamieszkiwany jest przez **nie więcej niż 30% ogółu mieszkańców gminy**. Jeżeli obszar zdegradowany jest większy niż wskazany

powyżej, należy dokonać zawężenia obszaru rewitalizacji. Wybór ten może nastąpić w oparciu o następujące przesłanki:

- obszar charakteryzuje się zwiększoną koncentracją negatywnych zjawisk (np. problemów społecznych);
- obszar odznacza się szczególnym potencjałem oraz istotnym znaczeniem dla rozwoju gminy.

W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść niezamieszkałe tereny przemysłowe, na których występują negatywne zjawiska, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1-4, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji stanowi podstawę do podjęcia kolejnych działań związanych z konstruowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. **Program koncentruje się na obszarze rewitalizacji**, dla którego planowane są przedsięwzięcia rewitalizacyjne odpowiadające na zdiagnozowane dla tego terenu problemy.

PROGRAM REWITALIZACJI:



inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, **zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego** oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

(Wytyczne Ministerstwa Rozwoju z dnia 02.08.2016 r.)

PROJEKT REWITALIZACYJNY:



zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

(Wytyczne Ministerstwa Rozwoju z dnia 02.08.2016 r.)

Mając na uwadze znaczenie pojęcia rewitalizacja, jak również wytyczne wynikające z Ustawy o rewitalizacji przy opracowaniu GPR Miasta i Gminy Wieliczka a także przy jego zmianie przyjęto następujące założenia metodologiczne:

- Rewitalizacja Miasta i Gminy Wieliczka stanowi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowanie działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.
- Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszarów kryzysowych zostało przeprowadzone w 2016 roku na podstawie badań i analiz, w których wykorzystano obiektywne metody badawcze, dostosowane do lokalnej specyfiki gminy, a także zastosowano szereg obiektywnych i weryfikowalnych wskaźników, pokazujących natężenie zdiagnozowanych problemów.
- Wyznaczone do rewitalizacji obszary charakteryzują się występowaniem zarówno problemów społecznych, a także niekorzystnych zjawisk w sferze gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej jak i technicznej.
- Rewitalizacja w Gminie Wieliczka prowadzona jest w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, zarówno na etapie planowania, jak i wdrażania Programu.
- Cele oraz działania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Wieliczka są spójne z rozstrzygnięciami dotyczącymi kierunków, celów oraz działań znajdujących się w Strategii Rozwoju Gminy Wieliczka, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieliczka, a także jest kontynuacją działań rewitalizacyjnych w gminie, prowadzonych w latach 2007 – 2015 a także w okresie 2016-2023.
- Zaproponowane rozwiązania i projekty służące wyprowadzeniu obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego wykorzystują endogeniczne uwarunkowania oraz starają się wzmacniać lokalne potencjały.
- Projekty rewitalizacyjne wpisane do realizacji w ramach GPR są ze sobą komplementarne, co oznacza, iż stanowią wiązki dopełniających się tematycznie, skoncentrowanych przestrzennie działań, które przyczynią się do poprawy sytuacji społeczno – gospodarczo – przestrzennej w obszarze rewitalizacji.
- Proces rewitalizacji jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością.

2. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

(W ramach zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji granice obszaru rewitalizacji nie ulegają zmianom, dlatego poniższy rozdział prezentuje sposób oraz wnioski z przeprowadzonej w 2016 roku diagnozy delimitacyjnej, która wyznaczyła obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji Miasta Wieliczka)

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji opracowano metodologię bazującą na obiektywnych i weryfikowalnych wskaźnikach, która posłużyła do analizy gminy w pięciu aspektach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, technicznym i funkcjonalno-przestrzennym. Poniżej znajduje się szczegółowy opis zastosowanego podejścia metodologicznego. Podejście to jest dostosowane do specyfiki gminy i jej wewnętrznych uwarunkowań. Opis podejścia podzielono na etapy, w oparciu o które przeprowadzono delimitację obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

2.1. Etap 1. Wybór jednostek analitycznych

Etapem początkowym delimitacji był wybór jednostek na terenie gminy, które zostaną wykorzystane do późniejszych analiz. Gmina Wieliczka ze względu na swoją specyfikę gminy miejsko-wiejskiej, została podzielona, w części wiejskiej na sołectwa, natomiast w części miejskiej na jednostki urbanistyczne, wyznaczone na podstawie charakteru zabudowy oraz spełnianych przez nie funkcji. W sumie wyznaczonych zostało 50 jednostek referencyjnych, w tym 29 na obszarze wiejskim i 21 na terenie Miasta. Jednostki te prezentują mapy poniżej.

Mapa 1. Podział gminy na jednostki referencyjne w mieście Wieliczka



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG Wieliczka

Mapa 2. Podział gminy na jednostki referencyjne w na obszarze wiejskim w gminie Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG Wieliczka

2.2. Etap 2. Ustalenie zakresu wykorzystanych danych

Kolejny etap delimitacji polegał na ustaleniu zakresu danych, które w sposób rzetelny i obiektywny posłużą do analizy wewnątrzgminnego zróżnicowania gminy. Do opracowania wskaźników zastosowanych do analizy wykorzystano dane pochodzące m.in. z Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka i jednostek organizacyjnych, tj. Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół, a także Komisariatu Policji w Wieliczce i Powiatowego Urzędu Pracy w Wieliczce oraz dostępne statystyki publiczne (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna oraz Państwowa Komisja Wyborcza).

Do analizy wewnętrznego zróżnicowania gminy w sferze społecznej wykorzystano wskaźniki obrazujące negatywne zjawiska społeczne, takie jak:

- Korzystanie z pomocy społecznej i ubóstwo;
- Bezrobocie;
- Problemy dotyczące poziomu edukacji;
- Niski poziom uczestnictwa w życiu społecznym;
- Poziom bezpieczeństwa i przestępczość;
- Starzenie się społeczeństwa.

W tabeli poniżej zestawiono wszystkie wykorzystane wskaźniki w podziale na sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, przestrzenno-funkcjonalną oraz środowiskową, uwzględniając przy tym źródło danych, okres analizy i określenie problemu/zjawiska, które dany wskaźnik obrazuje. Dane, co do zasady, prezentują stan na koniec 2015 r.

Tabela 1. Wykaz wskaźników wykorzystanych do analizy

L.p.	Nazwa wskaźnika	Problem, który opisuje wskaźnik	Źródło danych
	Sfera społeczna		
1.	Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy.	Ubóstwo	MGOPS Wieliczka
2.	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa.	Ubóstwo	MGOPS Wieliczka
3.	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby.	Ubóstwo	MGOPS Wieliczka
4.	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	Ubóstwo	MGOPS Wieliczka
5.	Odsetek osób bezrobotnych.	Bezrobocie	PUP w Wieliczce
6.	Odsetek bezrobotnych kobiet wśród ogółu bezrobotnych.	Bezrobocie	PUP w Wieliczce
7.	Liczba przyznanych dodatków	Ubóstwo	UMiG Wieliczka

	mieszkaniowych na 100 mieszkańców		
8.	Liczba przyznanych dodatków energetycznych na 100 mieszkańców	Ubóstwo	UMiG Wieliczka
9.	Odsetek uczniów z zaświadczeniem o dysleksji	Problemy edukacyjne	OKE Kraków
10.	Wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej	Niski poziom edukacji	OKE Kraków
11.	Frekwencja w wyborach samorządowych w roku 2014	Niski poziom aktywności społecznej	PKW
12.	Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2015 roku.	Niski poziom aktywności społecznej	PKW
13.	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Niski poziom aktywności społecznej	UMiG Wieliczka
14.	Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Niski poziom bezpieczeństwa i przestępczość	Komisariat Policji w Wieliczce
15.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Starzenie się społeczeństwa	UMiG Wieliczka
16.	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Problemy demograficzne	UMiG Wieliczka
17.	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Problemy demograficzne	UMiG Wieliczka
Sfera gospodarcza			
1.	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Niski poziom lokalnej przedsiębiorczości	CEIDG
2.	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców.	Niski poziom przedsiębiorczości	BDL GUS
3.	Odsetek nieaktywnych podmiotów gospodarczych skreślanych z rejestru REGON.	Słaba kondycja lokalnej gospodarki	BDL GUS
Sfera środowiskowa			
1.	Jakość powietrza – poziom zanieczyszczeń powietrza	Przekroczenia standardów jakości środowiska	Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej
2.	Jakość wód – poziom zanieczyszczeń	Przekroczenia standardów jakości środowiska	Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej
3.	Jakość gleb – poziom zanieczyszczeń	Przekroczenia standardów jakości	Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej

		środowiska	
4.	Zagrożenie hałasem akustycznym	Przekroczenia standardów jakości środowiska	Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej
Sfera techniczna			
1.	Liczba budynków zawierających azbest będących w posiadaniu JST w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych o przeznaczeniu mieszkaniowym w aspekcie technicznym zagrażającym życiu/zdrowiu ludzi	UMiG Wieliczka
2.	Liczba budynków zawierających azbest należących do firm i przedsiębiorstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych w aspekcie technicznym zagrażającym życiu/zdrowiu ludzi	UMiG Wieliczka
3.	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków w przeliczeniu na 100 ha	Natężenie obiektów budowlanych wymagających szczególnych działań rewitalizacyjnych i ochrony substancji	Rejestr Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego
Sfera przestrzenno-funkcjonalna			
1.	Liczba obiektów kultury w przeliczeniu na 100 mieszkańców – dostępność do infrastruktury kulturalnej.	Niska dostępność do podstawowych usług i ich jakość	UMiG Wieliczka
2.	Liczba przedszkoli w przeliczeniu na 100 mieszkańców – dostępność do usług opieki nad dziećmi.	Niska dostępność do podstawowych usług i ich jakość	UMiG Wieliczka

Źródło: opracowanie własne

2.3. Etap 3. Przeprowadzenie analizy wskaźnikowej dla przyjętych jednostek referencyjnych

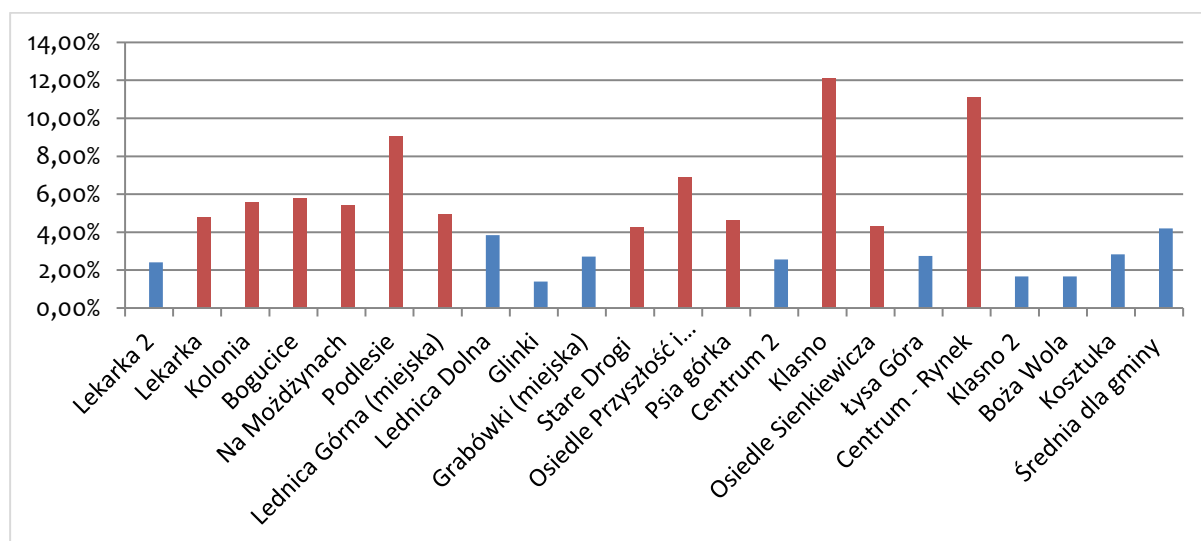
Poniżej zaprezentowano pokrótce wyniki analizy przeprowadzonej dla Miasta i Gminy Wieliczka, które odnoszą się do pięciu analizowanych sfer.

Sfera społeczna

Analiza struktury społeczeństwa, jego potrzeb i problemów jest szczególnie istotna pod kątem procesu rewitalizacji, którego zasadniczym celem jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego. Determinantem skutecznych działań jest właściwe zidentyfikowanie najbardziej problematycznych kwestii w obszarach szczególnie ważnych z perspektywy mieszkańców. Dlatego też w pierwszej kolejności dokonano analizy w sferze społecznej.

Odsetek liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Wieliczka w 2015 roku wyniósł 4,2%. Najwyższą wartość wśród badanych jednostek terytorialnych osiągnęło Klasno, w którym prawie co ósmy mieszkaniec (12,1%) korzystał z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podobnie sytuacja kształtowała się w jednostce Centrum – Rynek, gdzie ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w 2015 roku skorzystało 11,1% mieszkańców. Wśród jednostek referencyjnych w części wiejskiej gminy, najgorzej wypadła miejscowość Pawlikowice, w której odsetek klientów pomocy społecznej wyniósł 7,23%, a także miejscowość Siercza z wynikiem 6,32%. Odsetek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych jednostkach terytorialnych przedstawiają wykresy poniżej.

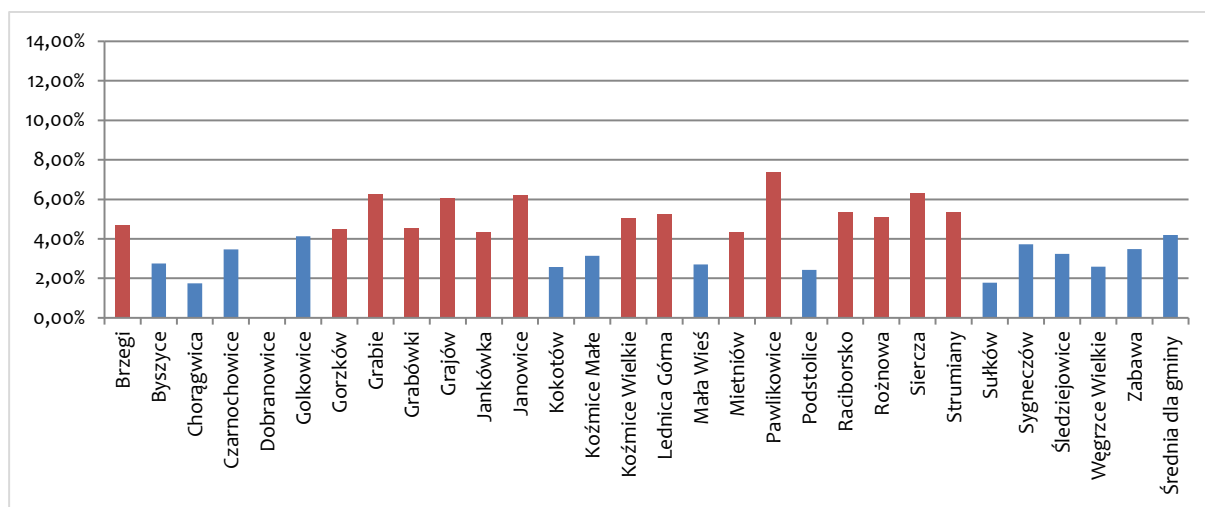
Wykres 1. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie Miasta w gminie Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Wieliczce.

*kolorem czerwonym oznaczono wartości wyższe od średniej dla gminy.

Wykres 2. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie części wiejskiej gminy Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Wieliczce.

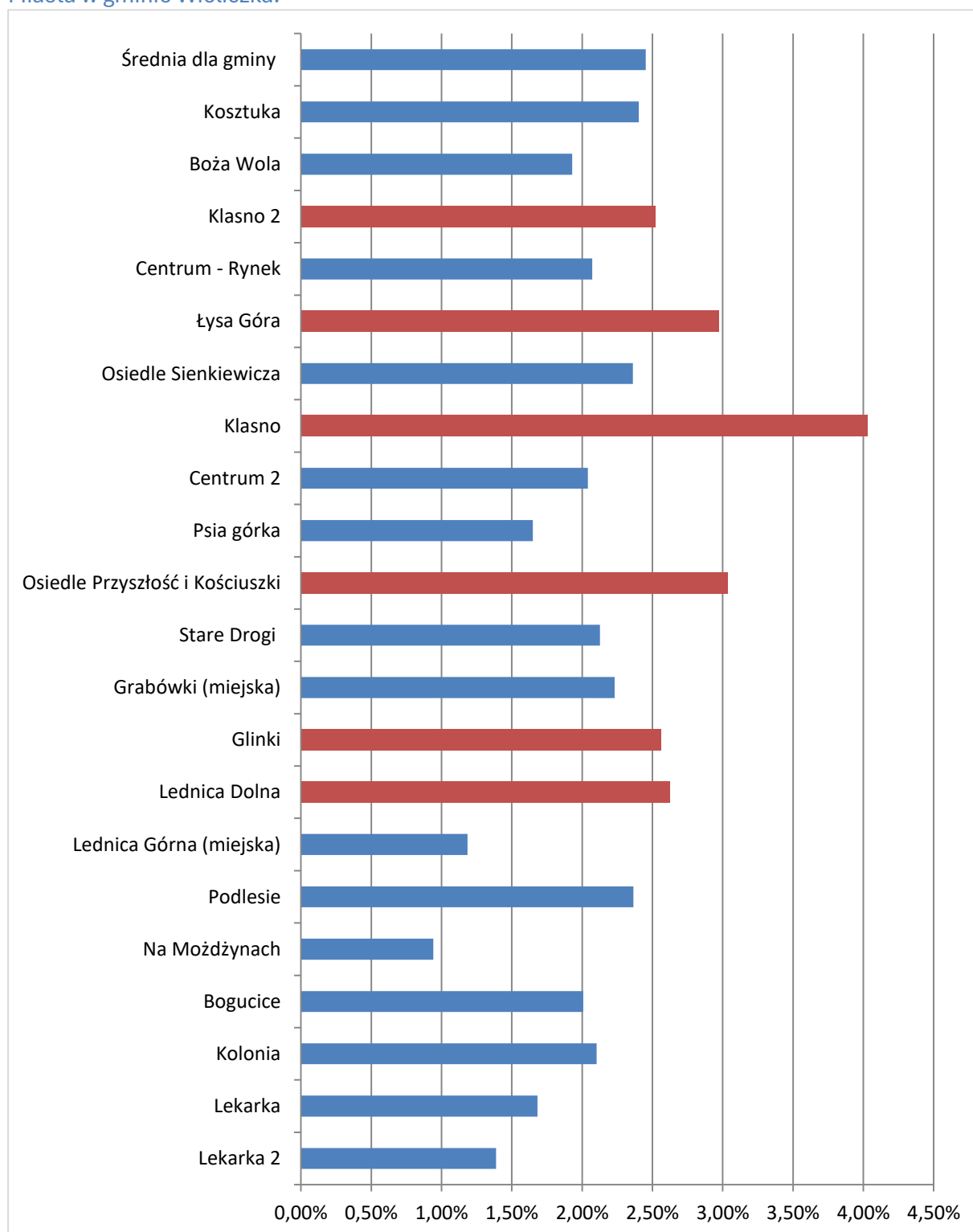
*kolorem czerwonym oznaczono wartości wyższe od średniej dla gminy

Problematyka ubóstwa jest bardzo szeroka i może przejawiać się wieloaspektowo. W związku z powyższym w celu pogłębienia informacji na ten temat postanowiono poddać analizie wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, a także przyznawane dodatki mieszkaniowe i energetyczne dla mieszkańców w roku 2015.

W przypadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa najgorzej na terenie całej gminy wypadły jednostki Klasno oraz Centrum – Rynek, gdzie liczba osób wyniosła odpowiednio 3,2% oraz 3,0%. Znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej mieszka również w jednostce Psia Górka (2,6%). W przypadku pomocy finansowej przyznawanej w ramach dodatków mieszkaniowych czy dodatków energetycznych beneficjentami pomocy byli w 2015 roku przede wszystkim mieszkańcy okolic centrum miasta oraz dużych osiedli mieszkaniowych, w tym takich jednostek jak Klasno (2,9% oraz 2,0%), osiedla Przyszłość i Kościuszki (2,6% oraz 1,1%), osiedla Sienkiewicza (1,8% oraz 1,0%), Centrum – Rynek (1,7% oraz 0,2%), a także Bożej Woli (0,5% oraz 0,8%).

Problem ubóstwa i konieczności korzystania z pomocy finansowej ośrodka pomocy społecznej często związany jest z brakiem pracy, co jest równoznaczne z brakiem stałego źródła dochodu. Dlatego też w analizie poddany został także problem bezrobocia. Zastosowano w tym przypadku wskaźnik odsetka osób bezrobotnych (liczba osób bezrobotnych do liczby mieszkańców) oraz wskaźnik bezrobocia wśród kobiet, jako jednej z grup defaworyzowanych na rynku pracy.

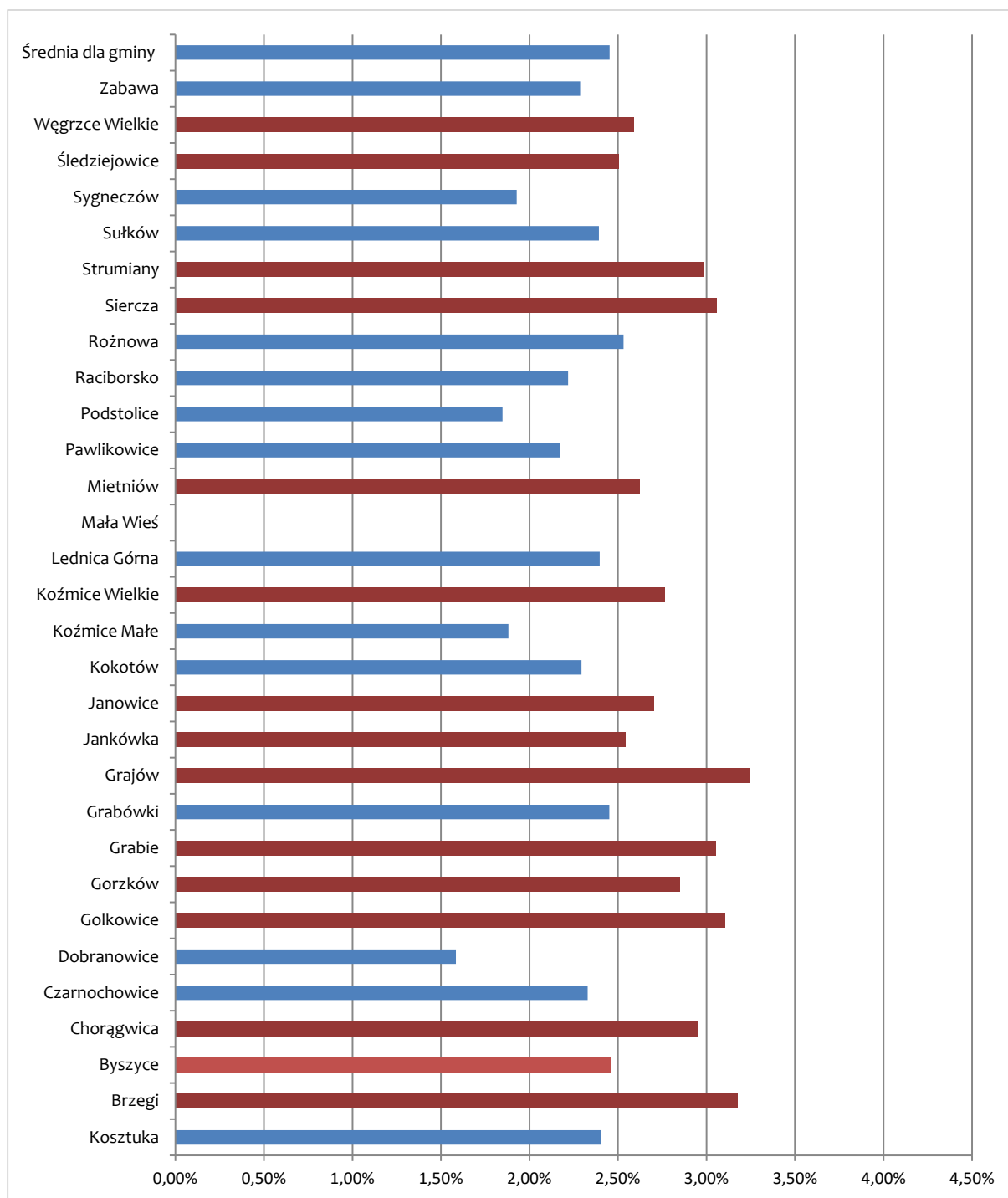
Wykres 3. Odsetek osób bezrobotnych dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie Miasta w gminie Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wieliczce.

*kolorem czerwonym oznaczono wartości wyższe niż średnie dla gminy

Wykres 4. Odsetek osób bezrobotnych dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie części wiejskiej gminy Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wieliczce.

*kolorem czerwonym oznaczono wartości wyższe niż średnie dla gminy

Najwyższy wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców odnotowano w jednostce Klasno (4,0%). Warto zauważyć, że wartości powyżej średniej dla gminy (2,45%) przyjmowane były w prawie połowie analizowanych jednostek, zarówno w mieście jak i na wsi, co można zaobserwować na wykresach 3 oraz 4.

Analiza danych wskazuje, że w gminie Wieliczka bezrobocie dotyczy częściej kobiet niż mężczyzn (wśród wszystkich bezrobotnych w 2015 roku było prawie 55% kobiet). Najwięcej zarejestrowanych jako bezrobotne było w miejscowościach Zabawa (78,3%), Sułków (74,8%) oraz jednostce miejskiej Podlesie (72,7%). Wśród pozostałych jednostek, których liczba bezrobotnych kobiet przekraczała średnią gminy (54,8%) warto wymienić te, w których ponad 2/3 stanowią kobiety i były to na terenie miasta: Rynek – Centrum (68%), Lekarka (67%) oraz Boża Wola (66%), natomiast na terenie wiejskim: Grabie (69%) oraz Raciborsko (67%).

Kolejnymi problemami, które zostały poddane analizom była aktywność społeczna mieszkańców. Została ona zaprezentowana za pomocą takich wskaźników jak frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 roku, frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych w 2015 roku a także liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Najniższą frekwencję wyborczą – 38,16% w Wyborach Samorządowych w 2014 roku odnotowano w 9 okręgu wyborczym, który swoim zasięgiem obejmuje jednostkę Osiedli mieszkaniowych Kościuszki i Przyszłość, a także część Grabówek. Równie niską aktywnością wykazała się miejscowość Kokotów (34 okręg wyborczy), w której to frekwencja wyniosła 39,16%. W przypadku Wyborów Parlamentarnych z 2015 roku najniższe wyniki odnotowano w miejscowościach Golkowice (47,43%), Gorzków (47,49%) oraz Jankówka (47,49%).

Analizując aktywność społeczną poprzez aktywność organizacji pozarządowych należy zauważyć, iż najwięcej z nich jest zarejestrowanych i działa w centrum Miasta (Centrum 2 oraz Centrum Rynek). Również miejscowości wiejskie wydają się być aktywne w tej kwestii. Prawie w każdej miejscowości na rzecz rozwoju lokalnej społeczności działa OSP, koło gospodyń wiejskich czy stowarzyszenie sportowe. Jedynie w trzech miejscowościach na obszarze wiejskim nie istnieje żadne stowarzyszenie formalnie zarejestrowane (Brzegi, Koźmice Małe i Strumiany). Wśród wskazanych jednostek terytorialnych na terenie miasta, na których nie funkcjonują żadne organizacje pozarządowe znalazły się natomiast: Boża Wola, Klasno, Lednica Górna, Łysa Góra, Na Moźdzynach, Podlesie, Psia Górka.

W analizie dotyczącej edukacji wzięto pod uwagę dwa dostępne wskaźniki: wyniki egzaminów po VI klasie w tzw. „Sprawdzianie VI-klasisty” oraz odsetek uczniów z dysleksją. W 2015 roku najniższe wyniki egzaminów w gminie Wieliczka odnotowano w Szkole Podstawowej Gminy Wieliczka w Grajowie (58,9%). Podobne wyniki otrzymali także uczniowie szkół w Śledziejowicach (59,1%) oraz Sygnieczie (59,1%). Analiza odsetka uczniów z dysleksją wykazała natomiast, że najwięcej uczniów z tym problemem w 2015 roku uczyło się w Szkole Podstawowej w Podstolicach (30%), a także Szkoła Podstawowa nr 3 w Wielicze (22%), do której uczęszczają dzieci z wyznaczonych jednostek terytorialnych takich jak: Osiedle Sienkiewicza, Boża Wola, Lednica Górna (na terenie miasta), Lednica Dolna, Łysa Góra oraz Lednica Górna (na obszarze wiejskim).

Kolejnym problemem, który wzięto pod uwagę w wyznaczaniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji było bezpieczeństwo mieszkańców. W tym przypadku posłużono się wskaźnikiem liczby wykroczeń na 100 mieszkańców. Najwięcej wykroczeń w 2015 roku odnotowano w jednostce analitycznej Centrum – Rynek (6,6) oraz Turówka (5,6). Powyżej średniej dla gminy znalazły się również jednostki Klasno (3,6), Klasno 2 (3,6), Psia Górka (2,6), Lekarka (3,5), Kolonia (2,1), Lednica Dolna (2,2), Centrum 2 (2,7) oraz Kokotów (2,1).

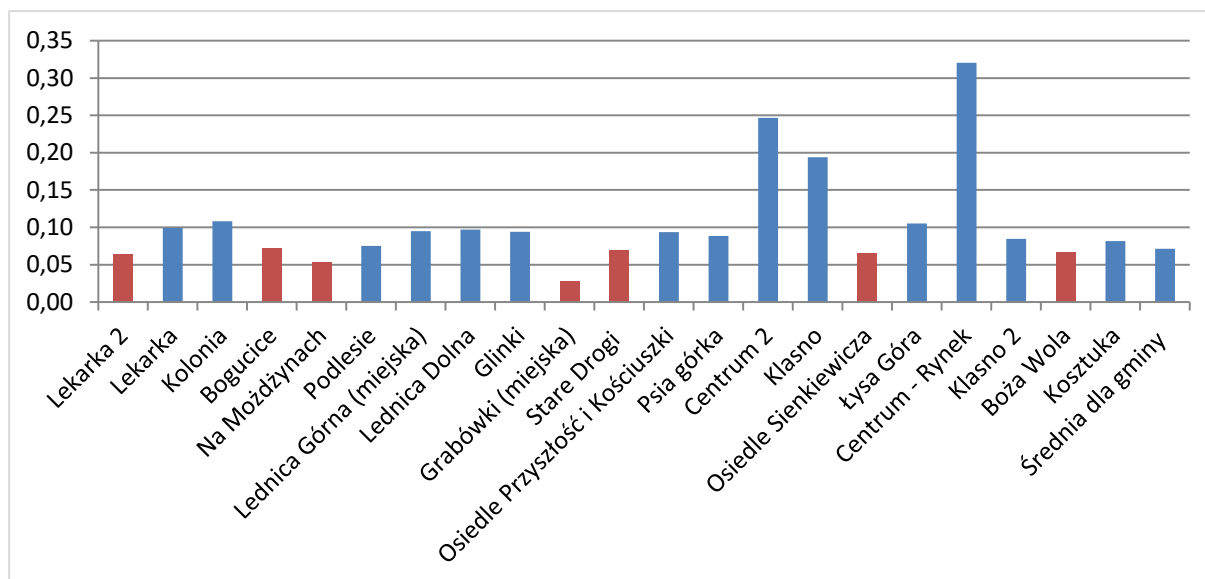
Ostatnimi problemami, które zostały poddane analizie są kwestie związane z demografią (starzenie się społeczeństwa). W tym przypadku dostępne dane pozwoliły na wykazanie zróżnicowania jedynie pomiędzy jednostkami wiejskimi oraz miastem Wieliczka jako całość (każdej jednostce miejskiej przyporządkowana została ta sama wartość). Okazuje się, że miejscowość, która boryka się z największym problemem starzenia się społeczeństwa jest Roźnowa, w której 23,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Problem w miejscowości potwierdzają także wskaźniki obciążenia demograficznego (liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na liczbę ludności w wieku produkcyjnym oraz liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym). Również miasto Wieliczka odznacza się większym niż średnio w gminie odsetkiem mieszkańców w wieku poprodukcyjnym oraz niekorzystnymi wskaźnikami obciążenia demograficznego. Problem starzenia się społeczności, w centrum Wieliczki oraz na terenie dużych osiedli mieszkaniowych był również podkreślany w trakcie przeprowadzonych badań społecznych.

Sfera gospodarcza

Rozwój miejscowej gospodarki jest szczególnie istotny dla mieszkańców miasta, głównie ze względu na szansę zmniejszenia stopy bezrobocia i wzrost poziomu jakości życia. Analizując sferę gospodarczą postanowiono wykorzystać trzy wskaźniki. Wskaźnik przedsiębiorczości, wskazujący liczbę podmiotów wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności gospodarczej na 100 mieszkańców, liczbę podmiotów aktywnych, wpisanych do rejestru REGON, w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz odsetek podmiotów wypisanych z rejestru REGON do ogółu podmiotów znajdujących się w tym Rejestrze. Wskaźniki te obrazują zarówno poziom przedsiębiorczości mieszkańców, jak i kondycję lokalnej gospodarki.

Najwyższe wskaźniki przedsiębiorczości mierzone zarówno dzięki danym uzyskanym z CEIDG jak i REGON, to podobszary znajdujące się w Centrum Miasta – Centrum-Rynek oraz Centrum 2. Wśród podobszarów najstabszych gospodarczo znajdują się Grabówki (miejskie), Na Możdżynach oraz Boża Wola, a także znaczna część miejscowości wiejskich.

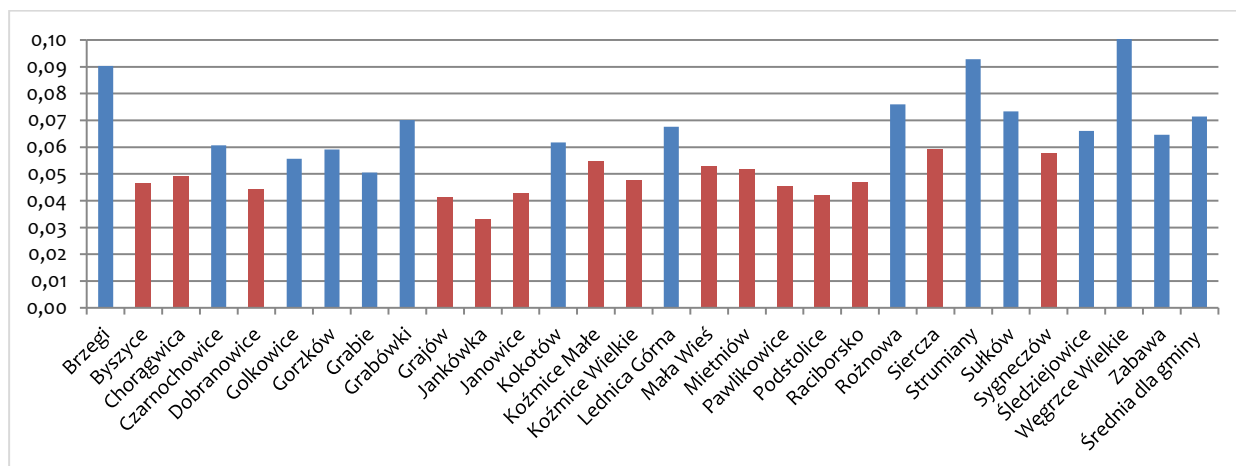
Wykres 5. Odsetek podmiotów gospodarczych wpisanych do CEIDG w stosunku do mieszkańców dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie Miasta Wieliczka w gminie Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie CEIDG.

*kolorem czerwonym oznaczono wartości niższe niż średnie dla gminy

Wykres 6. Odsetek podmiotów gospodarczych wpisanych do CEIDG w stosunku do mieszkańców dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie części wiejskiej gminy Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie CEIDG.

*kolorem czerwonym oznaczono wartości niższe niż średnie dla gminy

Sfera środowiskowa

Kwestia jakości stanu środowiska i jego estetyki jest ważna zarówno dla zdrowia, jak i jakości i komfortu życia, dlatego, planując wszelkie działania rozwojowe, powinno się bezwzględnie zwracać uwagę na aspekt środowiskowy. Sfera środowiskowa w niniejszym opracowaniu stanowi ujęcie oceny jakościowej poszczególnych podobszarów. Zawarto tutaj analizę jakości powietrza, wód, gleb oraz hałasu.

Ze względu na stan jakości powietrza, najbardziej zanieczyszczonymi jednostkami są w mieście: Osiedle Przyszłość i Kościuszki, Centrum 2, Osiedle Sienkiewicza oraz Centrum Rynek, natomiast na obszarze wiejskim Kokotów. Jak można zauważyć, znacznie bardziej na zanieczyszczenie powietrza narażona jest północna część gminy, a zaistniały stan rzeczy jest wynikiem oddziaływań kilku negatywnych zjawisk: niskiej emisji z lokalnych palenisk, emisji liniowej, związanej z lepiej rozwiniętą siecią komunikacyjną oraz emisji punktowej spowodowanej bliskością zakładów przemysłowych.

Z kolei ze względu na stan jakości wód najgorszą ocenę przyznano następującym jednostkom: Glinki, Centrum 2, Klasno oraz Osiedle Sienkiewicza. Zanieczyszczenie wód w tych obszarach wiąże się z przenikaniem do wód poprzez glebę zanieczyszczeń ze środków komunikacji oraz z kanalizacji komunalnych, która w wielu miejscach wymaga modernizacji. Słaby stan wód w tych miejscach jest spowodowany również położeniem obszarów na terenie kopalni, gdzie podczas jej działalności do wód podziemnych dostawały się zanieczyszczenia z zrzutów zasolonych wód kopalnianych.

Największe zanieczyszczenie gleb odnotowano w miejscowościach wiejskich Gorzków oraz Sygnezów. Zanieczyszczenie gleb w tych miejscowościach spowodowane jest głównie spływem z terenów rolniczych, gdzie na szeroką skalę stosowane są nawozy i sztuczne środki ochrony roślin.

Jednostki najbardziej narażone na hałas to obszary położone wzdłuż drogi nr 964. Jest to stosunkowo intensywnie wykorzystywana trasa, stanowiąca połączenie między Wieliczką a Niepołomicami. Wysoki poziom hałasu drogowego może negatywnie wpływać na jakość i komfort życia mieszkańców, a z racji znacznie lepiej rozwiniętej sieci transportowej w północnej części gminy i w mieście Wieliczka, to właśnie ten obszar jest bardziej narażony na przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu.

Sfera techniczna

Infrastruktura techniczna jest niezwykle istotnym elementem danej jednostki terytorialnej. Spełnia kilka ważnych funkcji: jest czynnikiem spajającym całą gminę, a jej dobry standard zwiększa jakość życia mieszkańców. W sferze technicznej ocenie poddano liczbę obiektów zawierających azbest (będących w posiadaniu JST oraz należących do firm i przedsiębiorstw), a także wskaźnik liczby zabytków przypadających na 100 ha powierzchni.

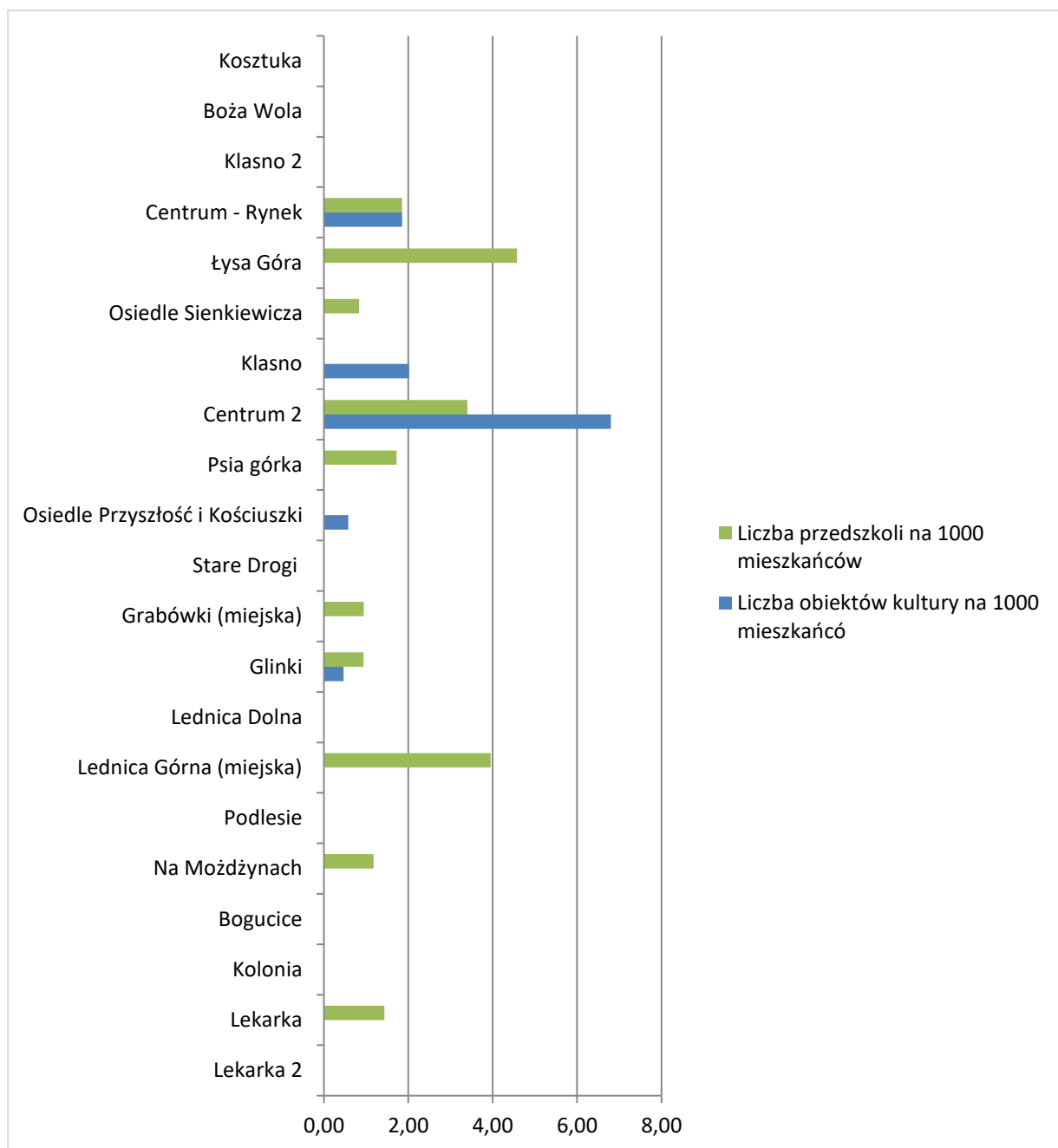
Gmina Wieliczka posiada Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Wieliczka wraz ze szczegółową inwentaryzacją, powstały w 2014 roku. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji wśród budynków będących własnością Gminy Wieliczka wykazano łącznie 2 obiekty z wbudowanymi wyrobami zawierającymi azbest. Są to budynek szkoły w podstawowej w Wieliczce (znajdujący się w jednostce Osiedle Przyszłość i Kościuszki) oraz budynek gospodarczy w miejscowości Grabie. Łącznie oszacowano 220 m², tj. 2,2 Mg wyrobów budowlanych zawierających azbest. Z kolei budynki zawierające azbest będące w posiadaniu firm i przedsiębiorstw znajdują się głównie w północnej części miasta w takich jednostkach, jak Kolonia, Lekarka, Lekarka 2, Bogucice, Podlesie, a także na osiedlach Przyszłość i Kościuszki i osiedlu Sienkiewicza. Z kolei na terenach wiejskich budynki takie znajdują się w miejscowościach Czarnochowice, Dobranowice, Gorzków, Grajów oraz Podstolice.

Najwięcej zabytków skoncentrowanych jest w centrum miasta, znajdują się one głównie w jednostkach Centrum – Rynek, Centrum 2 oraz w Podobszarze Klasno oraz na osiedle Przyszłość i Kościuszki, Boża Wola czy Turówka. Należy zauważyć, że obiekty te często o funkcjach mieszkaniowych są bardzo często w złym stanie technicznym, co przekłada się na obraz stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze gminy.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

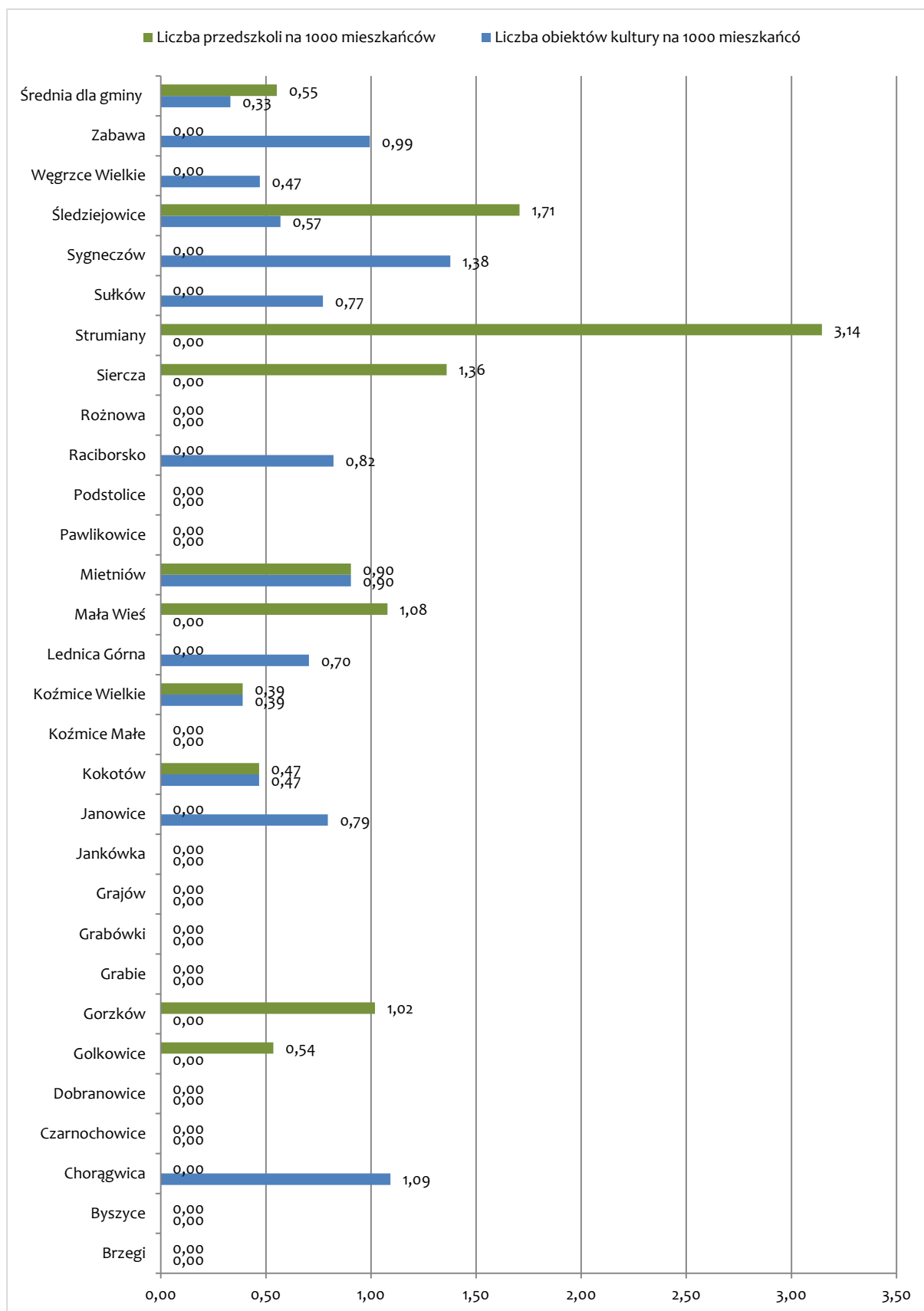
W sferze przestrzenno-funkcjonalnej analizie poddano wskaźniki wskazujące na dostępność do obiektów i podstawowych usług publicznych, w tym obiektów kultury oraz przedszkoli. Dostępność do obiektów infrastruktury kulturalnej oraz opieki nad dziećmi do lat 6ciu obrazują wykresy poniżej.

Wykres 7. Dostępność do infrastruktury kultury i przedszkoli dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie Miasta Wieliczka w gminie Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG Wieliczka.

Wykres 8. Dostępność do infrastruktury kultury i przedszkoli dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie części wiejskiej gminy Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG Wieliczka.

2.4. Etap 4. Analiza wskaźnikowa - budowa wskaźnika syntetycznego

W celu obiektywnego wskazania obszarów na terenie gminy, wymagających podjęcia rewitalizacji z uwagi na nawarstwienie negatywnych zjawisk, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne, ale i w pozostałych sferach pozaspołecznych zbudowano **wskaźnik syntetyczny**. Jest to miernik opisujący stopień degradacji danej jednostki analitycznej. W celu zbudowania wskaźnika syntetycznego konieczne było przekształcenie wykorzystanych zmiennych do postaci znormalizowanej. **Normalizacja zmiennych** to procedura wstępnej obróbki danych w celu umożliwienia ich wzajemnego porównywania i dalszej analizy. Zabieg ten jest konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą przypisywały większego znaczenia czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów.

Kolejna kwestia uwzględniona w ramach normalizacji zmiennych to ustalenie wskaźników, będących **stymulantami lub destymulantami degradacji**. W zależności bowiem od charakteru wskaźnika możemy mówić, iż jest on stymulantą degradacji lub nie (przykładowo przyjęto, iż wskaźnik „Odsetek osób bezrobotnych” gdzie wartości większe od średniej dla gminy świadczą o gorszej sytuacji w tym zakresie będzie stymulantą, natomiast dla wskaźnika „Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.” wartości mniejsze od średniej dla gminy mówią o bardziej kryzysowej sytuacji, stąd jest on destymulantą degradacji).

W zależności od tego czy dany wskaźnik jest stymulantą czy destymulantą przyjęto inny wzór obliczeń dla normalizacji zmiennej:

$$\text{Wzór na normalizację dla stymulant} \longrightarrow z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min\{x_{ij}\}}{\max\{x_{ij}\} - \min\{x_{ij}\}}$$

$$\text{Wzór na normalizację dla destymulant} \longrightarrow z_{ij} = \frac{\max\{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max\{x_{ij}\} - \min\{x_{ij}\}}$$

Gdzie:

x_{ij} - wartość i-tego obszaru (np. miejscowość) dla j-tej zmiennej

z_{ij} - zmienna otrzymana w wyniku normalizacji.

Syntetyczną miarę, opisującą stopień zdegradowania danej jednostki w poszczególnej sferze, utworzono wykorzystując **sumę wartości wszystkich cząstkowych wskaźników standaryzowanych**. Następnie wartość wskaźnika syntetycznego dla każdej jednostki **porównano z jego wartością dla całej gminy**. Na tej podstawie ustalono, które z analizowanych jednostek charakteryzują się większym stopniem zdegradowania w sferze społecznej oraz sferach pozaspołecznych, niż średnio w gminie (wartość sumy wskaźników dla danej jednostki ze

wszystkich wskaźników standaryzowanych jest większa od sumy wartości wskaźników standaryzowanych dla gminy ogółem). Dzięki temu, możliwe było obiektywne ustalenie, które z badanych jednostek charakteryzują się większym stopniem zdegradowania (w sferze społecznej oraz sferach pozaspołecznych) niż średnio w gminie i z tego powodu wymagają podjęcia działań rewitalizacyjnych. Jako obligatoryjne dla uznania jednostki referencyjnej za potencjalny obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji, określono łączne spełnienie dwóch poniższych kryteriów:

- ponadprzeciętna (na tle średniej gminnej) degradacja w sferze społecznej (wskaźnik syntetyczny dla sfery społecznej wyższy niż średnia gminna);
- ponadprzeciętna (na tle średniej gminnej) degradacja w sferach pozaspołecznych (wskaźnik syntetyczny dla sfer pozaspołecznych wyższy niż średnia gminna).

W tabelach poniżej zestawiono obliczony wskaźnik syntetyczny po normalizacji dla każdej jednostki analitycznej (będącej sumą wskaźników cząstkowych) dla sfery społecznej oraz pozostałych sfer (gospodarczej, środowiskowej, technicznej, funkcjonalno-przestrzennej).

Tabela 2. Wskaźniki syntetyczne dla jednostek analitycznych w sferze społecznej.

L.p.	Nazwa jednostki analitycznej	Wskaźnik syntetyczny
1	Klasno	13,05
2	Centrum - Rynek	9,49
3	Rożnowa	9,01
4	Osiedle Sienkiewicza	8,98
5	Osiedle Przyszłość i Kościuszki	8,69
6	Boża Wola	8,40
7	Siercza	8,04
	Średnia dla gminy	7,83
8	Grajów	7,82
9	Golkowice	7,79
10	Bogucice	7,77
11	Grabie	7,60
12	Łysa Góra	7,49
13	Klasno 2	7,37
14	Zabawa	7,36
15	Koźmice Wielkie	7,35
16	Kolonia	7,33
17	Lednica Dolna	7,32
18	Turówka	7,28
19	Podlesie	7,19
20	Sygneczów	7,16
21	Kokotów	7,10
22	Lekarka 2	7,08

23	Grabówki	7,07
24	Pawlikowice	6,95
25	Czarnochowice	6,94
26	Lednica Górna	6,94
27	Lednica Górna (miejska)	6,86
28	Janowice	6,72
29	Jankówka	6,50
30	Podstolice	6,47
31	Lekarka	6,45
32	Grabówki (miejska)	6,38
33	Mietniów	6,35
34	Raciborsko	6,34
35	Brzegi	6,26
36	Zadory + Psia górka	6,17
37	Centrum 2	6,16
38	Kosztuka	6,09
39	Glinki	6,07
40	Śledziejowice	5,89
41	Chorągiewca	5,87
42	Dobranowice	5,86
43	Gorzaków	5,82
44	Sułków	5,61
45	Koźmice Małe	5,48
46	Na Moźdzynach	5,45
47	Węgrzce Wielkie	5,27
48	Strumiany	4,87
49	Byszyce	4,73
50	Mała Wieś	4,42

Źródło: opracowanie własne

*kolorem różowym oznaczono wartości powyżej średniej dla gminy, które zostały uznane za zdegradowane społecznie.

Tabela 3. Wskaźniki syntetyczne dla jednostek analitycznych w pozostałych sferach (poza społeczne)

L.p.	Nazwa podobszaru	Wskaźnik syntetyczny - pozaspołeczne
1	Osiedle Sienkiewicza	7,725
2	Kolonia	7,716
3	Osiedle Przyszłość i Kościuszki	7,715
4	Kokotów	7,341
5	Bogucice	7,077
6	Węgrzce Wielkie	7,009
7	Na Moźdzynach	6,984
8	Czarnochowice	6,943
9	Klasno 2	6,871
10	Boża Wola	6,854
11	Lekarka 2	6,793
12	Zabawa	6,664
13	Glinki	6,578
14	Brzegi	6,574
15	Klasno	6,513
	Średnia dla gminy	6,473
16	Kosztuka	6,391
17	Stare Drogi	6,347
18	Lekarka	6,338
19	Grabie	6,212
20	Śledziejowice	6,200
21	Centrum - Rynek	6,197
22	Strumiany	6,035
23	Siercza	6,028
24	Sułków	5,993
25	Grabówki (miejska)	5,983
26	Jankówka	5,964
27	Lednica Górna	5,959
28	Grabówki	5,860
29	Lednica Dolna	5,804
30	Psia górką	5,789
31	Centrum 2	5,670
32	Mała Wieś	5,518
33	Sygneczów	5,472
34	Gorzków	5,447
35	Raciborsko	5,415
36	Podstolice	5,302
37	Koźmice Wielkie	5,171
38	Podlesie	5,152

39	Byszyce	5,071
40	Dobranowice	5,040
41	Koźmice Małe	4,895
42	Janowice	4,834
43	Łysa Góra	4,789
44	Roźnowa	4,641
45	Golkowice	4,445
46	Mietniów	4,443
47	Pawlikowice	4,410
48	Grajów	4,395
49	Lednica Górna (miejska)	4,346
50	Chorągiewca	4,198

Źródło: opracowanie własne

* kolorem różowym oznaczono wartości powyżej średniej dla gminy, które zostały uznane za zdegradowane w pozostałych sferach społecznie.

* kolorem czerwonym oznaczono jednostki, które zostały uznane za zdegradowane społecznie.

Podsumowanie tabeli powyżej – przeprowadzona analiza wykazała, iż jednostki charakteryzujące się największym stopniem zdegradowania w sferze społecznej (których wartość wskaźnika syntetycznego przekracza wartość średnią dla gminy to): Klasno; Centrum – Rynek; Roźnowa; Osiedle Sienkiewicza; Osiedle Przyszłość i Kościuszki; Boża Wola oraz Siercza.

Na terenie tych jednostek zaobserwowano nagromadzenie problemów społecznych takich jak bezrobocie, ubóstwo czy niski poziom aktywności społecznej.

W analizie sfery pozaspołecznej, jednostki zdegradowane to: Osiedle Przyszłość i Kościuszki; Kolonia; Osiedle Sienkiewicza; Kokotów; Bogucice; Węgrzce Wielkie; Czarnochowice; Na Moźdzynach; Boża Wola; Klasno 2; Lekarka 2; Zabawa; Brzegi oraz Klasno.

2.5. Etap 5. Wybór obszaru zdegradowanego

Kolejny krok w delimitacji polegał na wyborze jednostek wchodzących w skład obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Wybór ten został dokonany w oparciu o wyniki przeprowadzonej analizy wskaźnikowej a także wymogi ustawy o rewitalizacji z dn. 9 października, zgodnie z którą „Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych”.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej analizy wskaźnikowej bazującej na opisanym wyżej wskaźniku syntetycznym (dla sfery społecznej oraz dla sfer pozostałych) jako jednostki referencyjne spełniające warunki obszaru zdegradowanego wyłoniono 4 jednostki wyznaczone

na terenie Miasta Wieliczka i były to: **Klasno, Osiedle Przyszłości i Kościuszki, Osiedle Sienkiewicza oraz Bożą Wolę**. Wymienione jednostki referencyjne spełniają, określone w przyjętej metodologii warunki:

- Charakteryzują się najwyższą w skali gminy degradacją społeczną (wskaźnik syntetyczny dla sfery społecznej powyżej średniej uzyskanej dla gminy Wieliczka);
- Odznaczają się ponadprzeciętną koncentracją kryzysowych zjawisk identyfikowanych w sferach pozaspołecznych: gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno – funkcjonalnej (wskaźnik syntetyczny dla sfer pozaspołecznych powyżej średniej dla gminy Wieliczka).

Wskazane jednostki charakteryzują się występowaniem negatywnych zjawisk, takich jak ubóstwo, bezrobocie, niski poziom uczestnictwa w życiu społecznym, niski poziom kapitału społecznego czy starzenie się społeczeństwa, a także problemami środowiskowymi, gospodarczymi, technicznymi oraz przestrzenno-funkcjonalnymi, na co wskazują tabele poniżej:

Podobszar 1 – Osiedle Sienkiewicza	
Sfera społeczna - problemy	Sfery pozaspołeczne - problemy
– Ponadprzeciętna liczba osób korzystających z pomocy społecznej (4,3%). – Wysoki odsetek ludzi ubogich, mierzony liczbą osób pobierających dodatki mieszkaniowe (1,8%) oraz dodatki energetyczne (1,02%). – Wysoki odsetek uczniów z dysleksją (22%). – Niższe niż przeciętnie wyniki egzaminu VI klasisty (66,3%) – Niska aktywność społeczna mierzona frekwencją w wyborach samorządowych (42,5%) oraz parlamentarnych (53,4%). – Mała liczba organizacji społecznych (0,44 na 100 mieszkańców) – Wysoki odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.	– Brak instytucji kulturalnych czy sportowych z ciekawą ofertą dostosowaną do różnych grup wiekowych. – Słaby stan jakości powietrza – Pogorszony stan jakości wód. – Słaba jakość gleb. – Wysokie zagrożenie hałasem. – Występowanie obiektów zawierających azbest. – Znaczna liczba obiektów zabytkowych na 100 ha (6,67). – Występowanie mieszkań socjalnych, znajdujących się w złym stanie technicznym.

Podobszar 2 - Klasno	
Sfera społeczna - problemy	Sfery pozaspołeczne - problemy
– Bardzo wysoki wskaźnik korzystania z pomocy społecznej wśród mieszkańców (12%), świadczący o kumulacji problemów społecznych. – Wysoki odsetek ludzi ubogich (3,2%). – Wysoki odsetek ludzi korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby (2,1%) – Wysoki odsetek ludzi korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczej (0,4%). – Niska aktywność społeczna mierzona frekwencją w wyborach samorządowych (40,3%) oraz parlamentarnych (53,4%). – Mała liczba organizacji społecznych (0,01 na 100 mieszkańców) – Wysoki odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.	– Pogorszony stan jakości powietrza – zły stan jakości wód. – Pogorszona jakość gleb. – Wysokie zagrożenie hałasem. – Znaczna liczba obiektów zabytkowych na 100 ha (28,11). – Występowanie mieszkań socjalnych i komunalnych.

Podobszar 3 - Osiedle Przyszłość i Kościuszki	
Sfera społeczna - problemy	Sfery pozaspołeczne - problemy
– Ponadprzeciętna liczba osób korzystających z pomocy społecznej (4,3%). – Wysoki odsetek ludzi ubogich, mierzony liczbą osób pobierających dodatki mieszkaniowe (1,8%) oraz dodatki energetyczne (1,02%). – Wysoki odsetek uczniów z dysleksją (22%). – Niższe niż przeciętnie wyniki egzaminu VI klasy (66,3%) – Niska aktywność społeczna mierzona frekwencją w wyborach samorządowych (42,5%) oraz parlamentarnych (53,4%).	– Słaby stan jakości powietrza – Pogorszony stan jakości wód. – Słaba jakość gleb. – Zwiększone zagrożenie hałasem. – Występowanie obiektów zawierających azbest. – Znaczna liczba obiektów zabytkowych na 100 ha (8,11). – Występowanie mieszkań socjalnych.

– Mała liczba organizacji społecznych (0,44 na 100 mieszkańców) – Wysoki odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.	
---	--

Podobszar 4 – Boża Wola	
Sfera społeczna - problemy	Sfery pozaspołeczne - problemy
– Ponadprzeciętna liczba osób korzystających z pomocy społecznej (4,3%). – Wysoki odsetek ludzi ubogich, mierzony liczbą osób pobierających dodatki mieszkaniowe (1,8%) oraz dodatki energetyczne (1,02%). – Wysoki odsetek uczniów z dysleksją (22%). – Niższe niż przeciętnie wyniki egzaminu VI klasisty (66,3%) – Niska aktywność społeczna mierzona frekwencją w wyborach samorządowych (42,5%) oraz parlamentarnych (53,4%). – Mała liczba organizacji społecznych (0,44 na 100 mieszkańców) – Wysoki odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.	– Słaby stan jakości powietrza – Pogorszony stan jakości wód. – Słaba jakość gleb. – Wysokie zagrożenie hałasem. – Występowanie obiektów zawierających azbest. – Znaczna liczba obiektów zabytkowych na 100 ha (8,11). – Występowanie mieszkań socjalnych.

Trzy jednostki, które w analizie społecznej otrzymały wynik gorszy od średniej dla gminy (Centrum – Rynek, Rożnowa oraz Siercza) nie zostały uznane za obszary zdegradowane, ze względu na niedostateczne występowanie problemów pozaspołecznych.

W tabeli poniżej zestawiono liczbę ludności oraz powierzchnię obszaru zdegradowanego w gminie Wieliczka:

Tabela 4. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego w gminie Wieliczka.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia (ha)	Odsetek powierzchni zajmowanej przez gminę Wieliczka (%)	Liczba ludności	Odsetek ludności zamieszkującej gminę Wieliczka (%)
Podobszar I – Osiedle Sienkiewicza	23,7	0,24%	3595	6,6%
Podobszar II – Klasno	13,3	0,13%	495	0,9%
Podobszar III – Osiedle Przyszłość i Kościuszki	63,1	0,63%	1825	3,3%
Podobszar IV – Boża Wola	45,7	0,45%	778	1,4%
Łącznie obszar zdegradowany	145,8	1,46%	6693	12,3%
Gmina Wieliczka	9967	100%	54603	100%

Źródło: opracowanie własne

2.6. Etap 6. Wybór obszaru rewitalizacji

Ostatni etap analizy, to wybór obszaru, na którym prowadzony będzie proces rewitalizacji. Z przeprowadzonej analizy wynika, że znajdujące się na terenie gminy Wieliczka cztery podobszary zdegradowane, spełniają równocześnie wymagania Ustawy o rewitalizacji dotyczące obszaru rewitalizacji, a zatem obejmują mniej niż 30% mieszkańców oraz mniej niż 20% powierzchni gminy.

Wskazane podobszary charakteryzują się występowaniem koncentracji negatywnych zjawisk (w tym przede wszystkim zjawisk społecznych), a także mają one znaczenie istotne dla rozwoju lokalnego (co zostało opisane w pogłębionej diagnozie Obszaru rewitalizacji). W związku z powyższym, **obszary zdegradowane zostały uznane za obszary rewitalizacji.**

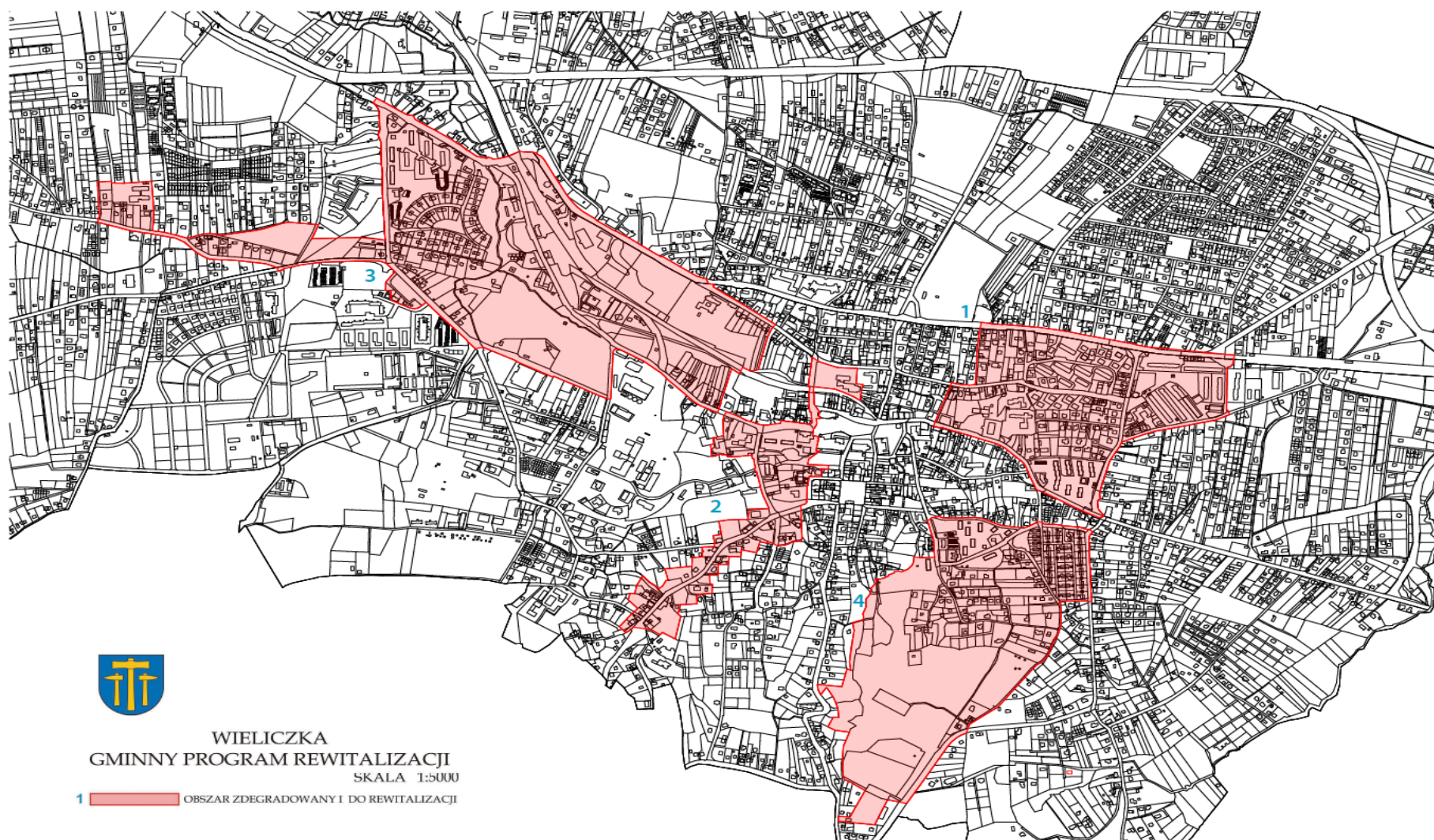
Obszar rewitalizacji zajmuje zatem powierzchnię 145,8 ha (1,46% ogólnej powierzchni gminy) oraz zamieszkiwany jest przez 6693 mieszkańców (12,3% ogólnej liczby mieszkańców).

Tabela 5. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji w gminie Wieliczka.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia (ha)	Odsetek powierzchni zajmowanej przez gminę Wieliczka (%)	Liczba ludności	Odsetek ludności zamieszkującej gminę Wieliczka (%)
Podobszar 1 – Osiedle Sienkiewicza	23,7	0,24%	3595	6,6%
Podobszar 2 – Klasno	13,3	0,13%	495	0,9%
Podobszar 3 – Osiedle Przyszłość i Kościuszki	63,1	0,63%	1825	3,3%
Podobszar 4 – Boża Wola	45,7	0,45%	778	1,4%
Łącznie obszar rewitalizacji	145,8	1,46%	6693	12,3%
Gmina Wieliczka	9967	100%	54603	100%

Źródło: opracowanie własne

Mapa 3. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne

3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji w gminie Wieliczka została opracowana w podziale na cztery wskazane Podobszary rewitalizacji tj. Podobszar 1. Osiedla Sienkiewicza, Podobszar 2. Klasno, Podobszar 3. Osiedle Przyszłość i Kościuszki oraz Podobszar 4. Boża Wola. Dla każdego z podobszarów opracowano wnioski z uwzględnieniem pięciu sfer diagnostycznych tj. sfery społecznej oraz sfery pozaspołecznej (gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej).

Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu obejmują analizę danych ilościowych (dane statystyczne) oraz danych jakościowych uzyskanych w trakcie realizacji wywiadów indywidualnych z ekspertami lokalnymi oraz w trakcie warsztatu strategicznego, w którym wzięli przedstawiciele instytucji publicznych, społecznych i mieszkańców.

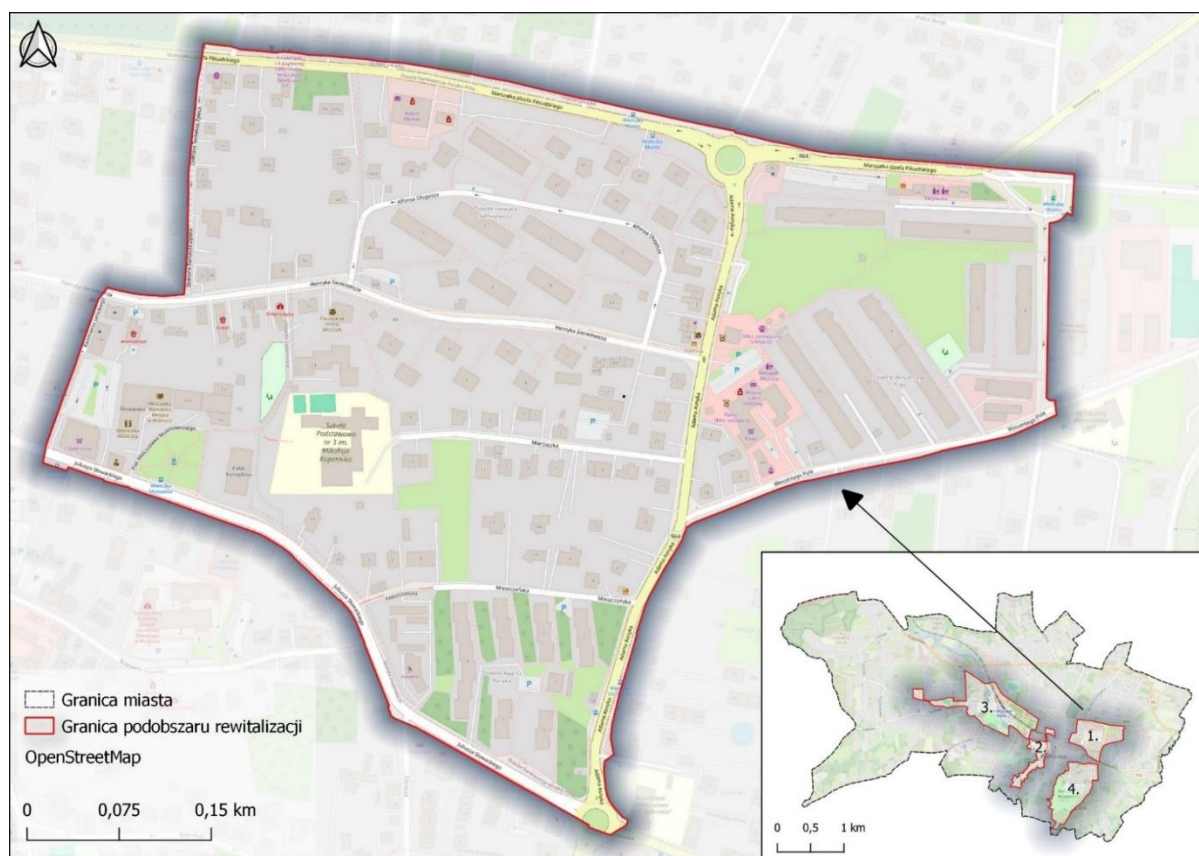
W diagnozie wykorzystano dane statystyczne pochodzące ze statystyk instytucji publicznych tj. Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce, Powiatowego Urzędu Pracy w Wieliczce, Komendy Powiatowej Policji w Wieliczce, a także dane ze szkół podstawowych czy baz danych ogólnodostępnych takich jak np. dane Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej, Państwowego Instytutu Geologicznego, Hydroportalu czy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Przytoczone dane przedstawiają stan za rok kalendarzowy 2022 (tj. stan na 31.12.2022).

Analizując dane dla obszaru rewitalizacji w sferze społecznej jak i pozostałych sferach pozaspołecznych dokonano także porównania wartości i zmiennych w czasie w odniesieniu do roku 2015 (bazowy), kiedy to opracowywana była pierwotna szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2023. Obecnie, na etapie aktualizacji, tam gdzie było to możliwe zaprezentowano zmiany w natężeniu i koncentracji niekorzystnych zjawisk społecznych oraz zjawisk odnoszących się do sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

3.1. Podobszar 1 – Osiedle Sienkiewicza

Pierwszym Podobszarem rewitalizacji jest teren obejmujący osiedla: A. Asnyka, H. Sienkiewicza oraz W. Pola. Dodatkowo na obszarze rewitalizacji znajdują się takie instytucje jak: Szkoła Podstawowa nr 3, Mediateka - biblioteka miejska w Wieliczce, Powiatowy Urząd Pracy, siedziba Instytutu Pamięci Narodowej czy Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez Fundację „Leonardo”.

Rysunek 1. Granice Podobszaru 1 rewitalizacji - Osiedle Sienkiewicza.



Źródło: opracowanie własne

Sfera społeczna

W 2022 r. w Podobszarze rewitalizacji 1 – Osiedle Sienkiewicza mieszkało 4039 osób, co stanowiło 5,94% mieszkańców gminy. W stosunku do 2015 roku liczba mieszkańców podobszaru wzrosła o 12,4%, wzrost ten był nieco mniej dynamiczny niż średnio w całej gminie - 14,5% oraz w mieście Wieliczka - 16,9%. Niemniej jednak Podobszar 1. charakteryzuje się największym ze wszystkich podobszarów rewitalizacji wzrostem liczby mieszkańców. W opinii lokalnych ekspertów przyrost

liczby mieszkańców może być związany ze znaczną migracją osób z Ukrainy, które chętnie osiedlają się w Wieliczce. Dodatkowo widoczna jest również zastępowalność pokoleń w mieszkaniach, w których wcześniej mieszkali samotni seniorzy - po ich śmierci wprowadzają się nowe rodziny.

Pomimo pojawienia się nowych mieszkańców na tym podobszarze nadal bardzo niekorzystnie wygląda sytuacja demograficzna ze względu na postępujący **proces starzenia się społeczeństwa**. W 2022 roku aż 34,2% mieszkańców Podobszaru 1. stanowiły osoby w wieku 60+, przy średniej dla gminy na poziomie 20,3%. Bardzo niekorzystnie kształtowało się także saldo ruchu naturalnego, które w Podobszarze przyjęło wartość ujemną na poziomie -44,1, przy dodatniej średniej dla całej gminy na poziomie 1,3 oraz dla miasta Wieliczka na poziomie 1,8. Wzrastająca populacja osób w wieku senioralnym staje się istotnym wyzwaniem dla działań lokalnych bowiem jest to grupa wymagająca zapewnienia wsparcia w codziennym, samodzielnym funkcjonowaniu.

Istotną kwestią w kontekście analizy problemów i potrzeb sfery społecznej jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W 2022 roku w Podobszarze 1. **odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej wyniósł 3,2%**, był tym samym wyższy niż przeciętnie w gminie - 2,6%. Na uwagę zasługuje fakt, że w stosunku do 2015 roku zmniejszyła się liczba beneficjentów pomocy społecznej, zarówno w samym Podobszarze 1. (w 2015 roku odsetek osób objętych pomocą społeczną wyniósł 4,3%), jak i w gminie (4,2%). Równocześnie nie zmieniła się znacząco struktura wiekowa osób korzystających z pomocy społecznej, tj. w 2022 roku **ponad 1/3 klientów MOPS stanowiły osoby starsze** (w wieku 60+). Wśród głównych powodów korzystania z pomocy społecznej w 2022 roku znalazły się **długotrwała i ciężka choroba (34%** wszystkich świadczeń w Podobszarze) oraz **niepełnosprawność (27,3%)**. Warto równocześnie zaznaczyć, że w stosunku do 2015 roku ponad dwuipółkrotnie **wzrósł odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby** (w 2015 roku było to 0,4% mieszkańców, w 2022 roku już 1,1%). Są to kategorie pomocy społecznej, z których bardzo często korzystają właśnie osoby starsze.

W Podobszarze 1. W ostatnich latach zauważalna jest poprawa sytuacji materialnej mieszkańców, zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. Wśród mieszkańców Podobszaru 1. w 2022 roku jedynie 0,27% osób korzystało z pomocy społecznej z tego tytułu, przyjmując wartość o połowę niższą niż średnio w gminie (0,6%). Poprawa zauważalna jest także na przestrzeni lat, bowiem jeszcze w 2015 roku wskaźnik ten wyniósł 0,7%. Pomimo poprawiającej się sytuacji materialnej mieszkańców Podobszaru 1. według ekspertów wiele osób starszych korzysta z różnych form pomocy finansowej, m.in. w postaci dodatków mieszkaniowych czy dodatków energetycznych, co jest związane z osiąganiem przez nich niewielkich dochodów w postaci rent czy emerytur.

Nadal dużym problemem wśród seniorów jest także **osamotnienie, osłabione więzi i brak wsparcia ze strony najbliższych**. Ich dzieci założyły własne rodziny, często zajmują się własnymi dziećmi czy

wnukami, nie mając czasu dla rodziców. Eksperci, jako problem wskazywali także na rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, wsparcie i pomoc w samodzielnym funkcjonowaniu osób starszych oraz zwiększającą się liczbę osób wymagających całodobowej opieki. Wskazywano także na konieczność podejmowania działań służących aktywizowaniu osób starszych w aspekcie nie tylko aktywizacji ruchowej, ale także społecznej i kulturalnej seniorów przy zapewnieniu dostępności do oferty oraz dostępności budynków mieszkalnych, usługowych i przestrzeni publicznych.

Według lokalnych ekspertów do priorytetowych potrzeb rewitalizacji w sferze społecznej należy **integracja mieszkańców, w tym integracja międzypokoleniowa**. Jest to z jednej strony związane z procesem starzenia się społeczeństwa i koniecznością zapewnienia seniorom atrakcyjnej, ciekawej i dostosowanej do ich potrzeb i możliwości oferty spędzania czasu wolnego. Z drugiej jednak strony ciekawa oferta mogłaby przyciągać i bardziej angażować osoby młode, chcące zakładać rodziny, odmładzając tym samym lokalną społeczność. Kluczowe będą tu zatem działania w zakresie ożywiania przestrzeni publicznych zwłaszcza międzyosiedlowych, tworzenia miejsc aktywności i integracji mieszkańców (skwerki, ławeczki), organizacji różnych inicjatyw, wydarzeń w przestrzeni obszaru.

Wśród innych problemów społecznych, o których należy wspomnieć, w Podobszarze 1 pojawiają się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (0,2% w Podobszarze w stosunku do 0,04% w gminie) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (0,2% w stosunku do 0,1% w gminie). Z przeprowadzonej analizy wynika, że istotnymi grupami wymagającymi pomocy są zatem grupy o specjalnych potrzebach: **seniorzy, rodziny z dziećmi oraz kobiety w ciąży**. Znaczna część osób korzystających z pomocy społecznej stara się także o przydział mieszkania komunalnego. Niestety, zasób mieszkań komunalnych jakimi dysponuje gmina jest niewystarczający, a dodatkowo części z nich wymaga gruntownego remontu.

Poziom bezrobocia wśród mieszkańców Podobszaru jest już praktycznie zjawiskiem marginalnym. Według statystyk w 2022 roku jedynie 0,87% mieszkańców Podobszaru stanowiły osoby bezrobotne, przy średniej dla gminy 1,48%. Na przestrzeni ostatnich 7 lat bezrobocie w Podobszarze 1. spadło o 43,5%. Z drugiej strony **struktura bezrobotnych jest bardzo niekorzystna**, bowiem aż 74% z nich to **osoby długotrwale bezrobotne** (przy średniej dla gminy na poziomie 47,2%). Jest to grupa, którą najtrudniej jest zaktywizować.

Według ekspertów lokalnych, a także mieszkańców podobszaru jednym z problemów społecznych zauważalnych w Podobszarze jest **obecność bezdomnych i osób pod wpływem alkoholu**. Sprzyja temu znaczna liczba sklepów spożywczych, a także działanie klubu AA przy ul. Pocztovej, którego uczestnicy po zakończonych spotkaniach nadal sięgają po alkohol. Dodatkowo osoby te zaśmiecają okolicę, pozostawiając puste butelki czy inne rozrzucone śmieci. Pomimo tego oraz względnie wysokich statystyk dotyczących bezpieczeństwa publicznego – w Podobszarze w 2022 roku odnotowano 14,88 popełnionych wykroczeń i przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców (przy średniej dla gminy na poziomie 4,43, a dla miasta Wieliczka 8,05), według ekspertów

w Podobszarze jest względnie bezpiecznie. Osiedla Sienkiewicza oraz Wincentego Pola uchodzi za jedno z bezpieczniejszych miejsc w Wieliczce. Z informacji uzyskanych od Policji wynika, że ponad połowa odnotowanych zdarzeń dotyczy interwencji drogowych związanych przede wszystkim ze złym parkowaniem pojazdów.

Dzieci i młodzież z Podobszaru os. Sienkiewicza przynależą do obwodu Szkoły Podstawowej nr 3. W 2023 roku wyniki uczniów tej szkoły z egzaminu ósmoklasisty oscylowały w granicach średniej dla gminy Wieliczka. Średnie wyniki z egzaminu z języka polskiego zarówno dla omawianej szkoły jak i dla gminy wyniosły 73%. W egzaminie z matematyki średnia szkoły podstawowej nr 3 była nieznacznie wyższa niż w gminie (66% dla szkoły przy średniej 65% dla gminy), z kolei średni wynik z egzaminu z języka angielskiego był nieznacznie gorszy (73%) niż średnio w szkołach w gminie Wieliczka (75%). W odniesieniu do tej grupy społecznej narastające i coraz bardziej są widoczne w podobszarze rewitalizacji są **problemy takie jak: dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze oraz pogorszenie się stanu zdrowia psychicznego młodych osób**. Zjawiska te dotyczą nie tylko Wieliczki czy obszaru rewitalizacji ale są zjawiskiem szerszym – zdaniem ekspertów lokalnych oraz przedstawicieli środowisk pracujących z dziećmi i młodzieżą – wynikają z kilku powodów m.in.: zaburzenia więzi i relacji rodzinnych (dysfunkcja rodzicielska, niedopilnowanie dzieci), skutek pandemii COVID czyli okresu powszechnej izolacji, zamknięcia w domach, pogłębienia się trudnych relacji rodzinnych bądź utraty relacji społecznych jako takich, a także uzależnienie młodych osób od świata wirtualnego, który jeszcze bardziej hamuje rozwój kompetencji społecznych, co przekłada się na trudności w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży w środowisku rówieśniczym czy szkolnym. Widać to wyraźnie w danych obrazujących skalę odnotowanych sytuacji problemowych wśród uczniów szkół podstawowych. Według zebranych danych dla wszystkich podobszarów rewitalizacji to właśnie w Podobszarze 1. zanotowano najwięcej sytuacji problemowych wywołanych przez uczniów tj. 62,07% (przy wartości dla pozostałych podobszarów oscylujących między, 7% a 17%). Podobnie w roku szkolnym 2022/2023 odnotowano tu także **najwyższy odsetek uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi** w porównaniu z pozostałymi podobszarami rewitalizacji – 77,78% (19,26% wszystkich uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w gminie). W opinii ekspertów lokalnych oraz mieszkańców uczestniczących w spotkaniach i dyżurach koniecznie należy zadbać o dzieci i młodzież poprzez wsparcie psychologiczne i pomoc w różnych kryzysach (uzależnienia tradycyjne i cyfrowe, przemoc rówieśnicza, osamotnienie, kryzysy psychologiczne), prowadzenie działań edukacyjnych służących zwiększeniu bezpieczeństwa młodych osób, a także rozwój dostosowanej oferty czasu wolnego pozwalającej na „wyciąganie młodych z domów”, doświadczanie interakcji społecznych, kontaktów z rówieśnikami, rozwijaniu zainteresowań. Z tego względu ważne jest aby istniejąca na podobszarze Szkoła Podstawowa nr 3 nadal zapewniała ciekawą ofertę spędzania czasu wolnego poza działalnością stricte edukacyjną. W ostatnich latach przeprowadzono inwestycje w zakresie rozbudowy Szkoły Podstawowej nr 3 w Wieliczce wraz z zapewnieniem dostępności obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami a także wybudowano kompleks sportowy przy szkole. Dzięki tym inwestycjom szkoła stanowi obecnie istotny potencjał do

realizacji ponadprogramowych zajęć skierowanych do mieszkańców podobszaru w tym dzieci i młodzieży.

Mieszkańcy Podobszaru 1 w znacznej większości należą do komisji wyborczej nr 5. W komisji tej w wyborach parlamentarnych w 2023 roku odnotowano frekwencję na poziomie 72,8%, przy średniej dla gminy Wieliczka 80,02%. Co może świadczyć o **niższej niż przeciętnie aktywności społecznej** mieszkańców tego Podobszaru i konieczności realizacji działań służących pobudzaniu lokalnej aktywności oraz integracji mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat na Podobszarze znacząco rozwinęła się infrastruktura społeczno-kulturalna, która stanowi istotny potencjał do prowadzenia i rozwoju takich inicjatyw. Uruchomiona w 2018 r. Mediateka, zlokalizowana przy Placu Skulimowskiego 3, oprócz swojej działalności bibliotecznej – organizuje szereg wydarzeń, koncertów, eventów plenerowych i zajęć, które skierowane są do różnych grup społecznych (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy). Nadal jednak, w opinii mieszkańców, na Podobszarze istnieje potrzeba zwiększenia dostępności do różnorodnych zajęć dla dzieci, młodzieży ze szczególnym zwróceniem uwagi na dostępność cenową oraz zwiększenie liczby dostępnych miejsc na realizowane zajęcia.

Tabela 6. Podobszar 1. Osiedle Sienkiewicza - studium porównawcze między 2015 a 2022 rokiem

Nazwa wskaźnika	Podobszar I – Osiedle Sienkiewicza			
	2015	2022	Zmiana ²	Wielkość zmiany
Liczba ludności podobszaru	3595	4039	↑	12,35 %
Odsetek osób bezrobotnych	2,36	0,87	↓	-63,28 %
Udział bezrobotnych kobiet w ogóle osób bezrobotnych	52,45	54,29	↑	3,50
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	4,30	3,19	↓	-25,72 %

Źródło: Opracowanie własne.

2 ↑ – symbol oznaczający przypadek, w którym doszło do **wzrostu** wartości danego wskaźnika między 2015 a 2022 rokiem.

↓ – symbol oznaczający przypadek, w którym doszło do **spadku** wartości danego wskaźnika między 2015 a 2022 rokiem.

Sfera pozaspołeczna

Zabudowa w Podobszarze 1. to przede wszystkim wielorodzinne bloki mieszkalne z lat 60-tych i 70-tych. Charakterystycznym problemem dla tego typu zabudowy jest **niska jakość tkanki mieszkaniowej**, w tym m.in. konieczność wykonania termomodernizacji części budynków mieszkaniowych. W podobszarze rewitalizacji znajduje się 23 lokale komunalne, w tym 19 lokali znajdujących się we Wspólnotach Mieszkaniowych oraz 1 w Spółdzielni Mieszkaniowej (ul. Słowackiego – 4 lokale, ul. Asnyka – 8 lokali, ul. Sienkiewicza – 7 lokali oraz ul. Wincentego Pola – 4 lokale). Część z nich wymaga gruntownego remontu w celu podniesienia standardu, zastosowania rozwiązań energooszczędnych oraz dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Dodatkowo wśród problemów natury infrastrukturalnej oraz funkcjonalno-przestrzennej na tym terenie należy wymienić **zmniejszoną estetykę otoczenia**, **chaos** związany z szyldami i plakatami reklamowymi, **ograniczoną ilość wolnych przestrzeni**, **dużą intensywność zabudowy** oraz **niedobór parkingów**. Według mieszkańców i ekspertów w związku ze znacznym przyrostem nowych mieszkańców wzrasta także ilość samochodów, co przy braku wystarczającej liczby miejsc parkingowych skutkuje zajmowaniem w zasadzie każdej wolnej przestrzeni przez samochody („samochody są wszędzie”). Zwiększająca się liczba mieszkańców Podobszaru, a także istniejące tu instytucje publiczne takie jak Szkoła Podstawowa nr 3 czy Mediateka wraz z Placem Skulimowskiego, na którym organizowane są często wydarzenia plenerowe przyczyniają się do wzrostu liczby samochodów na drogach, a ze względu na brak wyznaczonych przestrzeni parkingowych znaczącym **problemem staje się parkowanie na ulicach i chodnikach**. Samochody ograniczają przestrzeń dla mieszkańców poruszających się pieszo lub chcących spędzać czas wolny w przestrzeni osiedla.

Konieczne jest również dostosowanie infrastruktury do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności, m.in. **likwidacja istniejących barier architektonicznych, utrudniających poruszanie się osobom ze specjalnymi potrzebami**, w tym przede wszystkim seniorom, których mieszka tu znacząca liczba. Należy zadbać m.in. o obniżenie krawężników, czy naprawę chodników, ale także postawienie większej ilości ławek, na których można usiąść i odpocząć.

Instytucje publiczne działające na Podobszarze 1. mają w większości zapewnioną dostępność architektoniczną. Przy obiektach takich jak: Szkoła Podstawowa nr 3, Przedszkole Samorządowe nr 1, Powiatowy Urząd Pracy, Mediateka oraz Instytut Pamięci Narodowej znajdują się miejsca parkingowe przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością. Wszystkie wskazane budynki, poza przedszkolem posiadają wejście dostosowane do osób ze specjalnymi potrzebami oraz dostosowaną łazienkę. Z kolei jedynie w budynku szkoły oraz w Mediatece istnieje winda lub schodotaz, pozwalające na poruszanie się pomiędzy kondygnacjami budynków. W Powiatowym Urzędzie Pracy, pomimo braku windy istnieje wyznaczone na parterze stanowisko do obsługi osób ze specjalnymi potrzebami.

Na przestrzeni ostatnich lat poprawiła się dostępność do oferty spędzania czasu wolnego w Podobszarze 1., bowiem przy Placu Skulimowskiego powstała **Mediateka, która pełni funkcję animatora lokalnej społeczności**. Organizowane są tu wydarzenia, koncerty, które przyciągają zarówno młodych, jak i starszych mieszkańców. Według ekspertów **oferta wymaga jednak uzupełnienia** np. o zajęcia dydaktyczne czy rekreacyjne. Przy obecnym budynku Mediateki znajduje się jeszcze kilka budynków, które po remoncie i zagospodarowaniu mogłyby stanowić uzupełnienie oferty biblioteki i sprostać rosnącym wymaganiom na dostępność do różnorodnej oferty zajęć. Dodatkowo odnowienie zabudowy przy Placu Skulimowskiego poprawiłoby estetykę i poczucie bezpieczeństwa w tym rejonie.

Istotną kwestię problemową w Podobszarze stanowi również **zły stan techniczny budynku Straży Miejskiej**, dotyczy to zarówno wnętrza jak i zewnętrznej części budynku. Dodatkowo ze względu na przyrost liczby mieszkańców w Wieliczce w ostatnich latach konieczne było także zwiększenie kadry strażników miejskich, przez co budynek przestał być także funkcjonalny, brakuje miejsca dla pracowników, jak i przyjmowanych petentów.

Dla obszaru rewitalizacji nie prowadzono badań pomiaru hałasu, jednak niezaprzeczalnym jest fakt zmniejszenia komfortu życia mieszkańców tychże obszarów poprzez hałas generowany wprost przez ruch kołowy - korkujące się ulice, częste hamowania i ruszania pojazdów, etc. Uciążliwość tzw. klimatu akustycznego wiąże się z istnieniem wąskich ciągów komunikacyjnych. Brak lub zniszczenia chodników, bliskości zabudowy mogą zmniejszać poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Dotyczy to szczególnie m.in. ulicy Sienkiewicza czy Asnyka. Duży ruch samochodowy w małej przestrzeni powoduje zapchanie chodników i ścieżek rowerowych, z których korzystanie jest przez to bardzo utrudnione i prowadzi do kolizji, wpływa niekorzystnie na klimat akustyczny oraz środowisko naturalne, w tym jakość powietrza.

Tabela 7. Średnie roczne stężenie pyłów PM₁₀, PM_{2,5} i B(a)P w 2022 roku w Podobszarze 1.

	Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀	Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5}	Średnie roczne stężenie B(a)P
Podobszar 1	32,3	23,7	3,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego

Ocena jakości powietrza została przeanalizowana na podstawie danych z Instytutu Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W Podobszarze 1. jakość powietrza jest względnie dobra. Średnie roczne stężenie pyłów PM 10 w 2022 roku wyniosło tu 32,3, a średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} 23,7, przyjmując wartości zbliżone do średniej dla całego miasta. Analizując podobszary pod względem

średniego rocznego stężenia B(a)P nieco gorszą sytuacją niż średnio w mieście cechują się Podobszar 1, gdzie wartości wskaźnika była na poziomie 3,15 µg/m³. Pomimo względnie dobrej sytuacji z jakością powietrza w tym Podobszarze zdarzają się punktowe zanieczyszczenia przez prywatne domki jednorodzinne.

Na Podobszarze 1 nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodziowego.

W odniesieniu do sfery gospodarczej, Podobszar 1 pełni głównie funkcje mieszkaniowe i usługowe. W podobszarze funkcjonuje wiele niewielkich podmiotów gospodarczych. Jednak wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców) jest tu bardzo niski i w 2022 roku wyniósł zaledwie 6,5, przy średniej dla gminy 9,3, a dla miasta 11,8. Działające tu podmioty to głównie małe punkty usługowe lub jednoosobowe działalności gospodarcze: sklepy spożywcze, fryzjer, serwis samochodowy, gabinety weterynaryjne i.in. Znaczna część mieszkańców pracuje w innych miejscach, w tym dojeżdża do sąsiednich gmin do pracy.

Najważniejsze informacje dotyczące podobszaru	
Tereny wchodzące do Podobszaru:	Osiedle Henryka Sienkiewicza, Osiedle Adama Asnyka Osiedle Wincentego Pola
Powierzchnia:	23,7 ha
Liczba ludności:	4039 osób
Zdiagnozowane kluczowe problemy	
Sfera społeczna	
– Niekorzystne trendy demograficzne – ujemny przyrost naturalny oraz starzenie się społeczeństwa. – Wzrastająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby. – Problemy w rodzinach – nieporadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, pogarszająca się kondycja psychiczna dzieci i młodzieży. – Nadużywanie alkoholu przez mieszkańców w miejscach i przestrzeniach publicznych. – Niska aktywność mieszkańców, zanikanie więzi sąsiedzkich, anonimowość w budynkach wielorodzinnych, niewielki stopień integracji różnych grup społecznych.	
Pozostałe analizowane sfery (gospodarcza, środowiskowa, techniczna oraz przestrzenno-funkcjonalna)	
– Pogarszająca się jakość zabudowy, niedostosowanie budynków wielorodzinnych i komunalnych oraz przestrzeni do zmieniającej się struktury wieku mieszkańców (bariery architektoniczne);	

- Znaczna liczba samochodów, parkujących na ulicach i chodnikach, ograniczająca przestrzeń dla mieszkańców poruszających się pieszo lub chcących spędzać czas wolny w przestrzeni osiedla;
- Zbyt mała ilość miejsc parkingowych skutkująca wykorzystywaniem innych terenów jako parkingowe, uniemożliwiając korzystania z chodników przez zaparkowane samochody. Chaotycznie zaparkowana duża ilość samochodów znacząco obniża jakość przestrzeni i komfort jej użytkowania;
- Chaotyczna zabudowa i niskiej jakości otoczenia pawilonów usługowych a także estetyka architektury pawilonów. Ich lokalizacja oraz forma koliduje z układem przestrzennym osiedli;
- Zbyt intensywne reklamy obniżają estetykę przestrzeni i wprowadzają dodatkowy chaos i podział przestrzeni.
- Nie wykorzystana przestrzeń publiczna zwłaszcza międzyosiedlowa, deficyt miejsc do integracji mieszkańców, urządzonych przestrzeni sąsiedzkich.

Potencjały podobszaru rewitalizacji

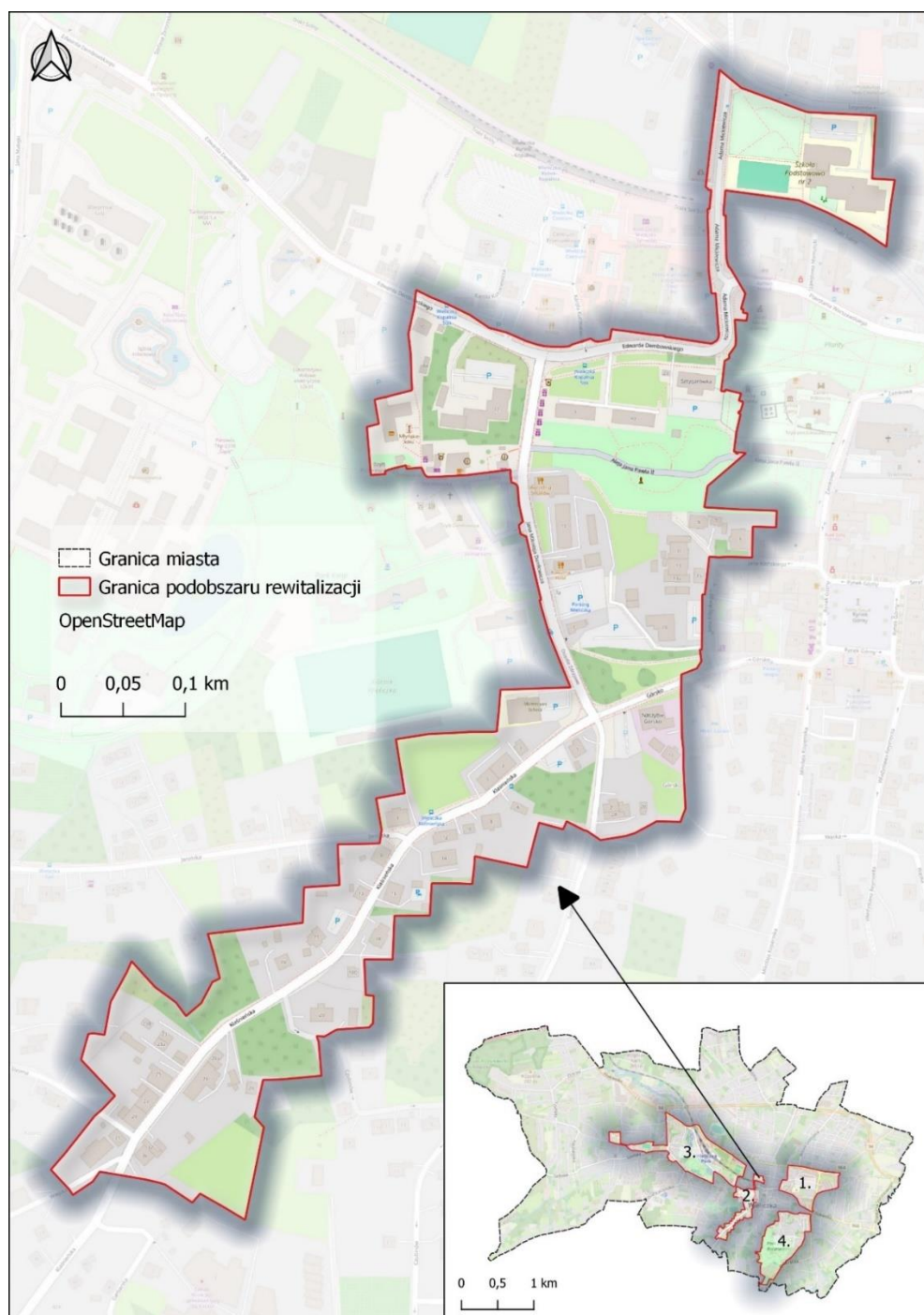
- Największy ze wszystkich podobszarów rewitalizacji wzrost liczby mieszkańców;
- Występowanie w podobszarze ważnych instytucji społecznych, takich jak Mediateka, Szkoła Podstawowa nr 3, Środowiskowy Dom Samopomocy, Instytut Pamięci Narodowej.
- Duża ilość dobrze utrzymanej zieleni w części osiedli z zabudową wielorodzinną oraz przy pasie drogowym na ul. Sienkiewicza;
- Wykorzystanie różnic wysokości terenu, uatrakcyjnijające przestrzeń osiedla przy ul. Sienkiewicza, atrakcyjne otwarcia widokowe.

3.2. Podobszar 2 - Klasno

Sfera społeczna

Drugim podobszarem rewitalizacji jest teren obejmujący ulice Kłaśnieńską, Górsko, Daniłowicza, a także obszar wokół Szkoły Podstawowej nr 2. W 2022 roku na Podobszarze mieszkało 239 osób, co stanowiło 0,5% ludności gminy Wieliczka.

Rysunek 2. Granice Podobszaru 2. rewitalizacji - Klasno



Źródło: opracowanie własne

Wskazany podobzar charakteryzuje się **problemami demograficznymi**, w tym głównie **wyludnianiem się**. Przyrost naturalny w 2022 roku wyniósł tu -0,9‰, a liczba mieszkańców w stosunku do 2015 roku spadła o 33%. Jest to bardzo niepokojące zjawisko, zważywszy na fakt, iż gmina Wieliczka od kilkunastu lat podlega silnym trendom suburbanizacyjnym, z którymi związany jest wysoki przyrost rzeczywistej liczby mieszkańców. Jak wskazują dane, Podobzar 2. jest wyłączony z tego procesu, co może oznaczać, że jest on nieatrakcyjnym miejscem do mieszkania i zakładania rodziny. Dodatkowo w Podobzarze 2. zauważalny jest **proces starzenia się społeczeństwa**, bowiem w 2022 roku mieszkało tu 25,5% mieszkańców w wieku 60+, a więc średnio więcej niż na terenie całej gminy Wieliczka (20,3%).

Kolejnym ważnym czynnikiem obrazującym sytuację w sferze społecznej w obszarze rewitalizacji jest liczba **osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej**. Na przestrzeni badanych 7 lat, liczba beneficjentów pomocy społecznej zmniejszyła się z 12% do 3,04%, jednak ciągle jeszcze jest ona wyższa niż średnio w gminie (2,61%). Najwięcej z nich, bo aż połowa (50%) wszystkich klientów MGOPS mieszkających w Podobzarze 2. to **osoby ubogie**. Eksperti zajmujący się pomocą społeczną podkreślają, że na obszarze tym mieszka wiele rodzin w tym rodzin wielodzietnych, które **kumulują problemy społeczne**, przez co znacznie trudniej jest im pomóc za pomocą tradycyjnych narzędzi pomocy społecznej. Poza ubóstwem pojawiają się tu także **problemy związane z przemocą domową, nadużywaniem alkoholu czy konfliktami sąsiedzkimi**. Co więcej występuje tu zjawisko dziedziczenia biedy - negatywne wzorce społeczne są przekazywane z pokolenia na pokolenie, co potęguje złożoność problemów społecznych na tym podobzarze. Część rodzin mieszka w istniejących tu lokalach socjalnych. Niestety ze względu na problemy w tych rodzinach nie dbają oni o mieszkania, często nie opłacają rachunków za media, przez co mieszkania ulegają znaczącej degradacji (pojawiają się zawilgocenia, zagrzybienia). Budynki komunalne znajdują się w złym stanie technicznym, a panujący tam nieporządek sprawia, że okolica ta jest w odbiorze społecznym i przestrzennym uchodzi za nieprzyjazną. Obraz ten przyczynia się do niechęci innych mieszkańców, aby zamieszkać w tej okolicy.

Drugą grupą **korzystającą z pomocy społecznej w Podobzarze 2. są osoby starsze** – 36,4% klientów MGOPS. W opinii ekspertów są to zwykle osoby schorowane, z niepełnosprawnością, ale także ubogie, dodatkowo dotknięte samotnością, ograniczeniami w mobilności a więc mało aktywne. Jest to zatem grupa generująca zwiększone zapotrzebowanie na usługi dedykowane tej grupie wiekowej, w szczególności takie jak: usługi rehabilitacyjne, pielęgnacyjne czy opiekuńcze, ale także działania służące dotarciu do tych osób i pobudzeniu w nich chęci do włączenia się w życie społeczne.

W podobzarze odnotowano także wyższy niż przeciętnie **odsetek osób bezrobotnych** (3,34%). Niepokojąca jest przede wszystkim struktura osób bezrobotnych, bowiem aż **72,7% z nich to osoby długotrwale bezrobotne**, którym trudno jest wrócić na rynek pracy. Zdaniem lokalnych ekspertów pod kątem aktywizacji i rehabilitacji zawodowej w tym podobzarze skutecznym rozwiązaniem

mogłoby być rozwijanie ekonomii społecznej (spółdzielni socjalnych), bowiem jest to najefektywniejsza forma aktywizacji zawodowej osób zagrożonych lub już wykluczonych z rynku pracy.

W granicach Podobszaru 2. znajduje się Szkoła Podstawowa nr 2. W 2023 roku wyniki uczniów tej szkoły z egzaminu ósmoklasisty kształtowały się **nieznacznie poniżej średniej dla gminy Wieliczka**. Średnie wyniki z egzaminu z języka polskiego wyniosły 72% przy średniej dla gminy 73%, z matematyki 60% przy średniej dla gminy 66%, a z języka angielskiego 71% przy średniej gminy 75%.

Frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2023 roku dla podobszaru odnotowała poziom nieznacznie niższy niż średnio w Wieliczce (80,02%), tj. odpowiednio 77,7% (dla komisji nr 2) oraz 78,7% (dla komisji nr 1). W opinii ekspertów podobszar ten cechuje niska aktywność społeczna mieszkańców podobszaru. Ten stan rzeczy upatrują przede wszystkim w kondycji społecznej mieszkańców podobszaru (duży odsetek osób korzystających z powodu ubóstwa ze świadczeń pomocy społecznej, mieszkańcy lokali socjalnych, osoby starsze czy osoby dotknięte różnego rodzaju kryzysami).

Problemem Podobszaru jest także **znaczna liczba wykroczeń i przestępstw** – 21,58 na 100 mieszkańców (przy średniej dla całej gminy 4,43, a dla miasta Wieliczka 8,05) oraz liczba interwencji służb porządku publicznego na 100 mieszkańców – 115,20 (przy średniej dla gminy na poziomie 14,53 oraz dla miasta Wieliczka 22,79). Oba analizowane wskaźniki osiągnęły najwyższą wartość ze wszystkich 4 Podobszarów. Eksperti przyznali, że kwestią zmniejszającą bezpieczeństwo mieszkańców są miejsca gromadzenia się młodzieży, ale także dorosłych, którym towarzyszy spożywanie alkoholu i/lub innych używek w miejscach publicznych, a czasem też agresywne zachowania. W szczególności wskazywano tutaj okolice ul. Kłaśnieńskiej. Okolice te określane są jako mało bezpieczne i nieatrakcyjne do życia i mieszkania. Działania, które umożliwią zmianę tej sytuacji powinny z jednej strony koncentrować się na stwarzaniu miejsc i oferty spędzania czasu wolnego – szczególnie dla młodzieży (zapewnienie alternatywy dla łatwo dostępnych używek) czy na intensyfikacji programów motywacyjnych związanych z wychodzeniem z uzależnień, a z drugiej strony być uzupełniane o rozwiązania techniczne np. doświetlenie niektórych ulic i osiedli, poprawa jakości zabudowy i estetyki przestrzeni.

Tabela 8. Podobszar 2. Klasno - studium porównawcze między 2015 a 2022 rokiem

Nazwa wskaźnika	Podobszar II - Klasno			
	2015	2022	Zmiana	Wielkość zmiany
Liczba ludności na podobszarze	495	329	↓	-33,54%
Odsetek osób bezrobotnych	4,03	3,34	↓	-17,04%
Udział bezrobotnych kobiet w ogóle osób bezrobotnych	43,92	54,55	↑	24,19%
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	12,10	3,04	↓	-74,88%

Źródło: Opracowanie własne.

Sfera pozaspołeczna

Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem funkcjonalno-przestrzennym. Północna część terenu sąsiaduje z centrum miasta - zabudowa jest tutaj zwarta oraz o wyższej jakości, zaś południową część cechuje znacznie mniej zwarta zabudowa i bardziej podmiejski charakter przestrzeni. Niska jakość zabudowy widoczna jest szczególnie w okolicach ul. Kłaśnieńskiej, przy której zlokalizowanych jest **wiele lokali socjalnych (28 lokali) o dość niskim standardzie**. Odrapane, zniszczone elewacje oraz widoczne w ciągu ulic **niezamieszkałe, niszczące pustostany** wpływają bardzo niekorzystnie na odbiór przestrzenny tego podobszaru. Priorytetem w opinii mieszkańców i ekspertów lokalnych powinno być systematyczne poprawianie jakości budynków komunalnych poprzez przeprowadzanie niezbędnych prac modernizacyjnych w efekcie których podniesie się jakość zabudowy w tym obszarze.

W podobszarze II znajdują się 4 obiekty zabytkowe. Do najważniejszych form ochrony przyrody na Podobszarze należy: Zabytkowa Kopalnia Soli wpisana w 1978 roku na listę światowego dziedzictwa UNESCO. W północno – wschodniej części Kopalni znajduje się rezerwat przyrody Groty Kryształowe. Tym samym ta część podobszaru rewitalizacji jest miejscem reprezentacyjnym dla Wieliczki licznie odwiedzanym przez turystów.

Podobnie jak w przypadku podobszaru 1 mieszkańcy wskazywali na deficyt terenów zielonych i przestrzeni sąsiedzkich dla mieszkańców. Zauważalna jest zatem potrzeba rozwoju miejsc wypoczynku, rekreacji, czy możliwości spędzania czasu wolnego dedykowanych mieszkańcom. Obok Szkoły Podstawowej nr 2 znajduje się teren zielony (park), który zdaniem mieszkańców powinien być lepiej wykorzystany poprzez wprowadzenie elementów małej architektury m.in. takich

jak rozproszonego placu zabaw dla osób w różnym wieku, aranżacja zieleni itp. Inne wskazywane tereny zielone wymagające zagospodarowania to: skwer im. Z. Kaweckiego zwany także Skwerem zlokalizowany na skrzyżowaniu ulic Daniłowicza i Górsko oraz dwa skwery pomiędzy Szttygarówką a ul. Daniłowicza. Ponadto zwracano uwagę na podniesienie estetyki i jakości kiosków handlowych znajdujących się w ciągu ul. Daniłowicza, w których turyści opuszczający teren Kopalni Soli w Wieliczce mogą nabyć różne pamiątki.

W Podobszarze 2. znajdują się budynki użyteczności publicznej – Szkoła Podstawowa nr 2, Szkoła Montessori oraz budynek należący do Zespołu Szkół Muzycznych przy ul. Dembowskiego 2. Do 2026 r. planowana jest rozbudowa budynku szkoły ze środków pozyskanych przez gminę z Polskiego Ładu. Natomiast wyzwaniem pozostaje istniejący plac zabaw jest w bardzo złym stanie technicznym, renowacji wymaga także jedno z boisk sportowych.

Tabela 9. Średnie roczne stężenie pyłów PM₁₀, PM_{2,5} oraz B(a)P w 2022 roku w Podobszarze 2.

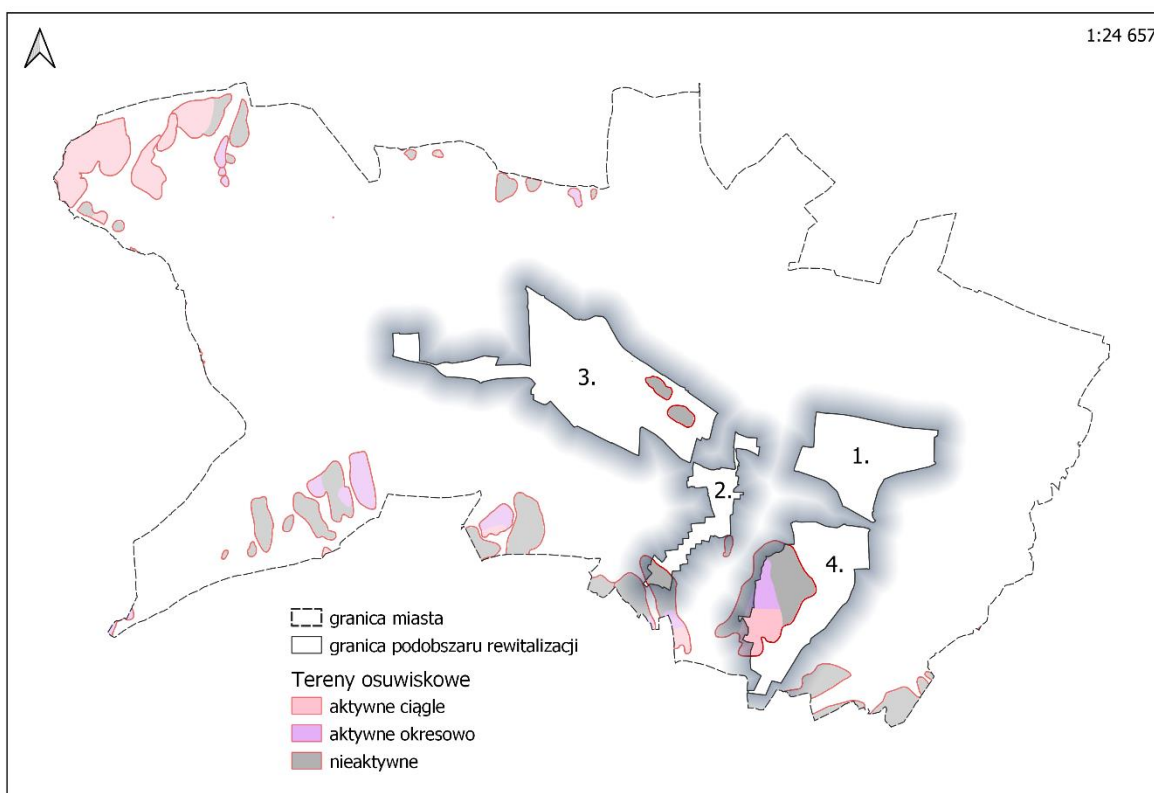
	Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀	Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5}	Średnie roczne stężenie B(a)P
Podobszar 2	32,3	23,7	3,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego

Ocena jakości powietrza została przeanalizowana na podstawie danych z Instytutu Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W Podobszarze 2. jakość powietrza jest względnie dobra. Średnie roczne stężenie pyłów PM₁₀ w 2022 roku wyniosło tu 32,3, a średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} 23,7, przyjmując wartości zbliżone do średniej dla całego miasta. Analizując podobszary pod względem średniego rocznego **stężenia B(a)P nieco gorszą sytuacją niż średnio w gminie** cechują się Podobszar 2, gdzie wartości wskaźnika była na poziomie 3,15 µg/m³.

Na Podobszarze 2. nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodziowego. Pojawia się tu natomiast problem związany z zagrożeniem osuwiskami. W południowej części Podobszaru 2. znajduje się osuwisko oznaczone w Systemie Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) numerem 821, jednak obszar rewitalizacji zlokalizowany jest w jego nieaktywnej części. Mimo to obszar wymaga stałego monitoringu sytuacji geologicznej oraz kontroli odpowiedniego zagospodarowania terenu.

Rysunek 3. Występowanie osuwisk na terenie miasta Wieliczka.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

W Podobszarze wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców) osiągnął wartość 10,3, a zatem nieznacznie wyższą niż średnio dla gminy (9,3) oraz niższą niż średnia dla miasta Wieliczka (11,8). Większa liczba podmiotów gospodarczych znajduje się jednak w północnej części Podobszaru, która leży w centralnej części miasta i jest związana m.in. z ruchem turystycznym czy obsługą mieszkańców całego miasta (sklepy z pamiątkami, usługi gastronomiczne).

Problemami przestrzennymi terenu są również uboga estetyka budynków, nagromadzenie lokali socjalnych o niskim standardzie, niska aktywność budowlana, niezamieszkane pustostany, niedobór parkingów, brak spójności i ciągłości zabudowy, a także zbyt agresywne reklamy. Zwiększająca się populacja mieszkańców podobszaru należąca do osób ze szczególnymi potrzebami wymaga stałego dostosowywania przestrzeni i obiektów instytucji publicznych oraz likwidacji wszelkich barier przestrzenno-architektonicznych, które w podobszarze są nadal widoczne.

Najważniejsze informacje dotyczące Podobszaru 2	
Tereny wchodzące do Podobszaru:	Ul. Kłaśnieńska, Ul. Górsko, Ul. Daniłowicza
Powierzchnia:	13,3 ha
Liczba ludności:	329
Gęstość zaludnienia:	3808 os./km ²
Zdiagnozowane kluczowe problemy	
Sfera społeczna	
– Niekorzystana sytuacja demograficzna - wyludnianie się Podobszaru oraz problem starzenia się społeczeństwa - znaczna liczba osób starszych (seniorów). – Koncentracja i nagromadzenie problemów społecznych, w tym występowanie problemów dziedziczenia biedy i ubóstwa. Problem ubóstwa utożsamiany jest głównie z mieszkańcami lokali socjalnych na badanym terenie, a także osób starszych. – Występowanie problemów opiekuńczo-wychowawczych, nadużywania alkoholu, konflikty sąsiedzkie. – Duża liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w podobszarze wpływająca na negatywne postrzeganie tego podobszaru – stygmatyzacja miejsca przez mieszkańców pozostałej części gminy, przez co także niechęć do integracji społecznej i pogłębianie wykluczenia społecznego. – Niedostatecznie rozwinięta oferta opiekuńcza oraz rekreacyjna dostosowana do zmieniającej się struktury społecznej i potrzeb mieszkańców – osób starszych. – Niskie poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców – wysoki poziom liczby wykroczeń. – Deficyt miejsc do integracji mieszkańców, urządzonych przestrzeni sąsiedzkich, terenów zielonych.	
Pozostałe analizowane sfery (gospodarcza, środowiskowa, techniczna oraz przestrzenno-funkcjonalna)	
– Zły stan budynków m.in. mieszkań socjalnych, ogólny nieporządek. – Zły stan jakości powietrza powodowany paleniem śmieci. – Niska jakość infrastruktury pieszo – spacerowej w południowej części podobszaru, odrapane elewacje, pustostany, zaniedbana zieleń i jej mała ilość w terenie. – Zły stan terenów rekreacyjnych przy szkole podstawowej - zniszczony plac zabaw oraz boisko wymagające renowacji. – Występowanie obszarów osuwiskowych.	

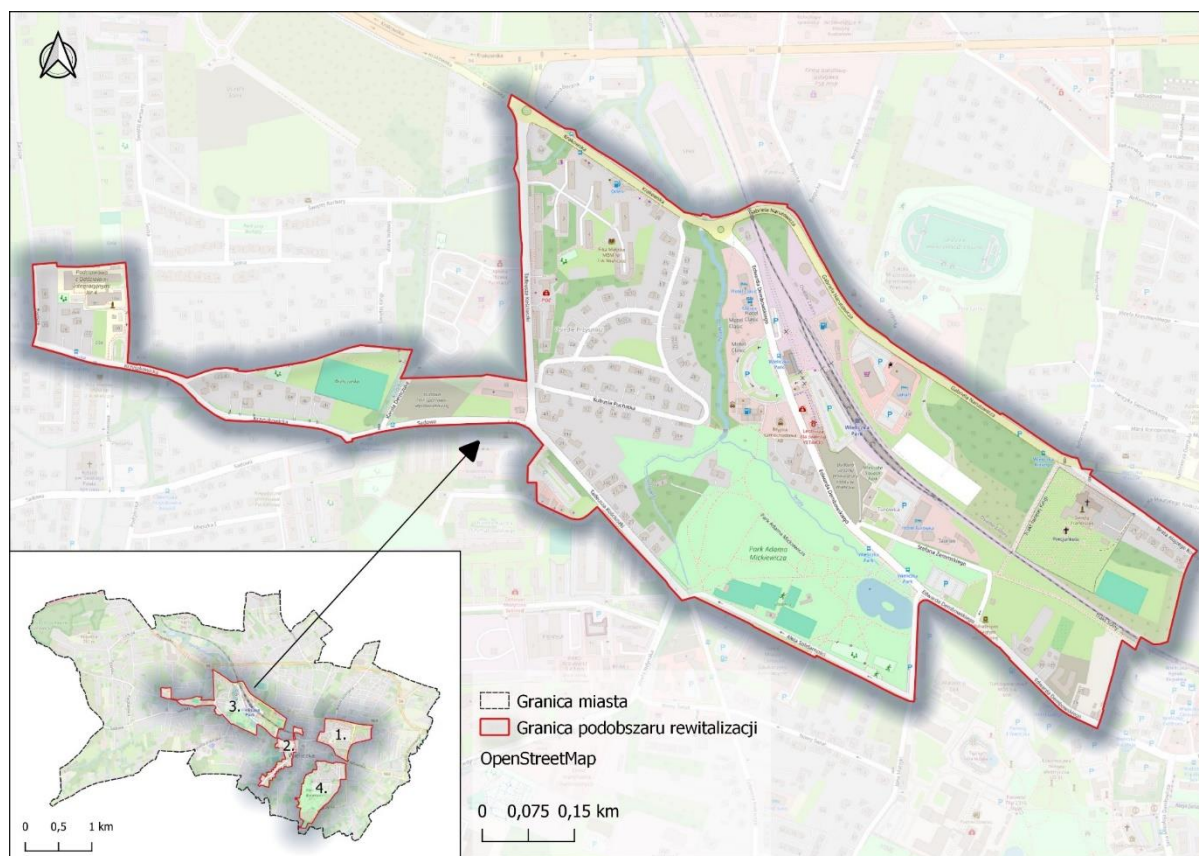
Potencjały podobszaru rewitalizacji

- harmonijny układ przestrzenny przy budynku Sztygarówki, duża ilość zadbanej, dobrze utrzymanej zieleni;
- lokalizacja w pobliżu podobszaru obiektu zabytkowego tj. Kopalni Soli w Wieliczce;
- wysokiej jakości nawierzchnia ulicy Danitowicza dobrze wpływająca na estetykę przestrzeni w jej obszarze;
- reprezentacyjny trakt przy Al. Jana Pawła II;

3.3. Podobszar 3 – Osiedle Przyszłość i Kościuszki

Trzecim podobszarem rewitalizacji jest teren obejmujący osiedle Kościuszki i Osiedle Przyszłość, obszar wokół Szkoły Podstawowej nr 4, kompleks sportowy T.S. Wieliczka czy Park Mickiewicza. W 2022 roku na Podobszarze rewitalizacji mieszkało 1418 osób, co stanowiło 2,1% mieszkańców gminy.

Rysunek 4. Granice Podobszaru 3. Rewitalizacji – Osiedle Przyszłość i Kościuszki.



Źródło: opracowanie własne.

Sfera społeczna

Podobszar 3 podlega **procesowi wyludniania się**, w porównaniu z rokiem 2015 ubyło tu 22,3% mieszkańców, a saldo ruchu naturalnego w 2022 roku wyniosło -26,8%, przy średniej dla gminy Wieliczka na poziomie 1,3. Znaczny ubytek mieszkańców Podobszaru może świadczyć o jego niskiej atrakcyjności osiedleńczej, w porównaniu do innych obszarów miasta. W Wieliczce w analogicznym czasie liczba mieszkańców wzrosła o 16,9%.

Równocześnie warto zauważyć, że w Podobszarze 3. mieszka **znaczna liczba osób w wieku senioralnym** – 25,2%, przy średniej dla gminy 20,3%. Co może świadczyć o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa wskazanych osiedli. Stan ten powoduje generowanie problemów społecznych dotyczących tej grupy społecznej. Eksperci, ale także i mieszkańcy, zauważają wzrost **poczucia osamotnienia, wykluczenia wśród osób starszych**, co w konsekwencji przekłada się na ich niską aktywność a czasami nawet **rezygnację z uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym** - brak chęci do spotkań sąsiedzkich, zerwane relacje towarzyskie. W ostatnich latach rozwinęła się oferta rekreacyjna czy kulturalna. Seniorzy mogą korzystać z oferty zajęć rekreacyjnych i wydarzeń organizowanych w Centrum Edukacyjno-Rekreacyjnym „Solne Miasto”, czy w działającej na osiedlu Kościuszki filii Mediateki Biblioteki Miejskiej w Wieliczce. Niewątpliwie jednak należy nadal prowadzić zintensyfikowane działania w zakresie aktywizacji i wsparcia tej grupy społecznej, także w odniesieniu do podniesienia ich bezpieczeństwa i odporności na zagrożenia i oszustwa na jakie narażone są bardziej osoby w wieku senioralnym.

Ważnym czynnikiem obrazującym sytuację w sferze społecznej w obszarze rewitalizacji **jest liczba osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej**. W Podobszarze 3. odsetek beneficjentów pomocy społecznej w 2022 roku wyniósł 2,54% i był na poziomie przeciętnej gminy 2,61%. Zauważalny jest także spadek klientów MGOPS w tym Podobszarze na przestrzeni lat, od 2015 roku wskaźnik ten spadł w Podobszarze o ponad 4 pp., przy czym w całej gminie spadek był mniej dynamiczny i wyniósł jedynie 1,6 pp. Z drugiej strony należy zwrócić uwagę, że głównymi beneficjentami pomocy społecznej w tym Podobszarze są seniorzy (33,3%). Eksperci zauważyli, że największym wyzwaniem tego podobszaru będzie właśnie **zapewnienie oferty opiekuńczej i środowiskowej dla mieszkających tu seniorów**, tak aby jak najdłużej utrzymać ich samodzielność we własnych mieszkaniach.

Wśród powodów udzielania pomocy społecznej dominują te związane z długotrwałą i ciężką chorobą (33,3%), ubóstwem (22,2%), a także bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzebą ochrony macierzyństwa (po 14%). Głównymi beneficjentami pomocy powinny być zatem osoby z grup o specjalnych potrzebach tj. **seniorzy oraz rodziny z dziećmi czy kobiety w ciąży**.

Wyższy w porównaniu do średniej dla gminy (1,48%) jest odsetek osób bezrobotnych mieszkających na Podobszarze, w 2022 roku było to **2,05% mieszkańców**. Podobnie jak w poprzednich podobszarach na uwagę zasługuje fakt, iż w strukturze osób bezrobotnych dominują osoby

długotrwale bezrobotne, stanowiące 72,4% klientów Powiatowego Urzędu Pracy. Jest to grupa, którą zdecydowanie trudniej jest zaktywizować.

Mieszkańcy Podobszaru 3 w znacznej większości należą do komisji wyborczej nr 9. W komisji tej w wyborach parlamentarnych w 2023 roku odnotowano frekwencję na poziomie 79,1%, przy średniej dla gminy Wieliczka 80,02%. Pomimo względnie wysokiej skali uczestnictwa w wyborach parlamentarnych, według ekspertów **społeczność lokalna nie jest aktywna społecznie**. Ponadto zauważalny jest wzrastający problem związany z kryzysami w rodzinach głównie w obszarze dysfunkcji opiekuńczo-wychowawczych, często będących następstwem czy występujący w powiązaniu z kryzysem w relacjach w rodzinie, a także pogorszenie kondycji psychicznej dzieci i młodzieży.

Tabela 10. Podobszar III – Osiedle Przyszłość i Kościuszki - studium porównawcze między 2015 a 2022 rokiem

Nazwa wskaźnika	Podobszar III – Osiedle Przyszłość i Kościuszki			
	2015	2022	Zmiana	Wielkość zmiany
Liczba ludności na podobszarze	1825	1418	↓	-22,30 %
Odsetek osób bezrobotnych	3,04	2,05	↓	-32,73 %
Udział bezrobotnych kobiet w ogóle osób bezrobotnych	48,74	44,83	↓	-8,03 %
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	6,90	2,54	↓	-63,21 %

Źródło: Opracowanie własne.

Sfera pozaspołeczna

Podobszar 3. Osiedle Kościuszki i os. Przyszłość w części zachodniej i północnej obejmuje głównie osiedla domów jedno- i wielorodzinnych. Znajduje się tu m.in. teren Szkoły Podstawowej nr 4, boisko T.S. Wieliczanka oraz dwa osiedla o czytelnym układach urbanistycznych – Osiedle Kościuszki, z równolegle względem siebie ułożonymi domami wielorodzinnymi oraz Osiedle Przyszłości, z domami jednorodzinnymi ułożonymi wzdłuż organicznie, łukowato poprowadzonych linii. Wschodnia część Podobszaru są to tereny położone w pobliżu dworca kolejowego, z drogami dojazdowymi do centrum miasta od strony Krakowa. Zabudowa w tej części jest mniej spójna i często chaotyczna, występują tu również tereny otwarte. W części południowej znajduje się Park Mickiewicza, teren zieleni o znaczącej powierzchni.

Zabudowa Podobszaru 3 to przede wszystkim zabudowa wielorodzinna, bloki powstałe w latach 60-tych. Warto podkreślić, że mieszkańcy dużych osiedli blokowych, **są mniej zintegrowani** niż mieszkańcy terenów wiejskich czy zabudowy jednorodzinnej. Brak integracji przyczynia się do **izolacji społecznej mieszkańców**, niechęci do dzielenia się swoimi problemami i przeżywania problemów indywidualnie, przez co trudniej o ich rozwiązanie. Eksperti w indywidualnych wywiadach rekomendowali podejmowanie działań integrujących lokalne społeczności, w tym także konieczność stworzenia przestrzeni sąsiedzkich w formie np. skwerków, czy mini parków.

Jednym z miejsc integracji społecznej jest Park Mickiewicza, w którym w ostatnich latach odnowiono przestrzenie rekreacyjne (plac zabaw, siłownia plenerowa, boiska, korty tenisowe), wprowadzono także oświetlenie, co poprawiło bezpieczeństwo w tym obszarze. Nadal jednak istnieje potrzeba kontynuacji działań w tym miejscu. Jednym z obecnym **problemów w parku jest istniejący pustostan**, który nie tylko szpeci swoim wyglądem, ale także stał się miejscem przebywania osób bezdomnych czy spożywających alkohol, co obniża poczucie bezpieczeństwa korzystających z tych przestrzeni mieszkańców. Zdaniem mieszkańców przestrzeń Parku powinna zostać uzupełniona o zaplecze gastronomiczne, kawiarnię, miejsce spotkań (nowe przeznaczenie obecnego pustostanu).

Ponadto na Podobszarze istnieją także inne obiekty i przestrzenie, które mają wysoki potencjał do wykorzystania właśnie w kierunku kreowania przestrzeni integrującej, aktywizującej i włączającej mieszkańców. Są to, w opinii mieszkańców m.in.:

- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 4 w Wieliczce, która w ostatnich latach została mocno rozbudowana zarówno w zakresie infrastruktury dydaktycznej (rozbudowa skrzydła, nowe sale lekcyjne, nowy budynek zlokalizowany przy ul. Sadowej - oddany w 2024 r.), jak i infrastruktury sportowej (hala gimnastyczna). Ponadto przy SP nr 4 znajduje się wielofunkcyjne boisko typu orlik, które ze względu na obecny stan techniczny nawierzchni wymaga przeprowadzenia prac modernizacyjnych;
- Dom Ludowy w Krzyszkowicach, ul. Krzyszkowicka (obiekt położony poza obszarem rewitalizacji, przy granicy Podobszaru 3.) – pełni rolę lokalnego animatora kultury, ważnego miejsca spotkań mieszkańców i realizacji wielu inicjatyw lokalnych. Jego oddziaływanie na angażowanie i aktywizowanie mieszkańców podobszaru rewitalizacji jest niezaprzeczalne. Obecny stan techniczny obiektu oraz konieczność dostosowania obiektu do potrzeb różnych grup odbiorców powodują, że realizowana oferta jest ograniczona w stosunku do zapotrzebowania zgłaszanego przez lokalną społeczność.
- Przedszkole Samorządowe nr 4 (ul. Kościuszki 51) – zlokalizowane w budynku (pawilon) gminnym wraz z teren przyległym obejmującym także stare boisko asfaltowe. Teren ten wymaga rewitalizacji i nowego zagospodarowania np. w kierunku urządzenia placu zabaw.

W 2022 roku wskaźnik przestępczości (tj. liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń na Podobszarze w przeliczeniu na 100 mieszkańców) wyniósł 14,46 i był wyższy niż średnia dla gminy – 4,43 oraz miasta Wieliczka – 8,05. Również **liczba interwencji służb porządku publicznego na 100 mieszkańców osiągnęła wysoką wartość** – 48,73 (przy średniej gminy 14,53). Jednak zdaniem ekspertów wykazane w statystykach interwencje w połowie przypadków dotyczą interwencji w ruchu drogowym związanych przeważnie z niewłaściwym parkowaniem samochodów.

Na Podobszarze 3 zlokalizowana jest **znaczna liczba lokali socjalnych (51 lokali)**, a co za tym idzie, Podobszar ten jest bardziej narażony na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, często także degradację budynków mieszkaniowych. Problemem mieszkań socjalnych jest bowiem często brak poczucia odpowiedzialności ich lokatorów za mienie, w którym mieszkają. Ostatnio poczynione inwestycje w okolicach ul. Dembowskiego tj. odnowienie budynku Dworca Kolejowego, przystanek Wieliczka Park kolei aglomeracyjnej wraz z parkingiem P&R, a także trwająca budowa budynku prokuratury i sądu rejonowego w Wieliczce spowodowały, że teren ten zyskał nową jakość i znacznie podniosła się jego atrakcyjność funkcjonalno-przestrzenna. Dlatego nieuporządkowane i niszczące budynki (np. pustostan przy ul. Dembowskiego 57) istotnie naruszają harmonię i porządek przestrzenny tego terenu.

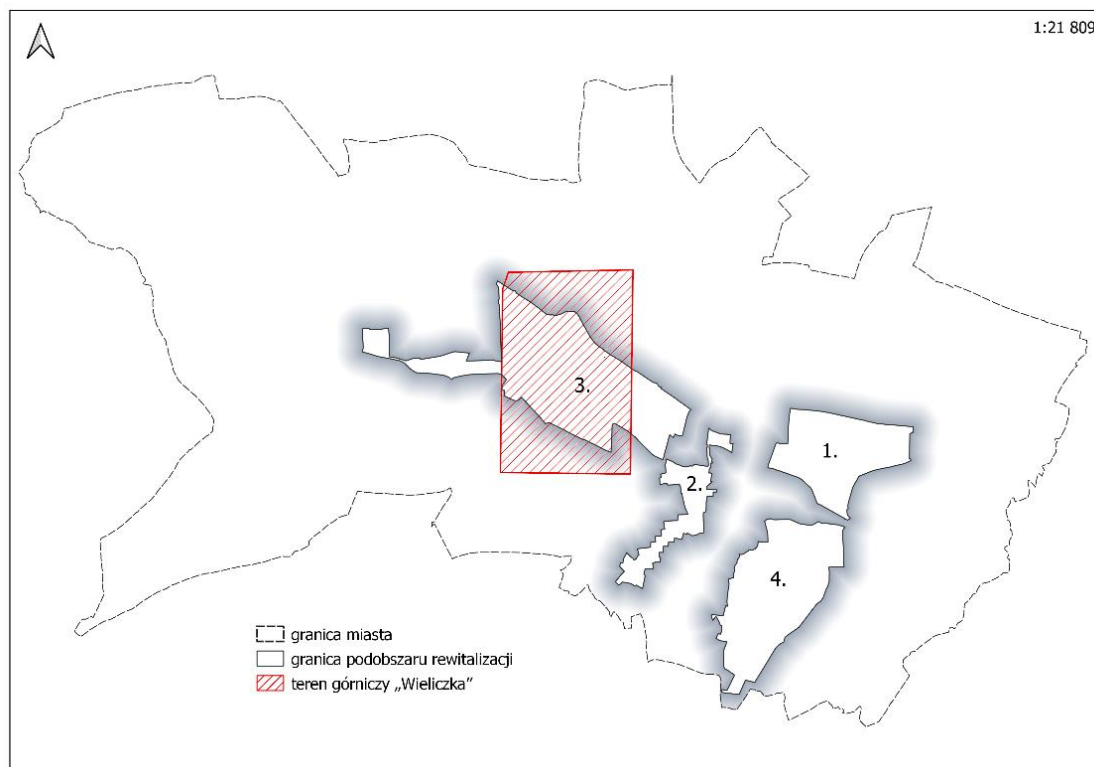
Podobszar charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców). W 2022 roku omawiany wskaźnik osiągnął tu wartość 11,6, przy średniej dla gminy 9,3 oraz dla miasta 11,6. Warto jednak zaznaczyć, że w Podobszarze tym poza dużymi osiedlami znajduje się także część centrum miasta, a przy granicy Podobszaru leży także największa atrakcja turystyczna – Kopalnia Soli w Wieliczce. Obok większych obiektów hotelarskich czy supermarketu, w większości są to niewielkie punkty usługowe i handlowe, działa także m.in. apteka, sklepy, lecznica dla zwierząt, punkty gastronomiczne, warsztat samochodowy.

W odniesieniu do kwestii środowiskowych, należy zwrócić uwagę na **korki oraz duże natężenie ruchu na drogach**, a także związany z tym hałas i dużą emisję spalin komunikacyjnych. Jako że podobszar 3 położony jest najbliżej granic Krakowa, pojawia się problem smogu i zachodnich wiatrów przenoszących niebezpieczne pyły nad Wieliczkę, równocześnie należy mieć na uwadze problem lokalnej niskiej emisji z gospodarstw domowych.

Eksperci zwrócili także uwagę na zanieczyszczenie i nieuporządkowanie terenów wokół rzeki Serafy.

Decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 30.10.2015 roku (znak: SR-IX.7422.2.32.2015.BK (z późn. zm.) został wyznaczony obszar górniczy o nazwie „Wieliczka”, który częściowo pokrywa się z Podobszarem 3. Powierzchnia obszaru górniczego stanowi 87,375 ha. Na wyznaczonym obszarze Kopalnia Soli „Wieliczka” S.A. uzyskała zezwolenie na eksploatację wód leczniczych ze złoża znajdującego się pod wpływem W-VII-16 w Kopalni Soli Wieliczka w Wieliczce.

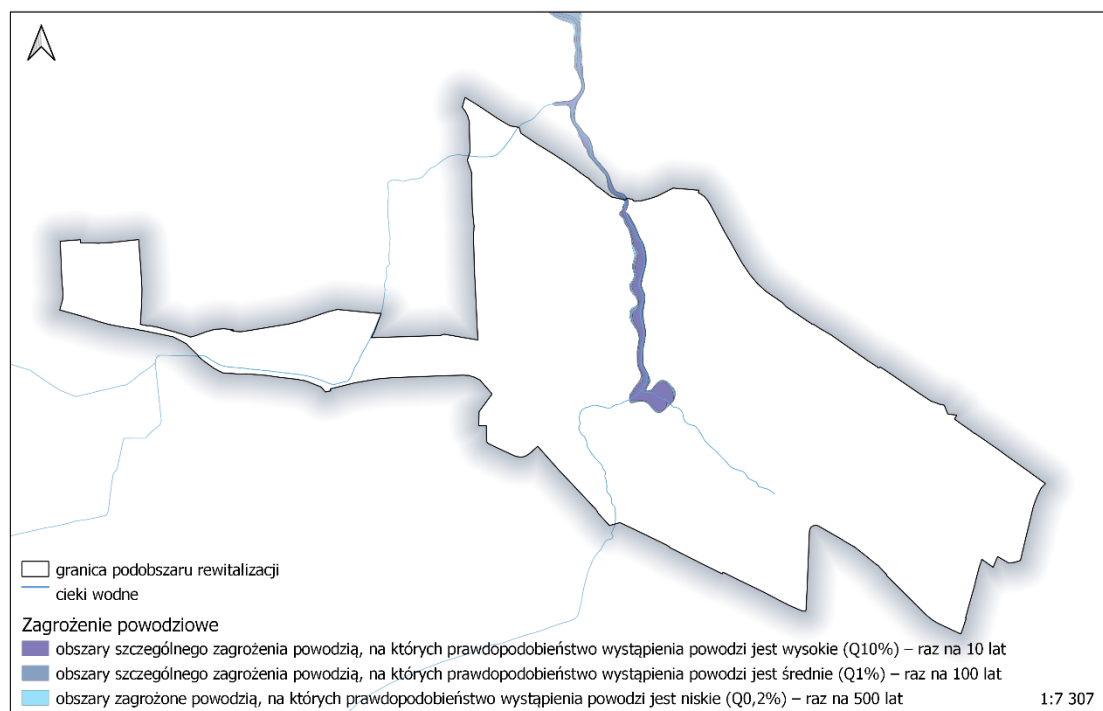
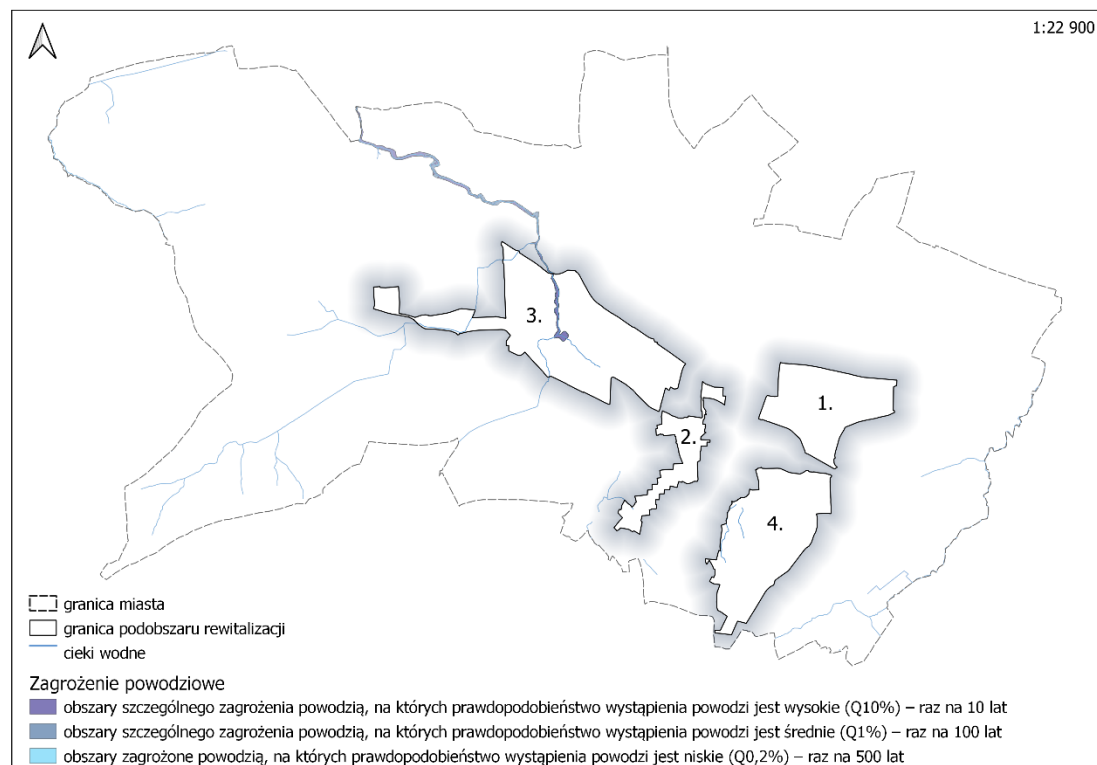
Rysunek 5. Położenie obszaru górniczego wyznaczonego w mieście Wieliczka.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego

Mapy zagrożenia powodziowego, opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Infrastruktury dnia 7 września 2022 r., wykazują, że na **Podobszarze 3. występuje zagrożenie powodziowe**. Są to obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Serafa, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%), oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%). Ponadto, według map zagrożenia powodziowego, występują również obszary zagrożone powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). Na obszarze Miasta Wieliczka nie odnotowano natomiast obszarów zagrożonych powodzią spowodowanymi przez wody gruntowe, co oznacza, że nie występują tam podtopienia.

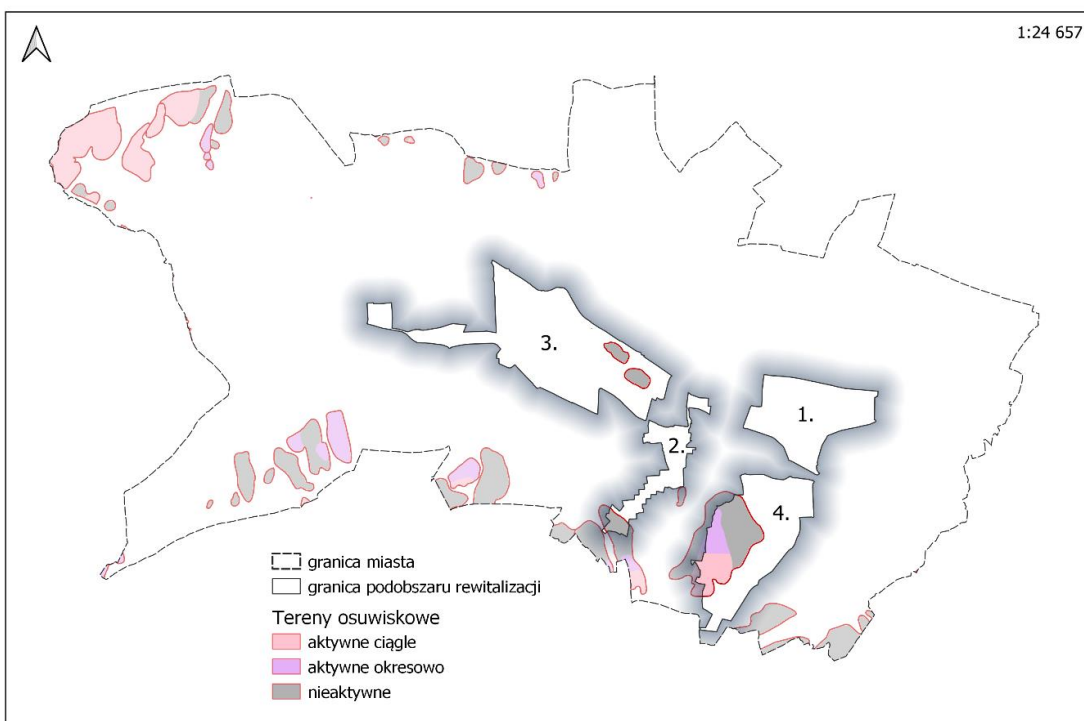
Rysunek 6. Mapa zagrożenia powodziowego w Podobszarze 3.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Hydroportal, GUGiK (BDOT10K).

W odniesieniu do kwestii środowiskowych należy także zaznaczyć, że **w Podobszarze 3 znajdują się dwa nieaktywne osuwiska o numerach 802 i 803** (wg SOPO), zlokalizowane we wschodniej części Podobszaru, co sugeruje potrzebę monitorowania i zapobiegania ewentualnym aktywacjom tych osuwisk w przyszłości.

Rysunek 7. Występowanie osuwisk na terenie miasta Wieliczka.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Systemu Ochrony Przeciwośuwiskowej (SOPO) prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

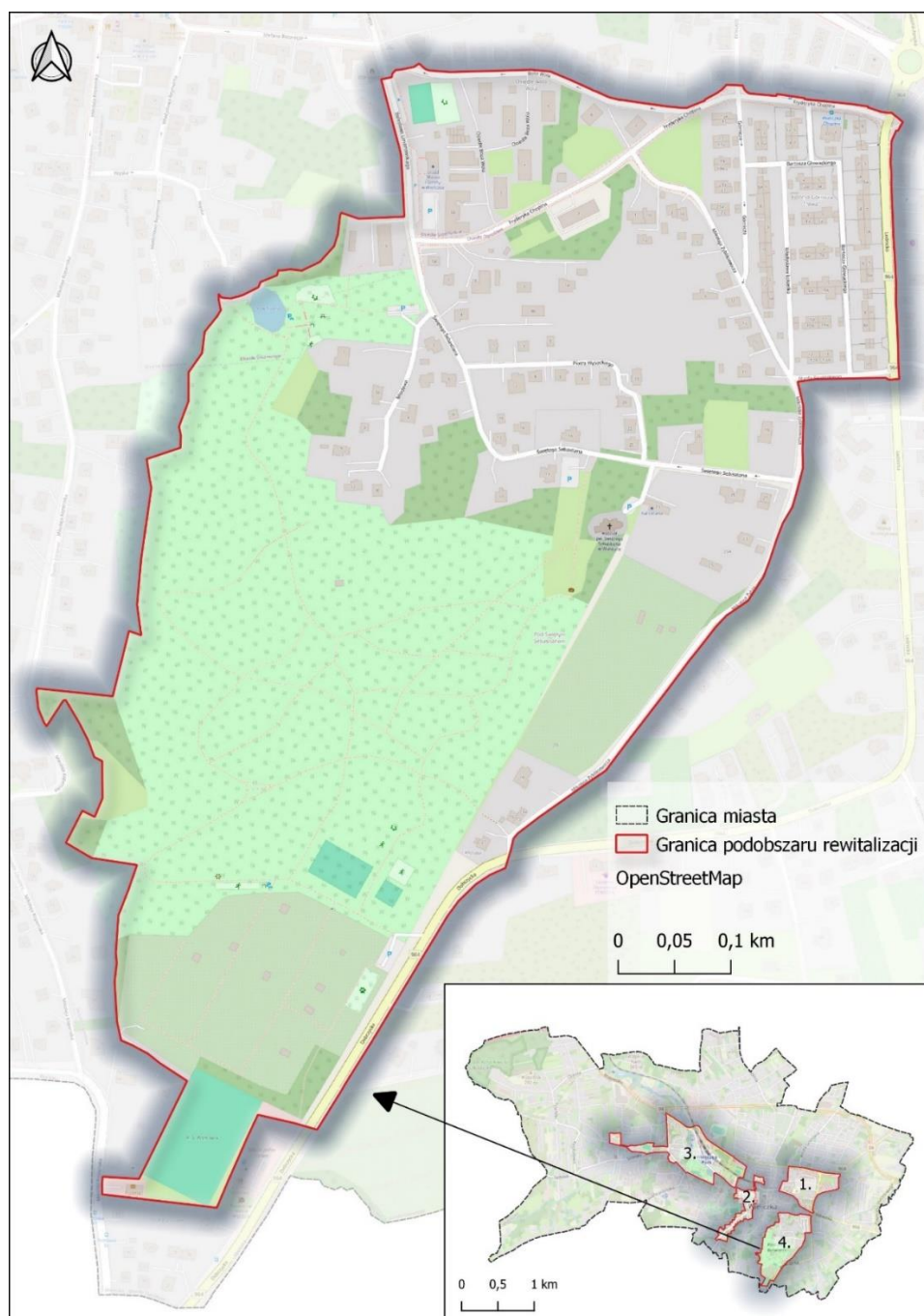
Najważniejsze informacje dotyczące podobszaru	
Tereny wchodzące do Podobszaru:	Osiedle T. Kościuszki, Osiedle Przyszłość.
Powierzchnia:	63,1 ha
Liczba ludności:	1418
Gęstość zaludnienia:	2897 os./km ²
Zdiagnozowane kluczowe problemy	
Sfera społeczna	
– Niekorzystna sytuacja demograficzna - wyludnianie się Podobszaru oraz postępujący proces starzenia się społeczeństwa (obecnie mieszka tu 25% osób w wieku 60+). – Słaba integracja społeczna mieszkańców podobszaru, zerwanie więzi sąsiedzkich, szczególnie budynków wielorodzinnych, bloków mieszkalnych. – Zmniejszone poczucie bezpieczeństwa w Parku Mickiewicza ze względu na istnienie	

pustostanu i gromadzących się tam osób bezdomnych, nadużywających alkoholu. – Niedostatecznie rozwinięta oferta opiekuńcza oraz rekreacyjna dostosowana do zmieniającej się struktury społecznej i potrzeb mieszkańców – osób starszych.
Pozostałe analizowane sfery (gospodarcza, środowiskowa, techniczna oraz przestrzenno-funkcjonalna)
– Obszar odciążony bardzo dużym ruchem samochodowym, bardzo częste zakorki i zatory (ul. Kościuszki, Krakowska) oraz niedostateczna liczba miejsc parkingowych; – Występowanie terenów zalewowych. – Zaniedbanie brzegów rzeki Serafy, dzikie wysypiska w jej otoczeniu. – Niska jakość budynków mieszkaniowych, w tym budynków socjalnych. – Obecność pustostanów i lokali niezamieszkałych wchodzących w skład mienia komunalnego Gminy (Park Mickiewicza, Dembowskiego). – Chaos przestrzenny na terenie Osiedla Kościuszki w okolicach obiektów usługowych - konflikty przestrzenne pomiędzy terenami o funkcjach usługowych i mieszkaniowych; – Ulica Narutowicza - główna arteria wjazdowa do miasta - o bardzo niskiej jakości, wpływające na brak spójności oraz charakteru przestrzeni.
Potencjały podobszaru rewitalizacji
– zrewitalizowane otoczenie Dworca Kolejowego, Wieliczka Park (stacja kolei aglomeracyjnej wraz z P&R); – istnienie w podobszarze obiektów infrastruktury spędzania czasu wolnego, takich jak T.S. Wieliczanka, czy Park Mickiewicza, stanowiący wielofunkcyjną przestrzeń dla mieszkańców, infrastruktura sportowa przy Szkole Podstawowej nr 4 – boisko Orlik; – Trakt Solny - droga komunikacji pieszej i rowerowej z atrakcyjnym widokiem na część panoramy miasta oraz otaczającą zielenią. – istniejące niewykorzystane obiekty, które można zaadaptować na cele społeczne;

3.4. Podobszar 4. - Boża Wola

Podobszar 4 – Boża Wola obejmuje tereny mieszkaniowe. Charakterystyczną częścią jest położone we wschodniej części historyczne osiedle domów jednorodzinnych, o w dużej mierze zachowanym układzie przestrzennym, charakterze i skali. Największą, południowo - zachodnią część zajmują tereny mieszkaniowe z nowszym układem i zabudową, położone na mocno zróżnicowanym terenie. Układ zabudowy jest tu znacznie mniej zwarty i mniej spójny. Na szczycie wzniesienia znajduje się kościół. W północnej, najniższej położonej części podobszaru znajduje się osiedle domów wielorodzinnych Boża Wola, złożone z kilku trzykondygnacyjnych budynków oraz sąsiadujących z nimi niższych zabudowań. Mimo położenia w bliskości centrum miasta, cały podobszar zachowuje swój mieszkaniowy charakter, z niewielką w skali zabudową i stosunkowo dużą ilością terenów zielonych.

Rysunek 8. Granice Podobszaru 4. rewitalizacji - Boża Wola



Źródło: opracowanie własne.

Sfera społeczna

W 2022 roku Podobszar 4. Zamieszkiwały 562 osoby, co stanowiło 0,8% mieszkańców gminy Wieliczka.

Osiedle Boża Wola jest obszarem, na którym mieszka tzw. pokolenie pogórnictwa. Jest to starsza zabudowa mieszkaniowa, w której **dominuje grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym**. W 2022 r. na Podobszarze mieszkało 28,1% osób w wieku 60+ (przy średniej dla gminy na poziomie 20,3%), a zatem zauważalny jest **proces starzenia się społeczeństwa**. Podobnie jak w innych podobszarach, także i tutaj brakuje odpowiedniej infrastruktury społecznej dla tej grupy wiekowej, w tym odpowiednich usług zdrowotnych czy opiekuńczych. Zdaniem ekspertów grupa senioralna zamieszkująca Podobszar 4., to osoby głównie żyjące samotnie, co potęguje **problemy związane z aktywnością społeczną**, pojawia się poczucie wykluczenia, co może bezpośrednio przekładać się na zdrowie fizyczne i psychiczne tej grupy wiekowej.

Podobszar Boża Wola zmaga się również z **problemem wyludniania się**. W ciągu ostatnich 7 lat w Podobszarze ubyło 27,8% ludności, a w 2022 roku saldo ruchu naturalnego wyniosło -56,9 i był to zdecydowanie najgorszy wynik ze wszystkich podobszarów rewitalizacji. Dla porównania w mieście Wieliczka wskaźnik ten był dodatni i wyniósł 1,8, a w gminie Wieliczka 1,3. Może to świadczyć także o niskiej atrakcyjności tego obszaru pod kątem zamieszkania.

Ważnym czynnikiem wskazującym na sytuację w sferze społecznej jest **liczba osób korzystających z pomocy społecznej**. W 2022 roku w Podobszarze 4. odsetek beneficjentów pomocy społecznej wyniósł 2,85% i był nieznacznie wyższy niż średnio w gminie (2,61%). Warto jednak podkreślić, że w badanym okresie 7 lat **odsetek klientów pomocy społecznej wzrósł tu o 1,15 pp**. Jest to jedyna taka sytuacja w całym Obszarze Rewitalizacji, a także trend przeciwny do całej gminy, gdzie klientów pomocy społecznej ubywa – w stosunku do 2015 roku odsetek klientów MGOPS w gminie Wieliczka spadł o 1,6 pp.

Istotną kwestią jest również fakt, że **37,5% klientów pomocy społecznej to osoby w wieku senioralnym (60+)**. Znaczna liczba osób starszych przekłada się także na powody przyznawania pomocy społecznej, w 2022 roku ponad **1/3 zasiłków stanowiły te związane z problemem długotrwałej i ciężkiej choroby**. Wśród innych powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej znalazły się jeszcze **bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (25%) oraz bezrobocie (37,5%)**.

Bezrobocie jest kolejnym czynnikiem w sferze społecznej, który został przeanalizowany. W 2022 roku na Podobszarze 4. odsetek bezrobotnych wyniósł 1,42% i był zbliżony do średniej dla gminy 1,48%. W stosunku do 2015 roku zmniejszył się odsetek osób bezrobotnych w Podobszarze o 0,51 pp. (z 1,93%), choć spadek był mniej dynamiczny niż w gminie Wieliczka, gdzie wartość wskaźnika spadła o 0,97 pp. (z poziomu 2,45%). W kontekście bezrobocia istotny jest fakt, że **dominującymi grupami osób bezrobotnych w Podobszarze są grupy defaworyzowane na rynku pracy tj. osoby długotrwale bezrobotne (stanowiące 75% bezrobotnych w Podobszarze), a także kobiety (62,5%)**.

Podczas warsztatów strategicznych wskazywano także na szereg problemów przestrzennych (bariery architektoniczne, niedostosowane budynki), ale również podkreślano, że w dzielnicy Boża Wola nie

ma dostępu do instytucji kultury, co uniemożliwia organizację różnych aktywności społecznych dla mieszkańców, w tym organizacji wydarzeń, zajęć aktywizujących. Duży potencjałem tego podobszaru jest niewątpliwie ogromny teren zielony tzw. Barani Stok, który w ostatnich latach został zagospodarowany na funkcje rekreacyjne z małą architekturą, placem zabaw, siłownią, miejscami na ogniska, punktem widokowym. Jednak zdaniem mieszkańców Bożej Woli miejsce to przyciąga grupy młodych osób, którzy organizują tam głośne biesiady, co z kolei skutkuje pojawianiem się większej ilości śmieci, porzuconych butelek w tym rejonie.

W podobszarze rewitalizacji w 2022 roku **odnotowano względnie niski poziom przestępczości** (7,83 przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców przy średniej dla gminy na poziomie 4,43, a dla miasta Wieliczka 8,05). Jednakże według ekspertów lokalnych należy zwrócić uwagę na ten aspekt sfery społecznej, ze względu na mieszkającą tu znaczną grupę seniorów, z których większość to osoby samotne. Zerwane więzi sąsiedzkie czy wykluczenie cyfrowe tych osób skutkują słabszym obiegiem informacji i stopniem dotarcia do seniorów z informacją i ostrzeżeniem przed potencjalnymi zagrożeniami (np. wyłudzenia, oszustwa, naciąganie). Padają one ofiarami przestępców – zdarzają się tu m.in. kradzieże czy wyłudzenia wśród tej grupy mieszkańców. Kluczowe jest zatem zadbanie o seniorów zamieszkałych na Podobszarze nie tylko w odniesieniu do wspomagania w samodzielnym funkcjonowaniu, ale także zadbania o **zwiększenie ich poczucia bezpieczeństwa, aktywizację ruchową, społeczną i kulturalną seniorów** przy zapewnieniu dostępności do oferty oraz dostępności budynków mieszkalnych, usługowych i przestrzeni publicznych.

Tabela 11. Podobszar IV - studium porównawcze między 2015 a 2022 rokiem

Nazwa wskaźnika	Podobszar IV – Boża Wola			
	2015	2022	Zmiana	Wielkość zmiany
Liczba ludności na podobszarze	778	562	↓	-27,76 %
Odsetek osób bezrobotnych	1,93	1,42	↓	-26,24 %
Udział bezrobotnych kobiet w ogóle osób bezrobotnych	66,67	62,50	↓	-6,25 %
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	1,70	2,85	↑	67,47 %

Źródło: Opracowanie własne.

Sfera pozaspołeczna

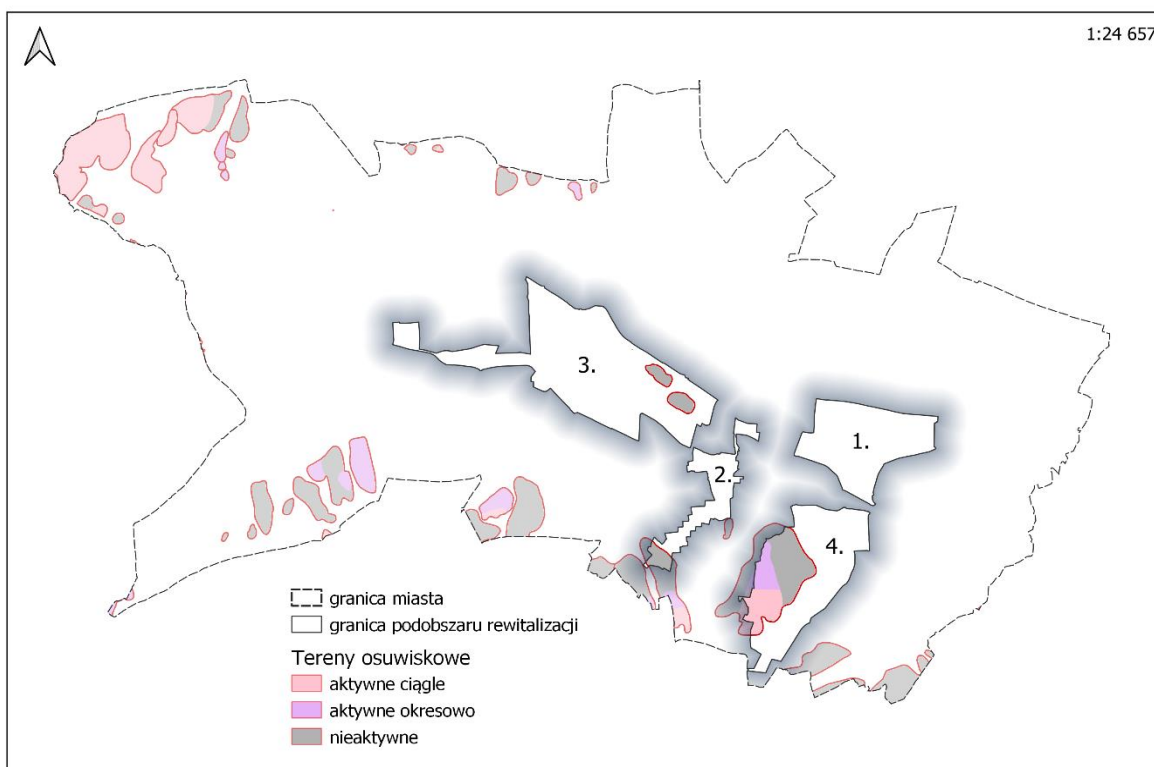
Ze względu na charakter zabudowań mieszkaniowych na osiedlu wiele budynków oraz **przestrzeni publicznych jest niedostosowanych do poruszania się osób ze specjalnymi potrzebami**. Podkreśli to także mieszkańcy i eksperci podczas warsztatów i spotkań konsultacyjnych. Również działający tu wydział Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka (ul. Limanowskiego 32) jest niedostosowany – wejście do budynku posiada wysokie schody (brak windy czy schodółazu). Istnieje jednak miejsce parkingowe przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością.

Na terenie osiedla ze względu na gęstą zabudowę mieszkalną, wąski układ przestrzenny **brak jest odpowiednio wyznaczonej przestrzeni sąsiedzkiej**. Nie sprzyja to nawiązywaniu relacji sąsiedzkich, co mogłoby przyczynić się do integracji społecznej i przeciwdziałać takim problemom, jak np. samotność osób starszych. W ostatnich latach w Podobszarze zagospodarowana została przestrzeń Baraniego Stoku – powstała mała architektura, urządzono miejsca do integracji – miejsca na ogniska. Nie jest to jednak teren, który może pełnić funkcję przestrzeni sąsiedzkiej, ponieważ ze względu na swoją atrakcyjność (punkt widokowy, ukształtowanie terenu, mała architektura) przyciąga wielu mieszkańców miasta, ale także okolicznych miejscowości, a dodatkowo organizowane są tu wydarzenia miejskie/gminne. Teren wymaga także dalszego zagospodarowania i uzupełnienia m.in. o małą architekturę dla grup o specjalnych potrzebach, w tym toalety, a także stworzenie miejsc z niewielką gastronomią i zapleczem technicznym dla organizatorów wydarzeń (zaplecze organizacyjne, magazynowe). Dodatkowo należy zadbać o rekultywację stawu, który obecnie jest niezagospodarowany, co zmniejsza estetykę przestrzeni, a także bezpieczeństwo użytkowników terenu.

Z powstałego terenu rekreacyjnego nie wszyscy korzystają zgodnie z jego przeznaczeniem. Kwestią problematyczną są młodzi ludzie, którzy przychodzą tu imprezować, po ich obecności zostaje ślad w postaci butelek i innych śmieci. Dodatkowo z zagospodarowanego terenu korzystają także właściciele psów, którzy w części nie sprzątają po swoich pupilach. Nieopodal jest też wybieg dla psów, który wymaga renowacji, co może przyczynić się do przejęcia części spacerowiczów z psami. To co podkreślali eksperci i mieszkańcy to podjęcie działań edukacyjno-informacyjnych, a także instalacja większej liczby koszy z workami na psie odchody.

Podobszar 4. jest także narażony na problemy natury środowiskowej. W południowo-zachodniej części Podobszaru znajduje się **osuwisko nr 823**, a obszar rewitalizacji zlokalizowany jest w jego częściach wskazanych w SOPO jako aktywne ciągle, aktywne okresowo i nieaktywne. Teren wymaga ciągłej kontroli zabudowy, oraz monitoringu sytuacji geologicznej, aby uniknąć niebezpieczeństwa i strat finansowych.

Rysunek 9. Występowanie osuwisk na terenie miasta Wieliczka.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

Mieszkańcy Podobszaru 4. borykają się także ze zmniejszoną jakością życia ze względu na hałas, który generowany jest przez ruch kołowy, co spowodowane jest istnieniem wąskich ciągów komunikacyjnych oraz bliskością zabudowy w stosunku do pasów drogowych. Zwiększony ruch samochodów zauważalny jest przede wszystkim przez Kolonię Górniczą (wąska dróżka między domami). Tworzą się tam korki, które powstają na rondzie prowadzącym do sąsiednich gmin w kierunku Gdowa i Dobczyc. Ponadto problemem jest także zbyt mała liczba miejsc parkingowych dostępnych na podobszarze a szczególnie przy Baranim Stoku, który generuje dodatkowy ruch samochodowy.

Tabela 12. Średnie roczne stężenie pyłów PM10, PM2,5 oraz B(a)P w 2022 roku w Podobszarze 4.

	Średnie roczne stężenie pyłu PM10	Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5	Średnie roczne stężenie B(a)P
Podobszar 4	30,7	23,1	3,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego

Ocena jakości powietrza została przeanalizowana na podstawie danych z Instytutu Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W Podobszarze 4. jakość powietrza jest dobra. Średnie roczne stężenie pyłów PM 10 w 2022 roku wyniosło tu 30,7, a średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5} 23,1, przyjmując wartości zbliżone do średniej dla całego miasta. Z kolei średnie roczne stężenie B(a)P osiągnęło wartość 3,06 µg/m³.

Na Podobszarze 2. nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodziowego.

Ponadto pozostałymi problemami związanymi z przestrzenią Podobszaru 4., na które zwracali uwagę eksperci i mieszkańcy są: częściowa utrata charakteru i spójności dzielnicy oraz w dużej mierze pogorszenie estetyki, wynikająca z powodu wielu niekorzystnych przekształceń budynków. A także w części podobszaru z nowszą zabudową - brak ciągłości, spójności i wyraźnego charakteru oraz niekorzystne rozproszenie zabudowy.

Podobszar charakteryzuje się niższym niż przeciętnie w gminie (9,3) i mieście (11,6) wskaźnikiem przedsiębiorczości (liczba działających podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców) – w 2022 roku omawiany wskaźnik przyjął wartość 7,1. Jest to związane przede wszystkim z charakterem mieszkaniowym tej części miasta.

Najważniejsze informacje dotyczące podobszaru	
Tereny wchodzące do Podobszaru:	Osiedle Boża Wola, tereny zielone
Powierzchnia:	45,7 ha
Liczba ludności:	562
Gęstość zaludnienia:	1691 os./km ²
Zdiagnozowane kluczowe problemy	
Sfera społeczna	
– Niekorzystna sytuacja demograficzna – wyludnianie się podobszaru oraz problem starzenia się społeczeństwa; – Występujący problem ubóstwa mieszkańców; – Niewystarczająca oferta opiekuńcza dla osób starszych, a także oferta aktywizująca seniorów (przeciwdziałanie izolacji społecznej); – Niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców podobszaru, szczególnie w odniesieniu do osób starszych; – Problem bezrobocia dotyczący głównie grupy defaworyzowane na rynku pracy – kobiety i osoby długotrwale bezrobotne. – Niska aktywność społeczna mieszkańców.	

Pozostałe analizowane sfery (gospodarcza, środowiskowa, techniczna oraz przestrzenno-funkcjonalna)
– Brak odpowiednio wyznaczonej przestrzeni sąsiedzkiej, rekreacyjnej. – Utrata charakteru i spójności dzielnicy oraz w dużej mierze pogorszenie estetyki. – Układ komunikacyjny nie odpowiadający współczesnym potrzebom, deficyt miejsc parkingowych, zbyt mało ciągów pieszych i chodników oraz zbyt mała szerokość jezdni. – Występowanie barier architektonicznych w przestrzeni, niedostosowanie budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej do osób o specjalnych potrzebach. – Zły stan techniczny obiektów budowlanych, w tym lokali komunalnych. Brak właściwej izolacji przeciwwilgociowej i termicznej. – Podobszar zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie osuwisk.
Potencjały podobszaru rewitalizacji
– Dobra kompozycja i skala układu przestrzennego starej części osiedla domów jednorodzinnych. Częściowo zachowany charakter osiedla pomimo wielu zmian w skali architektury; – Wysoka jakość przestrzeni w otoczeniu kościoła. – Barani Stok – duży teren zielony w funkcjami rekreacyjnymi, mała architekturą, punktem widokowym (potencjał miejsca do rekreacji, spacerów, spotkań oraz organizacji wydarzeń); – Dostęp do instytucji publicznych – budynek Urzędu Miasta i Gminy W Wieliczce (część wydziałów).

Podsumowując przeprowadzoną pogłębioną analizę każdego z podobszarów rewitalizacji w gminie Wieliczka należy wskazać na **kilka najważniejszych problemów, na których w najbliższej perspektywie powinna koncertować się interwencja i działania rewitalizacyjne.**

- bardzo wysoki udział osób w wieku senioralnym wśród mieszkańców każdego z podobszarów rewitalizacji (1 -4) oraz rosnące potrzeby wsparcia tej grupy;
- niewystarczająca oferta opiekuńcza dla osób starszych, a także oferta aktywizująca seniorów - przeciwdziałanie izolacji społecznej;
- obniżenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców każdego z podobszarów (1-4) szczególnie w odniesieniu do osób starszych wynikające z osamotnienia, ale także zwiększonej widoczności na podobszarach rewitalizacji zachowań czy grup odczytywanych jako niebezpieczne;

- pogorszenie się kondycji psychicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji, a przede wszystkim dzieci i młodzieży, trudności w funkcjonowaniu w środowisku rówieśniczym, szkolnym, zaburzenia w relacjach rodzinnych;
- niska aktywność mieszkańców podobszarów rewitalizacji (1-4), zanikanie więzi sąsiedzkich, anonimowość w budynkach wielorodzinnych, niewielki stopień integracji różnych grup społecznych;
- odczuwalny deficyt przestrzeni sąsiedzkich dla mieszkańców podobszarów rewitalizacji szczególnie w zakresie skwerów, miejsc spotkań, miejsc integracji dla mieszkańców, ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, placów zabaw;
- niewystarczająca oferta kulturalna dostępna na obszarze rewitalizacji, dostosowana do potrzeb różnych grup społecznych;
- niska jakość i degradacja stanu technicznego budynków wielorodzinnych, szczególnie budynków socjalnych, komunalnych;
- występowanie barier architektonicznych w przestrzeni podobszarów rewitalizacji, niedostosowanie budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej do osób o specjalnych potrzebach

4. Wizja oraz cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań

4.1. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Rewitalizacja Gminy Wieliczka przyczyni się do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji, w tym minimalizacji występujących problemów społecznych związanych z wyludnianiem się obszaru, wzrastającym problemem starzenia się społeczności, ubóstwem czy niską aktywnością społeczną.

Realizowane formy aktywizacji społecznej i integracji różnych grup społecznych przyczyniają się do zaangażowania samych mieszkańców obszaru rewitalizacji, tak by sami współkształtowali i brali odpowiedzialność za swoje życie i rozwój. Wsparcie realizowane jest bezpośrednio w środowiskach osób wymagających wsparcia i zaopiekowania (osoby starsze, dotknięte kryzysem ubóstwa, niezaradnością życiową, dzieci i młodzież, rodziny).

Powstały nowe, atrakcyjne przestrzenie sąsiedzkie, miejsca spotkań mieszkańców funkcjonujące w ramach małych, lokalnych wspólnotach (skwerki, ławeczki sąsiedzkie). Podejmowane są inicjatywy na rzecz wzajemnej integracji, odbudowywaniu więzi sąsiedzkich, społecznych, międzypokoleniowych. Działania te sprawiają, że zmniejsza się zjawisko izolacji społecznej (wykluczenia), szczególnie dotyczące osoby niezaradne życiowo i starsze, których odsetek będzie systematycznie wzrastał na starszych osiedlach Wieliczki (Sienkiewicza, Asnyka, Wincentego Pola, Boża Wola, Kościuszki i Przyszłość).

Modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej przyczyniła się do wzbogacenia oferty dla mieszkańców, którzy chętnie czerpią z dostępnych aktywności społecznych. Rodziny z dziećmi, młodzież oraz seniorzy, otrzymali dedykowane miejsca do spędzania czasu, w których mogą realizować swoje pasje, budować relacje społeczne i spełniać własne potrzeby.

Obszar rewitalizacji jest miejscem przyjaznym osobom starszych i z niepełnosprawnościami. Stopniowo usuwane są bariery przestrzenne utrudniające poruszanie się w budynkach, w bezpośrednim otoczeniu i w ramach osiedli mieszkaniowych objętych programem rewitalizacji. Na osiedlach funkcjonują przestrzenie, aranżowane z udziałem mieszkańców, przeznaczone do wypoczynku i zabaw dla dzieci, młodzieży, a także osób dorosłych i starszych. Podnosi się także jakość zabudowy szczególnie budynków wielorodzinnych, komunalnych i socjalnych.

Kontynuacja dotychczasowej rewitalizacji udostępnia mieszkańcom w pełni zagospodarowane i urządzone tereny rekreacyjne i wypoczynkowe, pozwalające na realizację pasji sportowych i integrację międzypokoleniową (Park Adama Mickiewicza, tereny wokół Stoku pod Baranem). Rekreacji na świeżym powietrzu sprzyjają działania skierowane na rozwój bazy sportowej (boisko wielofunkcyjne, Orlik) i rekreacyjnej (place zabaw)

Obszar rewitalizacji jest miejscem bezpiecznym, przyjaznym dla bezpiecznego przemieszczania się przy wykorzystaniu różnych środków transportu. Stanie się tak dzięki wdrożeniu odpowiednich

programów edukacyjnych skierowanych do różnych grup (dzieci, seniorzy) oraz kampaniom społecznym adresowanym do mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale także całego miasta.

4.2. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

Cel główny:

Celem głównym prowadzonego procesu rewitalizacji w gminie Wieliczka jest ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych oraz aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji. Działania, podejmowane w ramach Programu, są dostosowane do potrzeb oraz zdolności różnych grup społecznych. Uwzględniają również efekt zrealizowanych już działań rewitalizacyjnych ujętych w pierwotnym, a obecnie aktualizowanym, Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2023. Wspólnie z mieszkańcami, użytkownikami przestrzeni publicznych, przedsiębiorcami i innymi interesariuszami procesu dokonano weryfikacji celów i kierunków rewitalizacji zapewniając ich komplementarność ze zidentyfikowanymi na obszarze rewitalizacji problemami nie tylko w sferze społecznej ale także w pozostałych sferach poddawanych analizie w ramach rewitalizacji tj. technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej czy środowiskowej.

Poniżej znajdują się cele strategiczne wraz z kierunkami działań:

Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.

Kierunki działań:

- 1.1. Wspieranie działań sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej.
- 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym
- 1.3. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji
- 1.4. Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania

Kierunki działań:

- 2.1 Rozwój przestrzeni sąsiedzkich, miejsc spotkań służących integracji lokalnej społeczności
- 2.2 Tworzenie przyjaznych terenów zielonych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców.
- 2.3 Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
- 2.4 Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.

4.3. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka z dokumentami strategicznymi gminy

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016 – 2030 jest programem spójnym z lokalnymi założeniami strategicznymi oraz planistycznymi. Poniżej wykazano powiązania GPR z dokumentami strategicznymi Gminy.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka na lata 2023 – 2030

Spójność dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Wieliczka 2023-2030 (zwana dalej Strategią) można zauważyć już na etapie celu głównego obu dokumentów. W dokumencie Strategii podkreślane jest, że główną aspiracją rozwojową jest stworzenie mieszkańcom warunków do „dobrego i wygodnego zamieszkania, gdzie można rozwinąć swoje pasje, uczyć się przez całe życie, realizować osobiste aspiracje, a także korzystać z edukacji na wysokim poziomie. Mieszkańcy Gminy żyją w miejscu bezpiecznym, gdzie zapewnione są europejskie standardy życia i zdrowe środowisko dzięki poszanowaniu otoczenia przyrodniczego. Wieliczka to gmina otwarta na mieszkańców, którzy mają szansę brać odpowiedzialność za zmiany w swoim otoczeniu i wpływać na ważne dla Gminy rozstrzygnięcia”. Jest to zgodne z celem głównym GPR, który zakłada poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój i wzmocnienie kapitału społecznego, ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych a także rozwój przestrzenny, gospodarczy czy wysoką dbałość o środowisko naturalne na obszarach rewitalizacji.

Całość działań strategicznych zawartych w Strategii podzielona jest na 3 domeny. Domeny zostały zoperacjonalizowane przez cele strategiczne i cele operacyjne. W kontekście powiązania założeń domen i celów strategicznych z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji należy wskazać:

W ramach Domeny 1. Gmina Funkcjonalna:

- Cel strategiczny 1. Dostępna i przyjazna przestrzeń gminy, w ramach którego przewidziano realizację celu operacyjnego 1.1. Wykształcenie lokalnych centrów integracji sąsiedzkiej, usług, oferty kulturalnej celem ograniczenia koncentracji usług i oferty w centrum Wieliczki. W jego założenie wprost wpisuje się określony kierunek działań GPR tj.:
 - 2.1 Rozwój przestrzeni sąsiedzkich, miejsc spotkań służących integracji lokalnej społeczności – podobnie jak wskazano w Strategii jednym z proponowanych działań jest utworzenie na terenie gminy sieci skwerów sąsiedzkich / ławeczek sąsiedzkich – mini przestrzeni publicznych na obszarach wiejskich, w których można usiąść, spotkać się, porozmawiać itp.

- Cel strategiczny 1. Dostępna i przyjazna przestrzeń gminy, w ramach którego przewidziano realizację celu operacyjnego 1.3. Bezpieczne przestrzenie publiczne. W jego założenie wprost wpisuje się określony kierunek działań GPR tj.:
 - 1.4. Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców – podobnie jak wskazano w Strategii jednym z proponowanych działań jest wdrażanie nowych rozwiązań na rzecz uspokajania ruchu oraz zapewnienia bezpieczeństwa niechronionych użytkowników ruchu (chodniki, ścieżki, oświetlenie uliczne).

W ramach Domeny 2. Gmina rozwijająca swój kapitał społeczny, zakłada się stworzenie warunków zaspokojenia potrzeb edukacyjnych, łagodzenie i wyrównywanie społecznych kontrastów oraz aktywizację i tworzenie odpowiedzialności wśród mieszkańców gminy, co wpisuje się w założenia celów wyznaczonych przez Gminny Program Rewitalizacji.

- Cel strategiczny 1. Wysoki standard edukacji, w ramach którego przewidziano realizację celu operacyjnego 1.1. Rozwój bazy żłobkowo-przedszkolnej i szkolnej – dążenie do eliminacji dwuzmianowości w szkołach. W jego założenie wprost wpisuje się określony kierunek działań GPR tj.:
 - 2.3 Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej - podobnie jak wskazano w Strategii jednym z proponowanych działań jest modernizacja bazy przedszkolnej, doposażenie w urządzenia zabawowe oraz zagospodarowanie terenu przy Przedszkolu nr 4 (ul. Kościuszki 51, Wieliczka) na przestrzeń rekreacyjno – sportową wraz z placem zabaw dla dzieci.
- Cel strategiczny 2. Rozwój kultury, w ramach którego przewidziano realizację celu operacyjnego 2.2. Stały rozwój oferty kulturalnej gminy. W jego założenie wprost wpisuje się określony kierunek działań GPR tj.:
 - 1.3. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji - podobnie jak wskazano w Strategii jednym z proponowanych działań jest świadczenie oferty zajęć kulturalnych skierowanej do całych rodzin oraz oferty tematycznej oraz rozwój i modernizacja bazy pomieszczeń instytucji kultury do wykorzystania na cele edukacyjno-warsztatowe.
- Cel strategiczny 3. Łagodzenie i wyrównywanie społecznych kontrastów poprzez skutecznie przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wsparcie dla osób potrzebujących pomocy społecznej – rozwój usług społecznych, w ramach którego przewidziano realizację celu operacyjnego 3.1. Aktywna polityka senioralna oraz celu operacyjnego 3.2. Realizacja programów integracji społecznej. W ich założenia wprost wpisują się poniższe kierunki działań GPR tj.:
 - 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym oraz 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej - podobnie jak wskazano

w Strategii wśród proponowanych działań jest wspieranie projektów socjalnych oraz kontynuacja rozwoju mieszkaniowej infrastruktury komunalnej – rozwój zasobu mieszkaniowego: mieszkania interwencyjne, socjalne, komunalne

Domena 3. Gmina dbająca o dobrostan i zdrowe środowisko naturalne zakłada stworzenie w Gminie Wieliczka atrakcyjnych przestrzeni i oferty aktywnego spędzania czasu wolnego; promocję zdrowia a także dbałość środowisko który jest istotnym czynnikiem wpływającym na jakość życia w gminie. Jest to spójne z celami GPR w zakresie zarówno tworzenia wysokiej jakości przestrzeni i terenów zielonych jak i modernizacji obiektów użyteczności publicznej (w tym boisk sportowych, stadionów, siłowni na wolnym powietrzu). Cele strategiczne rozpisane w ramach tej domeny są spójne z celami Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka w szczególności:

- Cel strategiczny 1. Stały rozwój oferty turystycznej, rekreacyjnej i sportowej Gminy, w ramach którego przewidziano realizację celu operacyjnego 1.1. Rozwój bazy /infrastruktury oraz 1.2. Rozwój oferty wydarzeń. W ich założenia wprost wpisują się poniższe kierunki działań GPR tj.:
 - 2.3. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej - podobnie jak wskazano w Strategii wśród proponowanych działań jest modernizacja i rozbudowa placów zabaw, modernizacja i/lub budowa boisk wielofunkcyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- Cel strategiczny 3. Środowisko naturalne – podstawowy wyznacznik wysokiej jakości życia, w ramach którego przewidziano realizację celu operacyjnego 3.3. Ochrona terenów zielonych i obszarów zielonych cennych pod względem przyrodniczym oraz stałe powiększanie obszarów zieleni w tym ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej i użytków ekologicznych. W ich założenia wprost wpisują się poniższe kierunki działań GPR tj.:
 - 2.2. Tworzenie przyjaznych terenów zielonych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców - podobnie jak wskazano w Strategii wśród proponowanych działań jest dalsza rewitalizacja Parku Adama Mickiewicza oraz wyznaczanie nowych terenów zieleni urządzonej na obszarze gminy.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wieliczka na lata 2019-2025

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka wykazuje się spójnością z działaniami wpisanymi do Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (dalej zwanej Strategią). Realizacja Strategii rozwiązywania problemów społecznych opiera się na priorytetach skoncentrowanych na:

- wsparciu rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu (zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie wartości i postaw prowychowawczych);

- dążeniu do usamodzielnienia rodziny (cel: doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin, przy wykorzystaniu ich osobistych zasobów i zaangażowania);
- działaniach pomocowych, kompensacyjnych i ratowniczych (uruchomienie zasobów lokalnych ułatwiających przezwyciężanie trudności i sytuacji kryzysowych występujących w rodzinach);
- przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu (podtrzymanie i odbudowa umiejętności osób do uczestniczenia w życiu społecznym, reintegracji osób z grup ryzyka).

W ramach Strategii wyznaczonych zostało łącznie 10 celów strategicznych, z czego Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w działania zapisane w celach:

Cel strategiczny: Wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym. Zakres wspomnianego celu obejmuje takie działania, jak zapewnienie podstawowych warunków życia, zaspokajanie potrzeb bytowych osób i rodzin, tworzenie programów pomocowych dla dzieci i rodzin, organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży itp. Wspomniane działania zostały wpisane także do Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym przede wszystkim w kierunku działań 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej; 1.3. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji oraz 1.1. Wspieranie działań sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej.

Cel strategiczny: Wzmacnianie zdolności grup i społeczności lokalnych do samodzielnego rozwiązania własnych problemów. Głównym założeniem wspomnianego celu jest inicjowanie integracji społeczności lokalnych oraz wspomaganie inicjatyw społecznych poprzez m.in. programy pracy podwórkowej, funkcjonowanie animatorów lokalnych czy spotkań dla społeczności lokalnej. W te działania wpisują się dwa kierunki działań wskazane w Gminnym Programie Rewitalizacji tj. 1.1. Wspieranie działań sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej oraz 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym

Cel strategiczny: Wspomaganie osób terminalnie chorych, starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w ich miejscu zamieszkania lub zapewnienie opieki. Cel ten zasadniczo skupia się na zapewnieniu odpowiednich form opieki, pielęgnacji i rehabilitacji w miejscu zamieszkania osób wymagającym takiej pomocy oraz ich aktywizowaniu. Spójność Gminnego Programu Rewitalizacji z tym zapisem przejawia się w kierunku działań 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieliczka (zmiana 2018 r.)

W gminie Wieliczka obowiązującym dokumentem jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Wieliczka przyjęte uchwałą Nr XV/181/2008 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 4 marca 2008 r. Studium od czasu jego przyjęcia podlegało kilku

zmianom. Ostatnia uchwalona zmiana Studium nastąpiła w 2018 roku w drodze Uchwały nr LIV/662/2018 Rady Miejskiej w Wieliczce z dnia 11 września 2018 r.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka wpisują się w założenia programowe Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego. Spójność dokumentów zauważyć można już w celach głównych, które podkreślają konieczność zrównoważonego rozwoju gminy w zakresie jakości życia mieszkańców, produktywności gospodarki, funkcjonalności poszczególnych systemów oraz ochrony środowiska przyrodniczego.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w cele społeczne SUIKZP, takie jak:

- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
- zapewnienie właściwego wyposażenia w usługi niekomercyjne, szczególnie usługi zdrowia, kultury i oświaty,
- zapewnienie właściwych warunków wypoczynku, w tym rozwój terenów zielonych.

W odniesieniu do kierunków zagospodarowania ujętych w Studium, a dotyczących rozwoju terenów usługowych (tereny komercyjne i tereny publiczne) wskazuje się na stałe podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami, co jest spójne z kierunkiem działań wskazanym w GPR dotyczącym modernizacji budynków mieszkalnych czy budynków użyteczności publicznej, infrastruktury kulturalnej i społecznej, w tym zapewnienie ich dostępności (kierunek działań w GPR 1.3., 2.4.).

Natomiast cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania GPR jest spójny z celami przestrzennego rozwoju gminy zawartymi w SUIKZP, a dotyczącymi m.in.:

- stałego zwiększania dostępności do urządzonych przestrzeni/miejsc spotkań, ale także miejsc do uprawiania sportu i rekreacji dla mieszkańców gminy;
- tworzenia i utrzymania istniejących, atrakcyjnych, różnorodnych i dostępnych przestrzeni publicznych w formie parków, skwerów, placów, skupiających mieszkańców, w ich czasie wolnym, budując tym samym identyfikację (zwłaszcza nowych mieszkańców) z miejscem zamieszkania;

5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W poniższym rozdziale zaprezentowane zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane do realizacji w ramach dokonanej zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wieliczka. Zadania te odnoszą się do wszystkich sfer tj. społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej i są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, występujące na obszarze rewitalizacji.

W związku z koniecznością określenia priorytetów interwencji – wskazania zadań kluczowych w kontekście zidentyfikowanych problemów i potrzeb oraz możliwych do realizacji w wyznaczonym dla GPR okresie realizacji projekty podzielono na dwie grupy: przedsięwzięcia podstawowe oraz pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne. W grupie podstawowych przedsięwzięć ujęto te z zadań, które realizują kierunki działań określone dla Gminnego Programu Rewitalizacji i są kluczowe do przeprowadzenia zmiany w obszarze rewitalizacji. Pozostałe przedsięwzięcia uzupełniają zadania podstawowe, a zakres ich interwencji obejmuje propozycje zadań zgłoszonych w trakcie prac nad GPR, w przypadku których nie uzyskano, w momencie przygotowania dokumentu, pewności co do realnych możliwości ich wdrożenia w perspektywie czasowej określonej dla programu bądź potwierdzenia gotowości do ich realizacji przez działające w gminie instytucje i podmioty.

Wśród zaplanowany w perspektywie do 2030 r. zadań rewitalizacyjnych znalazło się **22 przedsięwzięcia podstawowe, w tym 14 dotyczących poszczególnych podobszarów rewitalizacji, 8 obejmujące cały obszar rewitalizacji.**

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wskazane w dokumencie powstały z udziałem interesariuszy uczestniczących w działaniach partycypacyjnych realizowanych podczas prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji (m.in. formularz w ramach otwartego naboru projektów, warsztaty strategiczne, dyżury konsultacyjne, indywidualne wywiady i spotkania z przedstawicielami instytucji), część z nich została również zgłoszona przez przedstawicieli instytucji publicznych, w tym pracowników Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka i jednostek miejskich.

Ze względu na pogórnictwo charakter gminy Wieliczka oraz występowanie naturalnych osuwisk, w przypadku realizacji zaplanowanych projektów każdorazowo konieczne jest uwzględnienie specyfiki terenu (możliwość wystąpienia osuwisk, czy sferę wpływów poeksploatacyjnych) w opracowanej dokumentacji technicznej.

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, będą obligatoryjnie projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Odbiorcami działań rewitalizacyjnych (grupą docelową) są przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym grupy o szczególnych potrzebach, jak seniorzy, osoby ze szczególnymi potrzebami, dzieci i młodzież, rodziny. Jednak zaplanowana interwencja będzie miała szerszy zasięg oddziaływania, a zatem grupą odbiorców działań rewitalizacyjnych będą również pozostali mieszkańcy, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną w obszarze rewitalizacji i na terenie gminy, w tym organizacje pozarządowe, a także jednostki organizacyjne gminy i podmioty samorządowe prowadzące swoje działania statutowe na obszarze rewitalizacji.

5.1. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisem

Poniżej w tabeli zestawiono wszystkie przedsięwzięcia podstawowe, które zaplanowano do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2030. W dalszej części rozdziału znajduje się szczegółowy opis każdego z tych przedsięwzięć ujęty w formę karty zadania. Każda z kart zadania prezentuje zakres zadania oraz jego wskaźniki realizacji czyli prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny. Co istotne: ocena rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji została opisana w rozdziale 8. System zarządzania realizacją oraz monitoringu, o czym należy pamiętać przy analizie każdej z zaprezentowanych poniżej kart zadań.

Tabela 13. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer zadania	Tytuł przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji
1.1.	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Słowackiego	Podobszar 1
1.2.	Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej nr 3	Podobszar 1
2.1.	Odnowienie kiosków przy ul. Daniłowicza	Podobszar 2
3.1	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego	Podobszar 3
3.2.	Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia	Podobszar 3
3.3.	Utworzenie ogólnodostępnego parku kieszonkowego wzdłuż ul. Karola Demczuka	Podobszar 3
3.4	Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych	Podobszar 3

Numer zadania	Tytuł przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji
3.5	Budowa placu zabaw wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy Przedszkolu nr 4	Podobszar 3
3.6	Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach	Podobszar 3
3.7	Odnowienie boiska sportowego „Orlik”	Podobszar 3
3.8	Termomodernizacja budynku Solnego Miasta – Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnego w Wieliczce	Podobszar 3
4.1.	Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola	Podobszar 4
4.2.	Modernizacja wybiegu dla psów w obrębie os. Boża Wola	Podobszar 4
4.3.	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Limanowskiego	Podobszar 4
5.1	Pikniki Rodzinne - integracja międzypokoleniowa	wszystkie podobszary
5.2.	Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji	wszystkie podobszary
5.3.	Animator czasu wolnego	wszystkie podobszary
5.4.	Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym	wszystkie podobszary
5.5.	Lokata czasu	wszystkie podobszary
5.6.	Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej	wszystkie podobszary
5.7.	Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej	wszystkie podobszary
5.8.	Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych	wszystkie podobszary

Podobszar 1 – karty podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekt nr 1.1	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Słowackiego
Lokalizacja projektu	Wieliczka, ul. Słowackiego 18-20
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt zakłada przeprowadzenie modernizacji budynku komunalnego, w którym obecnie znajdują się 4 lokale mieszkalne. Budynek jest obiektem zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków pod numerem A-565/M. W ramach prac przewidziano gruntowną termomodernizację obejmującą m.in.: wymianę źródeł ciepła w mieszkaniach komunalnych (obecnie do ogrzewania wykorzystywane są piece węglowe), a także ocieplenie stropu. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – poprawa stanu technicznego budynku oraz jego efektywności energetycznej; – zmniejszenie negatywnego oddziaływania obiektu na środowisko; – poprawa standardu i komfortu życia mieszkańców.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. – Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 4 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	2 000 000,00 zł

Projekt nr 1.1	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Stowackiego
Szacunkowy termin realizacji	2026-2028

Projekt nr 1.2	Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej nr 3
Lokalizacja projektu	Wieliczka, os. Sienkiewicza 26
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Szkoła jest instytucją, która ma znaczący wpływ na kształtowanie postaw młodych ludzi oraz ich wychowanie. W ostatnich latach znaczącej poprawie uległa infrastruktura szkoły dzięki powstaniu nowej sali gimnastycznej z zapleczem sanitarno-szatniowym oraz boiska wielofunkcyjnego. Zainwestowaniu wymaga jeszcze teren wokół szkoły oraz plac zabaw, który jest w złym stanie technicznym. Koncepcja projektu zakłada budowę placu zabaw na potrzeby społeczności szkolnej Szkoły Podstawowej nr 3 w Wieliczce wraz z zagospodarowaniem terenu zielonego przy szkole. W ramach prac teren zielony wzbogacony zostanie o ławki parkowe, ogródki kwiatowe, co umożliwi organizację czasu wolnego przez dzieci i młodzież szkolną. Z kolei plac zabaw pozwoli na spędzanie czasu przez dzieci uczęszczające do oddziałów przedszkolnych i uczniów szkoły poza przestrzenią sal dydaktycznych. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zarówno plac zabaw i przestrzeń zielona zostaną zaprojektowane w sposób wolny od barier architektonicznych zapewniając pełną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Budowa pozytywnego, przyjaznego otoczenia wokół szkoły. – Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej.

Projekt nr 1.2	Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej nr 3
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 1 szt. – Liczba utworzonych zielonych terenów wielofunkcyjnych – 1 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	300 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2026-2028

Podobszar 2 – karty podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekt nr 2.1	Odnowienie kiosków przy ul. Daniłowicza
Lokalizacja projektu	Wieliczka, ul. Daniłowicza 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Celem projektu jest poniesienie atrakcyjności i jakości przestrzeni przy ul. Daniłowicza, która jest jedną z reprezentacyjnych ulic miasta, z uwagi na sąsiedztwo Kopalni Soli w Wieliczce. Zlokalizowane wzdłuż ulicy vis a vis Kopalni Soli kioski handlowe, w których turyści zakupują pamiątki znajdują się w złym stanie technicznym – widoczne zniszczenia i ubytki w elewacji, zniszczone lub uszkodzone okna i rynny, spękane i uszkodzone powłoki malarskie. W ramach projektu przewiduje się przeprowadzenie konserwacji tynków zewnętrznych, wykonanie nowych powłok malarskich, dokonanie wymiany rynien, rur spustowych a także stolarki okiennej i drzwiowej oraz wymianą rolet. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego

Projekt nr 2.1	Odnowienie kiosków przy ul. Daniłowicza
	projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury kiosków dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Zahamowanie degradacji obiektów zlokalizowanych w reprezentacyjnej, centralnej przestrzeni miasta – Poprawa jakości przestrzeni publicznej;
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera techniczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 10 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	700 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2025-2027

Podobszar 3 – karty podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekt nr 3.1	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego
Lokalizacja projektu	Wieliczka, Ul. Dembowskiego 28, 28A, 32, 32A
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Realizacja projektu jest konieczna ze względu na zły stan techniczny dachu oraz poprawę komfortu cieplnego lokatorów. Budynek mieszczący się przy ul. Dembowskiego 28, 28A, 32, 32A jest wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków pod numerem ez_A_25. W budynku znajduje się łącznie 18 lokali mieszkalnych, w tym tylko jedno jest ogrzewane elektrycznie. Pozostałe lokale ogrzewane są piecami kaflowymi i pieco-kuchniami na drewno i węgiel. Zakres prac będzie obejmował m.in.: wymianę pokrycia dachowego; wymianę łąty oraz więźby dachowej oraz wymianę

Projekt nr 3.1	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego
	rynien. Wymiana dachu pozwoli na zatrzymanie ciepła w mieszkaniach lokatorów oraz zredukuje koszty ogrzewania mieszkań. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, przez co obiekt będzie dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Podniesienie efektywności energetycznej budynku – Zmniejszenie negatywnego oddziaływania obiektu na środowisko; – Poprawa estetyki budynku. – Poprawa standardu i komfortu życia mieszkańców.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 4 szt. – Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 18 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	1 500 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2028 -2030

Projekt nr 3.2	Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia
Lokalizacja projektu	Wieliczka - plac zabaw obok T.S. Wieliczanki oraz przejście/kładka za T.S. Wieliczanką
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt ma na celu uporządkowanie terenu i doposażenie

Projekt nr 3.2	Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia
	w urządzenia rekreacyjne placu zabaw zlokalizowanego w otoczeniu T.S. Wieliczanka (ul. Krzyszkowicka, Ul. Św. Kingi). W obrębie rejonu objętego rewitalizacją nie ma żadnego innego ogólnodostępnego miejsca do zabaw dla dzieci. Przez ostatnie lata kolejne elementy wyposażenia placu zabaw uległy dewastacji, zbyt mała jest także ilość urządzeń dostępnych na placu zabaw w odniesieniu do potrzeb i liczby osób korzystających z tej infrastruktury. Obecny stan placu zabaw nie licuje też z charakterem T.S. Wieliczanki, która przeszła rewitalizację i jest popularnym miejscem rekreacji. W ramach prac zakłada się dokonanie całkowicie nowej aranżacji przestrzeni, wymiana nawierzchni bezpiecznej na całym placu, montaż urządzeń typu: huśtawki, bujaki, karuzele, wieloelementowa konstrukcja rekreacyjnej, punkty zawierające elementy edukacyjne dla najmłodszych dzieci oraz plansze rozwijające zdolności manualne, ławeczki i in. Ponadto w projekcie przewiduje się modernizację kładki i przejścia w obrębie T.S. Wieliczanki, aby zapewnić bezpieczne przejście rodziców i opiekunów z wózkami do placu zabaw od strony sklepu. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury placu zabaw dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Rozwój infrastruktury rekreacyjnej dostosowanej do potrzeb najmłodszych mieszkańców – Poprawa dostępności i możliwości bezpiecznego pieszego dotarcia do przestrzeni rekreacyjnych – Powstanie miejsc do spotkań i integracji społecznej. – Podniesienie wizerunku i atrakcyjności obszaru rewitalizacji.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Projekt nr 3.2	Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 1 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka
Szacunkowa wartość projektu	100 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2028 -2030

Projekt nr 3.3	Utworzenie ogólnodostępnego parku kieszonkowego wzdłuż ul. Karola Demczuka
Lokalizacja projektu	Wieliczka, ul. Karola Demczuka
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt zakłada utworzenie ogólnodostępnego parku kieszonkowego w sąsiedztwie nowego budynku Szkoły Podstawowej nr 4. Utworzenie parku obejmować będzie m.in.: niwelację terenu, prace związane z wykonaniem trawników oraz nasadzeń (drzewa liściaste, iglaste), wprowadzenie elementów "żywej architektury" (np. tunel z wikliny), zamontowanie elementów małej architektury typu: ławki parkowe, kosze na odpady, pojemniki na odchody zwierzęce, stojaki rowerowe. Dodatkowo wykonane zostanie oświetlenie całego parku. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie parku kieszonkowego oraz zainstalowanych tam urządzeń i obiektów małej architektury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Wzrost atrakcyjnych terenów zieleni publicznej w obszarze objętym rewitalizacją; – Zwiększenie miejsc rekreacji dla rodzin z dziećmi oraz osób starszych;

Projekt nr 3.3	Utworzenie ogólnodostępnego parku kieszonkowego wzdłuż ul. Karola Demczuka
	– Poprawa warunków do integracji społecznej. – Podniesienie jakości przestrzeni, standardu mieszkaniowego oraz wartości obszaru.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 1 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
Szacunkowa wartość projektu	100 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2025 -2026

Projekt nr 3.4	Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych
Lokalizacja projektu	Park Adama Mickiewicza, działka nr 227/3 obręb 1 Wieliczka
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Park Adama Mickiewicza w Wieliczce to historyczny kompleks zieleni, który od lat pełni funkcję miejsca wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców miasta. Projekt ma na celu stworzenie przestrzeni, która będzie atrakcyjna dla osób w każdym wieku, a także przyjazna środowisku. Realizacja projektu opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju, łącząc elementy rekreacyjne, edukacyjne i ekologiczne. W ramach modernizacji infrastruktury zostaną zastosowane materiały ekologiczne i technologie oszczędzające energię (oświetlenie LED, przepuszczalne nawierzchnie). Edukacyjne ścieżki i tablice informacyjne promować będą odpowiedzialne

Projekt nr 3.4	Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych
	korzystanie z zasobów naturalnych i zwiększą świadomość ekologiczną mieszkańców. Koncepcja działań obejmuje realizację prac w ramach następujących etapów: – Etap I: Wykonanie odwodnienia - w związku z postępującymi zmianami klimatycznymi, w tym wzrostem częstotliwości i intensywności opadów. Odwodnienie terenu parku jest kluczowe. Problem z zalewaniem ścieżek i alejek uniemożliwia ich pełne wykorzystanie i stwarza zagrożenie erozji gleby oraz niszczenie infrastruktury; – Etap II: Rewitalizacja ciągów pieszych i oświetlenia - modernizacja alejek, remont ścieżek, instalacja nowoczesnego, energooszczędnego oświetlenia (latarni LED), wprowadzenie małej architektury (ławki, kosze na śmieci, altany i in.) oraz zamontowanie ścieżek i tablic edukacyjnych. – Etap III: Etap III: Rewitalizacja zieleni – obejmująca nie tylko pielęgnację istniejącej roślinności, ale także ocenę stanu zdrowotnego starych drzew i ich konserwację lub w razie potrzeby usunięcie i zastąpienie nowymi nasadzeniami. – Etap IV: Rekultywacja stawu i budowa wybiegu dla psów obejmie prace związane z poprawą jakości wody w stawie oraz budowa wybiegu dla psów zorganizowane w sposób umożliwiający swobodne spacer z psem, ale także przeprowadzanie treningów na specjalnych urządzeniach. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury parku dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Rozwój infrastruktury rekreacyjnej dostosowanej do potrzeb najmłodszych mieszkańców – Poprawa dostępności i możliwości bezpiecznego pieszo dotarcia do przestrzeni rekreacyjnych – Powstanie miejsc do spotkań i integracji społecznej.

Projekt nr 3.4	Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych
	– Podniesienie wizerunku i atrakcyjności obszaru rewitalizacji.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 1 szt. – Liczba zrewitalizowanych parków – 1 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Wydział Gospodarki i Ochrony Środowiska
Szacunkowa wartość projektu	4 000 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2025 -2027

Projekt nr 3.5	Budowa placu zabaw wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy Przedszkolu nr 4
Lokalizacja projektu	Wieliczka ul. Kościuszki 51
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Celem projektu jest zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji dostępu do nowoczesnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. W szczególności założeniem projektu jest wybudowanie placu zabaw, który zapewni dzieciom uczęszczającym do Przedszkola nr 4 możliwość spędzania czasu na powietrzu. Ponadto w ramach prac wykonane zostanie także boisko wielofunkcyjne, które będzie obiektem powszechnie dostępnym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie dzieci i młodzież zamieszkujący os. Kościuszki i Przyszłość. Powstała baza zlokalizowana będzie za pawilonem usługowym w którym funkcjonuje przedszkole samorządowe i będzie stanowiła atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego.

Projekt nr 3.5	Budowa placu zabaw wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy Przedszkolu nr 4
	Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury placu zabaw a także boiska dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Podniesienie standardów w zakresie opieki dzieci do lat 3 – Rozwój infrastruktury rekreacyjnej dostosowanej do potrzeb najmłodszych mieszkańców – Popularyzacja aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży. – Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 1 szt. – Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych – 2 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	1 000 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2028 -2030

Projekt nr 3.6	Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach
Lokalizacja projektu	Wieliczka, ul. Krzyszkowicka 5c <i>Projekt zlokalizowany jest poza podobszarem rewitalizacji tuż przy granicy Podobszaru. Realizacja projektu odpowiada wprost na problemy i potrzeby zdiagnozowane w podobszarze rewitalizacji - będzie przestrzenią wykorzystywaną do wzmacniania potencjału i aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy będą korzystali z poszerzonej oferty Domu Ludowego. Tym samym projekt będzie miał bezpośredni pozytywny wpływ na obszar rewitalizacji.</i>

Projekt nr 3.6	Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Dom Ludowy w Krzyszkowicach jest głównym animatorem i zapleczem do działań kulturalnych i społecznych w tym obszarze miasta. To Dom dla lokalnej kultury i sztuki, miejsce spotkań oraz kreatywnego spędzania czasu. Służy on lokalnej społeczności Krzyszkowic na potrzeby organizacji zebrań rady osiedla, Dni osiedla, spotkań świątecznych, różnych akcji i inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców. W oparciu o dostępną bazę Domu Ludowego swoją działalność realizuje to także: – Wielickie Centrum Kultury – m.in. Teatr Bynajmniej, szereg zajęć kulturalnych, „Twórcze czwartki” prowadzone przez animatorów z WCK, wieczory integracyjne dla seniorów i in.; – Mediateka – Biblioteki Miejskiej w Wieliczce – filia biblioteczna, obok funkcji czytelniczej organizuje także spotkania autorskie, teatryki, warsztaty itp. Obecny stan budynku wymaga przeprowadzenia działań modernizacyjnych, aby podnieść jakość obiektu i zwiększyć możliwości dla dalszego rozwoju działań kulturalnych. W ramach prac przewidziana jest modernizacja części zewnętrznej oraz wewnętrznej budynku tj. pomieszczenia głównego wraz ze sceną, stworzenie profesjonalnej kurtyny scenicznej wraz z mechanizmami kurtynowymi, remont szatni, łazienek oraz zaplecza. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie obiektu kultury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Także oferta i działania dostępne w obiekcie będą realizowane w taki sposób, aby zapewnić możliwość włączenia i skorzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Poprawa jakości i dostępności infrastruktury pod działalność kulturalną.

Projekt nr 3.6	Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach
	– Rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej dla różnych grup społecznych z obszaru rewitalizacji – Podniesienie poziomu aktywizacji i zaangażowania społecznego. – Poprawa poziomu zadowolenia i jakości życia mieszkańców obszaru.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. – Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. – Liczba osób korzystających z oferty w zmodernizowanych obiektach kultury – 150 os. rocznie
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce (realizacja inwestycji) Wielickie Centrum Kultury oraz Mediateka (realizacja oferty kulturalnej)
Szacunkowa wartość projektu	1 200 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2026 -2027

Projekt nr 3.7	Odnowienie boiska sportowego „Orlik”
Lokalizacja projektu	Wieliczka, ul. Krzyszkowicka 18a <i>Projekt zlokalizowany jest poza podobszarem rewitalizacji tuż przy granicy Podobszaru. Realizacja projektu odpowiada wprost na problemy i potrzeby zdiagnozowane w podobszarze rewitalizacji – istotnie wpłynie na poprawę jakości i dostępności infrastruktury rekreacyjnej wykorzystywanej przez mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Tym samym projekt będzie miał bezpośredni pozytywny wpływ na obszar rewitalizacji.</i>

Projekt nr 3.7	Odnowienie boiska sportowego „Orlik”
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt zakłada odnowienie nawierzchni boiska wielofunkcyjnego typu Orlik, zlokalizowanego za Szkołą Podstawową nr 4. Boisko sportowe jest mocno eksploatowane, ponieważ z jednej strony stanowi zaplecze dla pobliskiej szkoły na potrzeby przeprowadzania lekcji wychowania fizycznego. Z drugiej zaś - w godzinach popołudniowych jest ono ogólnodostępne i korzystają z niego dzieci młodzież z obszaru Krzyszkowic a także grupy sportowe czy szkółki piłkarskie. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury boiska dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Poprawa jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. – Propagowanie zdrowego stylu życia poprzez sport. – Poprawa poziomu zadowolenia i jakości życia mieszkańców obszaru.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna.
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych – 1 szt. – Liczba osób uczestniczących w organizowanych zajęciach sportowych – 300 osób/rocznie
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	1 000 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2028 -2030

Projekt nr 3.8	Termomodernizacja budynku Solnego Miasta – Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnego w Wieliczce
Lokalizacja projektu	Wieliczka, ul. Kościuszki 15 <i>Projekt zlokalizowany jest poza podobszarem rewitalizacji tuż przy granicy Podobszaru 3. Realizacja projektu odpowiada wprost na problemy i potrzeby zdiagnozowane w podobszarze rewitalizacji. Obiekt Solnego Miasta jest jednym z głównych obiektów kształtujących ofertę sportową, rekreacyjną a także edukacyjną w Wieliczce. Jest to ważne miejsce dla mieszkańców. W obiekcie odbywa się szereg zajęć, zawodów czy wydarzeń sportowych, ale także okolicznościowych integrujących społeczność lokalną (targi świąteczne, akcje społeczne, koncerty/występy/pokazy). Projekt zatem istotnie wpłynie na poprawę jakości i dostępności infrastruktury rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji i będzie miał bezpośredni pozytywny wpływ na obszar rewitalizacji.</i>
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: W ramach projektu przeprowadzona zostanie gruntowna modernizacja obiektu, w celu poprawy jego stanu technicznego, podniesienia parametrów energochłonnych obiektu oraz zwiększenia komfortu osób korzystających z obiektu Solnego Miasta. Zakres prac obejmować będzie m.in.: – wymianę stolarki okiennej oraz drzwiowej będącej w złym stanie technicznym, – wymianę poszycia dachowego patio obiektu, – ocieplenie ścian zewnętrznych budynku wraz z modernizacją elewacji, – wymianę zniszczonego poszycia dachowego na części obiektu tj. hala sportowa. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Obiekt Solnego Miasta jest obecnie dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami, niemniej jednak przy realizacji zadania uwzględnione zostaną zasady uniwersalnego projektowania. Zakładane efekty projektu: – Poprawa jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Projekt nr 3.8	Termomodernizacja budynku Solnego Miasta – Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnego w Wieliczce
	– Zmniejszenie energochłonności budynku i obniżenie kosztów funkcjonowania obiektu użytku publicznego. – Poprawa poziomu zadowolenia i jakości życia mieszkańców obszaru.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
Podmioty realizujące projekt	Solne Miasto sp. z o.o. w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	3 000 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2026 -2027

Podobszar 4 – karty podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekt nr 4.1	Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola
Lokalizacja projektu	Wieliczka, os. Boża Wola
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: W ramach projektu zaplanowano wybudowanie tężni solankowej wraz z małą architekturą w postaci m.in. ławek parkowych. Ideą projektu jest stworzenie miejsca odpoczynku, a przede wszystkim poprawy zdrowia poprzez inhalację wziewną, która pomaga skutecznie walczyć w profilaktyce schorzeń dróg oddechowych, zatok, rozedmie płuc, nadciśnienia tętniczego, alergii, chorobach tarczycy oraz w przypadku ogólnego wyczerpania. Wokół tężni wytwarzany jest specyficzny mikroklimat, który działa bakteriobójczo, bogaty jest w wapń, jod, magnez, potas, brom, żelazo i sód. Przebywanie w podobnym miejscu ma pozytywny wpływ

Projekt nr 4.1	Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola
	na zdrowie i samopoczucie, podnosi odporność organizmu. Projekt jest odpowiedzią na wielokrotnie zgłaszane potrzeby mieszkańców w tej części miasta, ponieważ najbliższy obiekt tego typu znajduje się na terenie Kopalni Soli w Wieliczce, gdzie wstęp jest płatny. Osiedle Boża Wola w większości jest zamieszkane przez osoby starsze, dla których możliwość skorzystania z tężni będzie pozytywnie wpływała na ich stan zdrowia. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie infrastruktury tężni dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Poprawa jakości życia osób starszych, osób ze szczególnymi potrzebami – Utworzenie nowych miejsc spotkań i integracji lokalnej społeczności. – Wzmocnienie funkcji społecznej przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji. – Poprawa jakości środowiska na obszarze rewitalizacji
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 1 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
Szacunkowa wartość projektu	1 500 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2028 -2029

Projekt nr 4.2.	Modernizacja wybiegu dla psów w obrębie os. Boża Wola
Lokalizacja projektu	Wieliczka, podobszar Boża Wola od strony ul. Dobczyckiej
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt w swoim założeniu ma polegać na modernizacji istniejącego wybiegu dla psów zlokalizowanego na terenie Baraniego Stoku od strony ul. Dobczyckiej. Obecny teren jest tylko ogrodzonym miejscem, gdzie można puścić psa ze smyczy. Brakuje w jego przestrzeni zaaranżowania terenu (naturalne przeszkody) czy różnych urządzeń treningowych umożliwiających przeprowadzanie treningów czy socjalizacji psów. Wybieg może służyć również jako miejsce spotkań z behawiorystą lub integracji właścicieli psów czy wymiany doświadczeń. W ramach prac przewidziano wyposażenie wybiegu w furtkę samo domykającą się ("śluza", podwójna), zainstalowanie małej architektury w postaci ławek, kosza na śmieci, dystrybutora torebek na psie odchody oraz doświetlenie terenu. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Powstanie miejsc do spotkań i integracji społecznej. – Podniesienie wizerunku i atrakcyjności obszaru rewitalizacji.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 1 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska
Szacunkowa wartość projektu	80 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2026 -2027

Projekt nr 4.3.	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Limanowskiego
Lokalizacja projektu	Wieliczka, ul. Limanowskiego 34
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Realizacja projektu jest konieczna ze względu na zły stan techniczny dachu oraz poprawę komfortu cieplnego lokatorów. Ponadto budynek ten jest położony w centrum miasta, dlatego też konieczna jest jego renowacja w celu podniesienia jego estetyki, jak również trwałego i bardziej funkcjonalnego korzystania przez lokatorów. Budynek mieszczący się przy ul. Limanowskiego 34 jest obiektem wpisanym do rejestru zabytków pod numerem A-524/M. W budynku tym znajduje się łącznie 8 lokali mieszkalnych, w tym tylko jedno jest ogrzewane elektrycznie. Pozostałe mieszkania ogrzewane są piecami kaflowymi i pieco-kuchniami na drewno i węgiel. Zakres prac termomodernizacyjnych będzie obejmował m.in.: ocieplenie ścian i położenie tynku elewacyjnego; wymianę okien i drzwi zewnętrznych oraz modernizację instalacji grzewczej i wentylacyjnej. Przeprowadzone prace pozwolą na zatrzymanie ciepła w mieszkaniach lokatorów oraz zredukują koszty ogrzewania mieszkań. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, przez co obiekt będzie dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Podniesienie stanu technicznego oraz efektywności energetycznej budynku – Zmniejszenie negatywnego oddziaływania obiektu na środowisko; – Poprawa estetyki budynku. – Poprawa standardu i komfortu życia mieszkańców.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera techniczna

Projekt nr 4.3.	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Limanowskiego
	✓ Sfera środowiskowa
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. – Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 8 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	3 000 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2028 -2030

Wszystkie Podobszary rewitalizacji – karty podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekt nr 5.1.	Pikniki Rodzinne - integracja międzypokoleniowa
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji - wszystkie podobszary 1-4
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Głównym celem projektu jest budowanie więzi społecznych i rozwijanie współpracy międzypokoleniowej, a także rozszerzanie różnych form zajęć pozalekcyjnych, dodatkowych służących aktywizacji młodszych mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Pikniki rodzinne organizowane będą cyklicznie na rzecz integracji lokalnej społeczności pod różnymi formułami przewodnimi np. – warsztaty gier planszowych (gry strategiczne) i turnieje gier, kształtowanie umiejętności zdrowej rywalizacji i kontaktów międzyludzkich, ćwiczenia pamięci, praca nad umiejętnościami komunikacyjnymi w zespole, eksperyment społeczny („młodość kontra doświadczenie”) i in. Wydarzenia prowadzone w formie zajęć pozalekcyjne, dodatkowych dla uczniów z udziałem seniorów i wolontariuszy;

Projekt nr 5.1.	Pikniki Rodzinne - integracja międzypokoleniowa
	– Dzień dziecka na sportowo - organizowane turnieje dla dzieci uprawiających sport w wielickich klubach, szkółkach piłkarskich. Wydarzenie ma za zadanie propagowanie aktywności fizycznej wśród dzieci, podnoszenie umiejętności sportowych dzieci, ich ogólny rozwój fizyczny oraz kształtowanie prawidłowych postaw; – Profilaktyczna gra miejska - organizacja Profilaktycznej Gry Miejskiej na terenie miasta, koncentrująca się na tematyce związanej z szeroko rozumianą profilaktyką (przebieg trasy i zadania dotyczące miejsc i instytucji, gdzie mamy do czynienia z profilaktyką (urzędy, instytucje pomocowe, policja, przychodnie zdrowia czy straż miejska itp.). Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. Obiekty oraz lokalizacje, w których będą prowadzone wydarzenia będą spełniały standardy dostępności architektonicznej. Zakładane efekty projektu: – Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego i aktywności lokalnej na obszarach zdegradowanych. – Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczanie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji. – Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarach zdegradowanych.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba osób uczestniczących w organizowanych wydarzeniach – 150 osób/rocznie – Liczba zorganizowanych wydarzeń - 4 szt./rocznie
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka
Szacunkowa wartość projektu	100 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2025 -2026

Projekt nr 5.2.	Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji - wszystkie podobszary 1-4
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt zakłada organizację spotkań, imprez, szkoleń, warsztatów, pogadanek, które w swojej tematyce skupiać się będą na szeroko rozumianej tematyce bezpieczeństwa skierowanej do różnych grup społecznych np.: – Bezpieczna Kobieta - kurs samoobrony dla pań w ramach np. obchodów z okazji Dnia Kobiet obejmujący swoim zakresem wykłady, warsztaty, ćwiczenia praktyczne; – Widoczny, czyli bezpieczny – Kampania dotycząca bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, upowszechnianie wiedzy dotyczącej zasad bezpieczeństwa na drodze z udziałem rowerzysty, budowanie dobrych nawyków i zachowań podczas przemieszczania się pieszo czy rowerem; – Podniesienie bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych – warsztaty z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym z udziałem Policji, Straży Miejskiej i inne. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. Obiekty oraz lokalizacje, w których będą prowadzone wydarzenia będą spełniały standardy dostępności architektonicznej. Zakładane efekty projektu: – Zapobieganie powstawaniu oraz ograniczanie problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji. – Podniesienie poczucia bezpieczeństwa i porządku publicznego w obszarze rewitalizacji. – Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarach zdegradowanych.
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna

Projekt nr 5.2.	Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba osób uczestniczących w organizowanych wydarzeniach – 150 osób/rocznie – Liczba zorganizowanych wydarzeń - 3 szt./rocznie
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka
Szacunkowa wartość projektu	200 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2025 -2026

Projekt nr 5.3.	Animator czasu wolnego
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji - wszystkie podobszary 1-4
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Celem projektu jest zatrudnienie osoby na stanowisku animatora czasu wolnego w celu aktywizacji społeczności lokalnej, zarówno młodzieży jak i seniorów. Projekt skierowany jest do osób, które nie koniecznie chcą korzystać z oferty placówek. Animator poprzez bezpośrednie dotarcie do tych osób, wychodzenie z propozycją różnego rodzaju atrakcji czy wydarzeń odbywających się na terenie danego osiedla czy terenu, będzie aktywizował mieszkańców, przeciwdziałał osamotnieniu i izolacji społecznej niektórych grup/osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. W trakcie działań na bieżąco identyfikowane będą szczególne potrzeby osób, a obiekty czy przestrzenie, w których będą prowadzone wydarzenia będą spełniały standardy dostępności architektonicznej. Zakładane efekty projektu: – Integracja grup społecznych oraz budowanie więzi – przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i izolacji społecznej

Projekt nr 5.3.	Animator czasu wolnego
	– Rozszerzenie oferty wsparcia dla seniorów i młodzieży – Aktywizacja społeczności obszaru rewitalizacji
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera gospodarcza
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba osób objętych wsparciem w skali roku – 50 osób – Liczba zatrudnionych animatorów – 2 osoby
Podmioty realizujące projekt	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	840 000,00 zł (140 000,00 zł/rocznie)
Szacunkowy termin realizacji	2025 -2030

Projekt nr 5.4.	Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji - wszystkie podobszary 1-4
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt ma na celu poprawę funkcjonowania osób, które z uwagi na swój wiek lub zły stan zdrowia są coraz mniej sprawne oraz niesamodzielne, a tym samym bardziej narażone na zachowania niebezpieczne tj. oszustwa, wyłudzenia. Jest to także grupa która w największym stopniu doświadcza wykluczenia cyfrowego. Dlatego na obszarze rewitalizacji zakłada się realizację corocznych kampanii edukacyjnych podnoszących wiedzę seniorów z zakresu kompetencji informatycznych, a także prowadzone będą kampanie informacyjne dotyczące praw i uprawnień seniorów oraz ich bezpieczeństwa. Zakładane formy działania w ramach kampanii to m.in.: m. in przygotowanie ulotek edukacyjnych, przeprowadzanie spotkań integracyjnych, wykładów, warsztatów itp. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. W trakcie działań na bieżąco

Projekt nr 5.4.	Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym
	identyfikowane będą szczególne potrzeby osób, a obiekty czy przestrzenie, w których będą prowadzone wydarzenia będą spełniały standardy dostępności architektonicznej. Zakładane efekty projektu: – Rozszerzenie usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym – Poprawa jakości życia seniorów oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tej grupy mieszkańców
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba osób objętych ofertą wsparciem w ramach programu - 100 osób rocznie – Liczba przeprowadzonych kampanii w ramach programu – 1 szt. rocznie
Podmioty realizujące projekt	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce Rada Seniorów (partner działań)
Szacunkowa wartość projektu	480 000,00 zł (80 000,00 zł/rocznie)
Szacunkowy termin realizacji	2025 -2030

Projekt nr 5.5.	Lokata czasu
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji - wszystkie podobszary 1-4
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt skierowany jest do najstarszych mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy bardzo często doświadczają samotności, braku kontaktu z drugim człowiekiem, zerwania więzi sąsiedzkich co przekłada się na ich izolację i wykluczenie społeczne. W ramach projektu zakłada się rozwój usług o charakterze opiekuńczym świadczonych w środowisku tych osób m.in.: bezpośredni kontakt, zapewnienie rozmowy w miejscu zamieszkania osób, towarzyszenie im w codziennych czynnościach (pomoc, wsparcie), a także zakupem samochodu umożliwiającego dotarcie do tych osób. Uwieńczeniem tych spotkań będzie opracowanie i wydanie

Projekt nr 5.5.	Lokata czasu
	w formie publikacji ciekawych historii, doświadczeń i przeżyć będących udziałem tych osób. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie przebiegała z uwzględnieniem wymogów osób ze szczególnymi potrzebami. W trakcie działań na bieżąco identyfikowane będą szczególne potrzeby osób, a obiekty czy przestrzenie, w których będą prowadzone wydarzenia będą spełniały standardy dostępności architektonicznej. Zakładane efekty projektu: – Rozszerzenie usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym – Poprawa jakości życia seniorów oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tej grupy mieszkańców
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba osób objętych ofertą wsparciem w ramach programu - 30 osób rocznie
Podmioty realizujące projekt	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	500 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2026 -2028

Projekt nr 5.6.	Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji - wszystkie podobszary 1-4
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Celem projektu jest utworzenie na terenie miasta sieci mini przestrzeni publicznych na obszarach objętych rewitalizacją w

Projekt nr 5.6.	Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej
	formie np. skwerów sąsiedzkich, ławeczek sąsiedzkich, w których można usiąść, spotkać się, porozmawiać itp., Lokalizacja przestrzeni sąsiedzkich będzie dostosowana do potrzeb mieszkańców (dostosowanie dla różnych grup wiekowych) oraz możliwości i uwarunkowań przestrzennych przy jednoczesnym zachowaniu ładu przestrzennego. Zakłada się, że na każdym podobszarze rewitalizacji powstanie m.in. 1 skwer sąsiedzki oraz m.in. 1 ławeczka sąsiedzka. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie przestrzeni sąsiedzkich pod kątem osób ze szczególnymi potrzebami. Zakładane efekty projektu: – Powstanie nowych miejsc do spotkań i integracji społecznej. – Wzmocnienie funkcji społecznej przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji. – Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba utworzonych przestrzeni sąsiedzkich – 4 szt.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka
Szacunkowa wartość projektu	50 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2026 -2027

Projekt nr 5.7.	Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej
Lokalizacja projektu	Wieliczka, Rynek Górny 6 <i>Projekt zlokalizowany jest poza podobszarem rewitalizacji ale ze względu na charakter i wagę obiektu, będącego jedną z kluczowych instytucji kultury w Wieliczce będzie miał istotny wpływ a sytuację w obszarze rewitalizacji. Realizacja projektu odpowiada wprost na problemy i potrzeby zdiagnozowane nie tyle w jednym do we wszystkich podobszarach rewitalizacji odnoszące się do wzmocnienia integracji mieszkańców, poszerzenia oferty zajęć, form aktywności kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji. Z obiektu będą korzystać mieszkańcy (dzieci, młodzież, seniorzy) ze wszystkich podobszarów rewitalizacji. Tym samym projekt będzie miał bezpośredni pozytywny wpływ na obszar rewitalizacji.</i>
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Projekt zakłada przeprowadzenie prac modernizacyjnych głównej siedziby Wielickiego Centrum Kultury, zwiększając przestrzeń użytkową dedykowaną odbiorcą oferty kulturalnej, amatorskiemu ruchowi artystycznemu działającemu pod patronatem Wielickiego Centrum Kultury oraz poprawiając dostępność oferty dla nowych grup mieszkańców, w tym do osób ze szczególnymi potrzebami. Część inwestycyjna zadania podzielona będzie na 3 etapy: – Etap 1: wymiana skorodowanych rynien i elementów okotodachowych, wymiana pokrycia dachowego, regulacja stolarki okiennej; – Etap 2: poprawa estetyki zabytkowego budynku Wielickiego Centrum Kultury i Szkoły Muzycznej polegającej na wypełnieniu ubytków w elewacji; – Etap 3: zwiększenie przestrzeni edukacyjno-artystycznej zarządzanej przez Wielickie Centrum Kultury, tj. remont sal, wymianę oświetlenia oraz dostosowanie wyposażenia pod potrzeby uczniów i prowadzących poszczególne bloki tematyczne. Dodatkowo zakłada się modernizację piwnic z przeznaczeniem na magazyny i archiwum, remont łazienek i klatki schodowej wraz z głównym wejściem do budynku Wielickiego Centrum Kultury z możliwością dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, oraz modernizację i

Projekt nr 5.7.	Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej
	adaptację pomieszczeń Szkoły Muzycznej w Wieliczce z przeznaczeniem na sale dydaktyczne dla najmłodszych (uruchomienie klubu malucha), zajęcia ruchowe, które z uwagi na brak przestrzeni realizowane są poza miastem (w świetlicach środowiskowych) oraz uruchomienie dodatkowych sekcji na zajęciach cieszących się największą popularnością, zmniejszając tym samym listy rezerwowe i stwarzając możliwość udziału w zajęciach nowym mieszkańcom; Projekt, oprócz aspektów modernizacyjnych, zakłada zwiększenie dostępności oferty kulturalnej poprzez organizację przedsięwzięć dedykowanych wszystkim grupom społecznym stwarzając tym samym szansę na kreowanie przestrzeni sąsiedzkiej, ożywienie przestrzeni publicznej oraz zaciśnięcie relacji społecznych na obszarach uznanych za zdegradowane. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Realizacja zadania będzie uwzględniała zasady uniwersalnego projektowania, co umożliwi dostosowanie obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami. Część prac będzie bezpośrednio służyć dostosowaniu obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i likwidacji istniejących w budynku barier architektonicznych. Zakładane efekty projektu: – Poprawa warunków prowadzenia działalności kulturalnej – Stworzenie przestrzeni do aktywności i rozwoju mieszkańców – Integracja grup społecznych oraz budowanie więzi – przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – Poprawa poziomu zadowolenia i jakości życia mieszkańców – Wzrost zaangażowania w życie lokalnej społeczności
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ✓ Sfera techniczna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.;

Projekt nr 5.7.	Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej
	– Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. – Liczba osób korzystających z oferty w zmodernizowanych obiektach kultury – 250 os. rocznie
Podmioty realizujące projekt	Gmina Wieliczka - Zarząd Budynków Komunalnych w Wieliczce
Szacunkowa wartość projektu	8 625 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2025 -2027

Projekt nr 5.8.	Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych
Lokalizacja projektu	Wieliczka, ul. Szpunara 20 <i>Projekt zlokalizowany jest poza obszarem rewitalizacji, w bliskim sąsiedztwie podobszaru 1 i podobszaru 4. Realizacja projektu odpowiada wprost na problemy i potrzeby zdiagnozowane w odniesieniu do wrażliwej społecznie grupy mieszkańców obszaru rewitalizacji - osób w wieku senioralnym. Z usług dostępnych w obiekcie po zrealizowaniu projektu korzystać będą seniorzy ze wszystkich podobszarów rewitalizacji. Projekt zwiększy dostęp do odpowiedniej infrastruktury społecznej dla tej grupy wiekowej, w tym odpowiednich usług zdrowotnych czy opiekuńczych, dzięki czemu będzie miał bezpośredni pozytywny wpływ na obszar rewitalizacji.</i>
Skrócony opis projektu	Opis koncepcji projektu: Celem projektu jest zwiększenie dostępu osób starszych zamieszkujących obszar rewitalizacji do usług zdrowotnych, profilaktycznych, rehabilitacyjnych a także usług społecznych. Projekt pozwoli na podjęcie działań wspierających seniorów mających wpływ na jakość życia, utrzymanie jak największej samodzielności osób starszych w środowisku lokalnym, ich włączenie społeczne i wykorzystanie potencjału jakim dysponują w

Projekt nr 5.8.	Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych
	zakresie samoorganizacji i wsparcia. Konieczność realizacji projektu wynika ze zdiagnozowanych potrzeb na obszarze rewitalizacji związanych ze starzeniem się społeczeństwa, zmniejszającą się liczbą potencjału opiekuńczego, dużymi kosztami związanymi z zapewnieniem całodobowej opieki osobom samotnym i z niepełnosprawnościami w okresie jesieni życia, zanikającymi więziami społecznymi. Brak tego typu miejsc w Gminie oraz skala potrzeb uzasadniają inwestycję w podmiocie ochrony zdrowia dając jednocześnie możliwość łatwego dostępu do usług medycznych. Zakres prac obejmie wykonanie adaptacji poddasza o powierzchni 306 m² w tym m.in.: wykonanie prac zabezpieczających połacie dachu, ocieplenie ścian i stropu, wykonanie wylewek, ścianek działowych i instalacji, wykonanie sanitariatów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, malowanie, montaż 6 okien dachowych i 6 par drzwi. Zakłada się, że z realizowanych w tych pomieszczeniach programach i usługach może korzystać rocznie do 300 osób. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Przeprowadzone prace zapewnią dostosowanie wszystkich pomieszczeń do potrzeb osób z niepełnosprawnościami m.in. zaplanowano dostosowanie otworów drzwiowych w adaptowanych pomieszczeniach oraz dostosowanie toalet. Zakładane efekty projektu: – Rozszerzenie usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym – Poprawa jakości życia seniorów oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tej grupy mieszkańców
Oddziaływanie przedsięwzięcia	✓ Sfera społeczna ✓ Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Prognozowane rezultaty projektu - wskaźniki	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.;

Projekt nr 5.8.	Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych
	– Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. – Liczba osób korzystających z oferty w zmodernizowanym obiekcie - 300 os. rocznie
Podmioty realizujące projekt	SPZLO Wieliczka, ul. Szpunara 20
Szacunkowa wartość projektu	1 794 000,00 zł
Szacunkowy termin realizacji	2026 -2027

5.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Do grupy pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaliczono typy/rodzaje przedsięwzięć realizujących kierunki działań określone dla Gminnego Programu Rewitalizacji, dotyczące wyznaczonego obszaru rewitalizacji, które z różnych względów nie spełniały kryteriów podstawowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego (np. czas realizacji mogący znacznie przekroczyć założony okres programowania, w momencie prac nad dokumentem nie uzyskano potwierdzenia gotowości do ich realizacji przez działające w gminie instytucje i podmioty). Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne są następujące:

1. **Modernizacja budynku Straży Miejskiej w Wieliczce** – istniejący budynek znajduje się w złym stanie technicznym. W ramach zadania przeprowadzony zostanie gruntowny remont i modernizacja obiektu zlokalizowanego przy Placu Skulimowskiego 2. Zakres prac będzie obejmował: modernizację instalacji wewnętrznych (elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, telekomunikacyjnej, centralnego ogrzewania i klimatyzacji), adaptacje pomieszczeń do nowych funkcji, adaptacje nieużytkowego poddasza, wymianę stolarki okiennej, remont elewacji i termomodernizację.
2. **Poprawa warunków mieszkaniowych w budynkach komunalnych:** budynek mieszkalny przy ul. Kłaśnieńska 29, 28 i 28A – m.in.: poprawa stanu technicznego konstrukcji oraz pokrycia dachu, modernizacja lokali mieszkalnych na parterze i piętrze w celu poprawy ich funkcjonowania, wyposażenie mieszkań w węzły sanitarne, odwodnienie budynku, wymiana źródeł ogrzewania, wykonanie izolacji przeciw wilgociowej ścian piwnic, modernizacja i

termomodernizacja elewacji, zaangażowanie mieszkańców w realizację przestrzeni wspólnej wokół budynku na cele wypoczynkowe.

3. **Przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego 57** na cele użyteczności publicznej - przebudowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego wraz z robotami mającymi na celu poprawę stanu technicznego oraz dostosowanie do potrzeb użyteczności publicznej. Obecnie budynek (pustostan) znajduje się w złym stanie technicznym. Obiekt wraz z istniejącym zagospodarowaniem terenu wymaga gruntownego remontu.
4. **Remont pustostanu przy Park Mickiewicza 1** - budynek znajduje się w strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej. Z uwagi na jego lokalizację w sąsiedztwie Solnego Miasta, kortów tenisowych, placu zabaw zasadnym jest wyremontowanie w/w obiektu. Obecnie budynek jest zajmowany przez osoby bezdomne bądź nieletnią młodzież.
5. **Utworzenie KIS wraz z łaźnią, pralnią i ogrzewalnią** – miejsca dla osób zagrożonych bezdomnością. W Wieliczce brakuje takiego miejsca gdzie osoby bezdomne mogłyby zostać zabezpieczone szczególnie w okresie zimowym - skorzystać z łaźni, zimą się ogrzać czy zmienić ubranie (lokalizacja poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią).
6. **W zakresie integracji społecznej i relacji sąsiedzkich:** lokalizacje przestrzeni wyposażonej w place zabaw oraz zadane altany do przebywania podczas złych warunków atmosferycznych; lokalizacje mini siłowni na powietrzu oraz lokalizacje parków kieszonkowych wyposażonych w elementy małej architektury.
7. **W zakresie rewitalizacji przestrzeni związanej z wizerunkiem miasta i turystyką:**
 - wyznaczenie na terenie miasta elementów przestrzennych upamiętniających lokalizację nieistniejących już szybów kopalnianych (zgodnie z koncepcją z 2008 roku);
 - wyznaczenie tras ścieżek rowerowych w obrębie miasta i gminy;
 - wydanie przepisów w zakresie lokalizacji i standardów architektonicznych dla kiosków i małych pawilonów usługowych;
 - wprowadzenie elementów infrastruktury miejskiej umożliwiających dostępność osobom niepełnosprawnym pod hasłem „Miasto bez barier”.

6. Indykatywne ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

Ramowy plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka uwzględnia szacowane koszty i terminy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz potencjalne źródła finansowania. GPR będzie wdrażany z wykorzystaniem zróżnicowanych źródeł finansowych.

Koszt wszystkich planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych został oszacowany na poziomie: 32 069 000,00 zł.

Koszty oraz możliwe źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć podstawowych zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Plan finansowy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2030

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu [zł]	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Podobszar 1 – Osiedle Sienkiewicza				
1.1.	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Słowackiego	2 000 000 zł	2026 - 2028	Budżet Gminy krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
1.2.	Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej nr 3	300 000 zł	2026 - 2028	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
Podobszar 2 - Klasno				
2.1.	Odnowienie kiosków przy ul. Daniłowicza	700 000 zł	2025 - 2027	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
Podobszar 3 – Osiedle Przyszłość i Kościuszki				
3.1.	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego	1 500 000 zł	2028 - 2030	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
3.2.	Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia	100 000 zł	2028 - 2030	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł

3.3.	Utworzenie ogólnodostępnego parku kieszonkowego wzdłuż ul. Karola Demczuka	100 000 zł	2025 - 2026	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
3.4.	Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych	4 000 000 zł	2025 - 2027	FEM 2021-2027, Budżet Gminy
3.5.	Budowa placu zabaw wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy Przedszkolu nr 4	1 000 000 zł	2028 - 2030	Krajowe środki publiczne, Budżet Gminy, MSiT, środki z innych źródeł
3.6.	Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach	1 200 000 zł	2026 - 2027	FEM 2021-2027, Budżet Gminy
3.7.	Odnowienie boiska sportowego „Orlik”	1 000 000 zł	2028 - 2030	Krajowe środki publiczne, Budżet Gminy, MSiT, środki z innych źródeł
3.8.	Termomodernizacja budynku Solnego Miasta – Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnego w Wieliczce	3 000 000 zł	2026-2027	Budżet Gminy, środki z innych źródeł
Podobszar 4 – Boża Wola				
4.1.	Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola	1 500 000 zł	2028- 2029	FEM 2021-2027, Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
4.2.	Modernizacja wybiegu dla psów w obrębie os. Boża Wola	80 000 zł	2026 - 2027	Budżet Gminy
4.3.	Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Limanowskiego	3 000 000 zł	2028 - 2030	Budżet Gminy, środki z innych źródeł
Obszar rewitalizacji (wszystkie podobszary)				
5.1.	Pikniki Rodzinne - integracja międzypokoleniowa	100 000 zł	2025 - 2026	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki

				z innych źródeł
5.2.	Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji	200 000 zł	2025 - 2026	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
5.3.	Animator czasu wolnego	840 000 zł	2025 - 2030	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, środki z innych źródeł
5.4.	Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym	480 000 zł	2025 - 2030	Budżet Gminy, krajowe środki publiczne, Rządowe programy Senior+ i Aktywni+, środki z innych źródeł
5.5.	Lokata czasu	500 000 zł	2026 - 2028	Budżet Gminy, Rządowe programy Senior+ i Aktywni+, środki z innych źródeł
5.6.	Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej	50 000 zł	2026 - 2027	Budżet Gminy
5.7.	Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej	8 625 000 zł	2025 - 2027	FEM 2021-2027, Budżet Gminy
5.8.	Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych	1 794 000 zł	2026 - 2027	FEM 2021-2027, Budżet Gminy, środki z innych źródeł

Źródło: opracowanie własne.

7. Zasady tworzenia i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

7.1. Kompleksowość Programu Rewitalizacji

Zadania wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka przyczynią się do wielopłaszczyznowej i kompleksowej zmiany w obszarze rewitalizacji, zmiany odpowiadającej na zdiagnozowane potrzeby i problemy, zidentyfikowane podczas przeprowadzenia pogłębionej analizy w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Wyznaczone w Programie kierunki działań oraz przedsięwzięcia podstawowe odnoszą się do poszczególnych sfer istotnych w kontekście rewitalizacji, w sposób adekwatny do zdiagnozowanych dla obszaru rewitalizacji problemów i potrzeb.

Powiązania i oddziaływania między poszczególnymi sferami a kierunkami działań rewitalizacyjnych i przedsięwzięciami podstawowymi zostały zaprezentowane w poniższej. Ponadto w zaprezentowanych kartach zadań (w rozdziale 5. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych), każdorazowo wskazano oddziaływanie podstawowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego na konkretną sferę (społeczną, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną, środowiskową i gospodarczą).

Tabela 15. Kompleksowość zaplanowanej interwencji

Sfera	Kierunki działań i podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne
Sfera społeczna	Kierunek działań: 1.1 Wspieranie działań sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej. Kierunek działań: 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym Kierunek działań: 1.3. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji Kierunek działań: 1.4. Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców. Kierunek działań: 2.1 Rozwój przestrzeni sąsiedzkich, miejsc spotkań służących integracji lokalnej społeczności Kierunek działań: 2.2. Tworzenie przyjaznych terenów zielonych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców. Kierunek działań: 2.3. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Kierunek działań: 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.

Sfera	Kierunki działań i podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne
	Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.1.; 1.2.; 3.1.; 3.2.; 3.3.; 3.4.; 3.5.; 3.6.; 3.7. 3.8; 4.1.; 4.2.; 4.3.; 5.1.; 5.2.; 5.3.; 5.4.; 5.5.; 5.6; 5.7; 5.8
Sfera gospodarcza	Kierunek działań: 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 5.3
Sfera środowiskowa	Kierunek działań: 2.1 Rozwój przestrzeni sąsiedzkich, miejsc spotkań służących integracji lokalnej społeczności Kierunek działań: 2.2. Tworzenie przyjaznych terenów zielonych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców. Kierunek działań: 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.1.; 3.1.; 3.3.; 3.4.; 3.8; 4.1.; 4.3.;
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Kierunek działań: 1.3. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji Kierunek działań: 2.1 Rozwój przestrzeni sąsiedzkich, miejsc spotkań służących integracji lokalnej społeczności Kierunek działań: 2.2. Tworzenie przyjaznych terenów zielonych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców. Kierunek działań: 2.3. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Kierunek działań: 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.2.; 2.1.; 3.2.; 3.3.; 3.4.; 3.5.; 3.7.; 3.8; 4.1.; 4.2.; 5.7.; 5.8;
Sfera techniczna	Kierunek działań: 1.3. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji Kierunek działań: 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1.1.; 2.1.; 3.1.; 3.6.; 4.3.; 5.7.

Źródło: Opracowanie własne.

7.2. Koncentracja Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016 - 2030 koncentruje się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, który stanowi przestrzeń szczególnego skupienia zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych (w sferze społecznej oraz pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej).

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które stanowią odpowiedź na zidentyfikowane na obszarze kwestie problemowe, będą realizowane na obszarze rewitalizacji (w tym z uwzględnieniem poszczególnych podobszarów rewitalizacji) przy czym w wielu przypadkach ich zasięg oddziaływania będzie szerszy, m.in. ze względu na funkcje centralne pełnione przez tereny wchodzące w zakres Podobszarów. Terytorialne skoncentrowanie interwencji zaplanowanej w GPR, umożliwi osiągnięcie celów postawionych dla obszaru rewitalizacji i realizację wizji zmian (osiągnięcie stanu docelowego).

7.3. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacyjny proces opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2016-2023

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016 - 2023 został przygotowany przy udziale społeczności lokalnej oraz różnych grup interesariuszy procesu. Włączenie interesariuszy odbywało się na każdym etapie, w tym na etapie diagnozowania obszarów kryzysowych oraz opracowywania założeń strategicznych dokumentu. Dzięki temu Program Rewitalizacji wykazuje się zintegrowaniem na poziomie zastosowania różnych metod. W celu włączenia społecznego mieszkańców i innych grup interesariuszy zastosowano szereg różnorodnych metod i technik badawczych, dobranych w taki sposób, aby uczestnictwo zainteresowanych grup było jak najbardziej efektywne. Poniżej przedstawiono opis całego procesu budowania pierwotnego dokumentu GPR (2016-2023):

Etap diagnostyczny - dążący do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na obszarze gminy Wieliczka, poznanie głównych problemów oraz potencjałów wskazanych obszarów.

- **Publikacje w prasie lokalnej** – przed rozpoczęciem działań właściwych, związanych z diagnozowaniem stanu kryzysowego na terenie gminy Wieliczka, gmina podjęła działania informacyjne, skierowane do wszystkich interesariuszy procesu. Na portalu gminy Wieliczka pojawił się artykuł prezentujący główne założenia procesu rewitalizacji oraz plan prac nad Programem. Artykuł wprowadził mieszkańców do tematyki rewitalizacji, a także zachęcał do włączenia się do działań w całym procesie.

- **Warsztat diagnostyczny (n=1).** Warsztat diagnostyczny jest metodą włączenia zainteresowanych podmiotów, mieszkańców do debaty na temat sytuacji w mieście. W warsztacie udział wzięli przedstawiciele instytucji społecznych, publicznych, gospodarczych, a także władze Gminy oraz pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka. W sumie była to grupa licząca około 25 osób. W trakcie warsztatów przeprowadzona została analiza zasobów gminy, a także zewnętrznych trendów/ oddziaływań mających wpływ na rozwój gminy, jak też bieżące i przyszłe procesy rewitalizacyjne. W trakcie warsztatów uczestnicy mieli szansę na podjęcie dyskusji na temat najważniejszych problemów, jakie występują na terenie gminy oraz doprecyzowanie granic obszarów zdegradowanych oraz wytypowanie najważniejszych problemów. W trakcie warsztatów nastąpiło również wstępne określenie wizji obszarów zdegradowanych po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.
- **Badania społeczne z mieszkańcami** – w ramach diagnozowania problemów społecznych na obszarach wstępnie wyznaczonych do rewitalizacji przeprowadzono ankietę / sondaż uliczny (n=100) wśród mieszkańców i przedsiębiorców (prowadzone w dzielnicach wstępnie wybranych do rewitalizacji poprzez wcześniej przeprowadzoną analizę danych zastanych). Ankiety realizowane w przestrzeni miasta pozwoliły z jednej strony na poznanie potrzeb badanych grup z zakresu rewitalizacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Z drugiej zaś strony badania te, realizowane były przez wyszkolonych ankietów, którzy w trakcie prowadzenia wywiadów ankietowych informowali badanych o podstawowych założeniach procesu rewitalizacji, a zatem badaniami miały również charakter informacyjno-edukacyjny.
- **Internetowe badania społeczne** – w ramach diagnozowania problemów społecznych na terenie gminy Wieliczka przeprowadzono również badanie ankietowe metodą CAWI. Kwestionariusz badania był analogiczny do prowadzonego badania sondażowego (PAPI) wśród mieszkańców. Kwestionariusz badania był dostępny na stronach internetowych Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka. Taki sposób prowadzenia badań pozwolił na dotarcie do większej liczby mieszkańców i interesariuszy procesu rewitalizacji. W badaniach ankietowych wzięło udział łącznie 98 osób zainteresowanych tematyką procesu rewitalizacji.
- **Wywiady pogłębione z lokalnymi ekspertami** zajmującymi się na co dzień zagadnieniami polityki społecznej oraz bezpieczeństwa (n=3). Metoda wywiadu pogłębionego jest jedną z najpopularniejszych metod prowadzenia badań jakościowych i polega na szczegółowej i wnikliwej rozmowie z respondentem, który ze względu na posiadaną wiedzę bądź doświadczenie może przekazać informacje poszerzające wiedzę na dany temat. Respondenci zostali w taki sposób dobrani do wywiadów, aby mogli wypowiedzieć się za grupy osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dzięki wywiadam uzyskano szerszy obraz sytuacji problemowej na terenie Wieliczki. Wnioski z wywiadów znajdują się w rozdziale dotyczącym diagnozy społeczno – gospodarczo - przestrzennej.

- **Wizja lokalna (spacer badawczy)** to badanie jakościowe, polegające na wizycie obszarów Miasta, często połączone z rozmowami z mieszkańcami, korzystającymi w danej chwili z odwiedzanej przestrzeni miejskiej. Dzięki zastosowaniu tej metody w sposób jakościowy można było ocenić stan degradacji przestrzennej oraz technicznej Miasta, a także sprawdzić w jaki sposób mieszkańcy korzystają z danych przestrzeni publicznych. W badaniu wzięli udział eksperci z zakresu urbanistyki oraz polityki społecznej, a w ramach badania stworzyli oni dokumentację fotograficzną wraz z wnioskami, płynącymi z rozmów z mieszkańcami.

Wnioski płynące ze wszystkich zastosowanych metod i narzędzi badawczych włączających interesariuszy procesu rewitalizacji zostały opisane w rozdziale dotyczącym diagnozy.

Po zakończeniu prac diagnostycznych, w tym wspomnianych metod i narzędzi partycypacji społecznej, a także analizy danych zastanych stworzona została diagnoza społeczno –gospodarczo - przestrzenna, na podstawie której wytypowane zostały obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji (pokrywające się ze sobą).

Kolejno, zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, Uchwałą o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* (wraz z diagnozą społeczno–gospodarczo-przestrzenną oraz mapą o treści mapy ewidencyjnej w skali 1:5000, z zaznaczonymi obszarami zdegradowanymi i obszarami rewitalizacji wynikającymi z przeprowadzonego etapu I prac) została poddana konsultacjom społecznym w dniach 4 maja 2016 – 6 czerwca 2016 roku w trzech formach:

- Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej.
- Ankieta internetowa.
- Wywiady z przedstawicielami różnych grup społecznych (n=6).

Etap strategiczny – opracowanie głównych założeń strategicznych oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych wpisanych do Gminnego Programu Rewitalizacji.

- **Warsztat strategiczny** z udziałem przedstawicieli władz Miasta, pracowników Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka oraz jednostek podległych, przedstawicieli środowiska biznesu oraz organizacji społecznych, na którym sformułowano projekty rewitalizacyjne – drugie spotkanie warsztatowe odbyło się w dniu 11.07.2016 i wzięło w nim udział około 20 osób. Materiał wypracowany na warsztacie posłużył do stworzenia zadań, które znalazły się w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Kolejno, zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2023* został poddany konsultacjom społecznym w dniach 05.10.2016 – 05.11.2016 roku w trzech formach:

- **Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej.** Na tydzień przed rozpoczęciem konsultacji właściwych, na stronie Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka oraz w Biuletynie

Informacji Publicznej pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. W ramach tej formy konsultacji nie wpłynęła żadna uwaga.

- **Ankieta internetowa skierowana do mieszkańców.** Na tydzień przed rozpoczęciem konsultacji właściwych, na stronie Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka oraz w Biuletynie Informacji Publicznej pojawiło się ogłoszenie o planowanych konsultacjach społecznych. Ankietę internetową wypełniło dwóch mieszkańców. Nie wnieśli oni żadnych uwag do treści całego dokumentu. Mieszkańcy zgłosili natomiast dodatkowe zadania do realizacji w ramach Programu. Zadania dotyczyły Podobszarów I oraz III. W ramach Podobszaru I zaproponowano realizację zadania dotyczącego poprawy jakości komunikacji miejskiej w Wieliczce, w tym zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów 304 oraz wydłużenie linii 214 do pętli Wieliczka Kampus. Pozwoliłoby to na zmniejszenie tłoku w autobusach oraz poprawę dostępności komunikacyjnej tego podobszaru. Drugie zadanie to: Poprawa jakości i ładu przestrzennego doliny Serafy i najbliższej okolicy. Zadanie miałoby polegać na likwidacji dzikich wysypisk, wyrównanie stoków od strony osiedla Przyszłość, udostępnienie terenu dla mieszkańców, wyznaczenie alejki krajoznawczej lub ścieżki rowerowej, nasadzenie drzew lub jego uporządkowanie (ale niewielkie), stworzenie nowego mostku na Serafie wraz ze ścieżką od osiedla Przyszłość do ul. Narutowicza (przy większych ulewach notorycznie zalewany i nie da się przejść - sugerowałbym jego podniesienie). Zadanie pozwoliłoby na poprawę jakości ochrony środowiska, eliminację dzikich wysypisk śmieci, poprawa estetyki otoczenia, udostępnienie terenu mieszkańcom. Zadania zostały wpisane na listę zadań dodatkowych.
- **Spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami.** Spotkanie odbyło się w dniu 11.10.2016 roku w Urzędzie Miasta Wieliczka. Uczestnicy spotkania warsztatowego (około 30 osób) zgodzili się z priorytetowymi zapisami Programu, równocześnie zgłaszając niewielkie korekty w Programie, dotyczące zadań. W podobszarze I do zadania 1.7 dołożono zapis w tytule „oraz placu zabaw”, tak aby podkreślić znaczenie tego elementu zadania. W Podobszarze II zwrócono uwagę na konieczność doprecyzowania zadania 2.5 – Przebudowa ul. Mickiewicza. Dodatkowo do Podobszaru II przeniesiono zadanie związane z rewitalizacją budynku przy ul. Kłaśnieńskiej, a do Podobszaru III zadanie związane z rewitalizacją budynku przy ul. Dembowskiego. W Podobszarze IV w zadaniu 4.4. do nazwy zadania dodano „modernizację boiska”. Dodatkowo pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne uzupełniono o zadania związane z rozwojem oferty i instytucji opieki nad dziećmi do lat 6.

Całość podjętych działań, jest zgodna z zasadami partnerstwa i partycypacji społecznej, wymaganej w procesie rewitalizacji i pozwoliła na przygotowanie niniejszego dokumentu w zgodzie z Ustawą o rewitalizacji w tym zakresie.

Partycypacyjny proces aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2016-2030

Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2030 została dokonana w oparciu o zasadę partnerstwa i partycypacji społecznej, na podstawie której interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość włączenia się w prace na każdym etapie procesu rewitalizacji (od szczegółowej diagnozy po opracowanie dokumentu GPR).

Gminny Program Rewitalizacji 2016-2030 - aktualizacja został przygotowany z uwzględnieniem partnerów określonych w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Udział poszczególnych typów partnerów w pracach nad programem zapewniono w następujący sposób:

- **władze regionalne, lokalne i miejskie oraz inne instytucje publiczne** zaangażowały się w budowanie założeń dokumentu m.in. poprzez udział w działaniach partycypacyjnych typu warsztaty strategiczne, spotkania robocze, opracowanie danych następujących podmiotów: Urząd Miasta i Gminy Wieliczka, miejskie jednostki organizacyjne: Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce, Wielickie Centrum Kultury, Mediateka - Biblioteka Miejska w Wieliczce, Zakład Budynków Komunalnych, Komenda Powiatowa Policji w Wieliczce, placówki szkolne. Ponadto udział władz lokalnych, regionalnych oraz instytucji publicznych zapewniony jest poprzez procedurę opiniowania projektu GPR zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.
- **partnerów gospodarczych i społecznych** – poprzez uczestnictwo w warsztatach strategicznych, wywiadach i konsultacjach indywidualnych oraz w formach on-line (formularz do zgłaszania projektów). Te działania partycypacyjne pozwoliły zaangażować się: mieszkańcom miasta, mieszkańcom obszaru rewitalizacji oraz właścicielom i podmiotom zarządzającym nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarze Miasta, podmiotów prowadzących działalność społeczną na terenie Miasta, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych (m.in. Rada Seniorów, Solne Miasto sp. z o.o., SPZLO Wieliczka);
- **właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, takie jak partnerzy działający na rzecz środowiska, organizacje pozarządowe, oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji** – do udziału w warsztatach, spotkaniach oraz konsultacjach zaproszono podmioty i organizacje pozarządowe działające na terenie miasta, w tym: podmioty z obszaru rewitalizacji współtworzące przedsięwzięcia kulturalno-oświatowe i sportowe, zajmujące się realizacją działań integrujących oraz aktywizujących społeczność a także prowadzących działania pod kątem włączenia społecznego, ochrony praw obywatelskich i niedyskryminacji (w tym poznawania przyrody i zagadnień ekologicznych, propagowania postaw proekologicznych, działań na rzecz osób bezrobotnych i osób z niepełnosprawnościami).

W kolejnej części zaprezentowano techniki partycypacyjne, które wykorzystano na etapie opracowywania aktualizacji dokumentu i do udziału w których zaproszono lokalną społeczność, liderów społecznych oraz przedstawicieli różnych grup i instytucji społecznych, gospodarczych i publicznych.



Wizja lokalna (spacer badawczy) to badanie natury jakościowej. Spacer odbył się po wyznaczonym obszarze rewitalizacji Miasta tj. wszystkich czterech wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, a jego celem była analiza przestrzeni i określenie kluczowych miejsc kryzysowych, ale także potencjałów i uwarunkowań dla każdego z podobszarów w kontekście uszczegółowienia diagnozy sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz pozostałych sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej). Opis i wnioski z badania zostały załączone do rozdziału prezentującego szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji.



Indywidualne wywiady pogłębione - w ramach prac przeprowadzono pogłębione wywiady z ekspertami lokalnymi będącymi przedstawicielami miasta, instytucji miejskich, podmiotów społecznych dysponującymi pogłębioną wiedzą na temat wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Celem rozmów była identyfikacja aktualnych problemów występujących na obszarze rewitalizacji, określenie możliwych związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy zidentyfikowanymi zagadnieniami problemowymi, określenie najważniejszych potrzeb i potencjałów obszaru rewitalizacji. Wnioski z rozmów zostały ujęte w rozdziale obejmującym szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji.



Warsztat strategiczny z udziałem przedstawicieli władz gminy, pracowników Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek podległych a także przedstawicieli środowiska społecznego i gospodarczego. Jego celem było zdiagnozowanie problemów w sferze społecznej a także czterech pozostałych sfer do jakich odnosi się rewitalizacja, które nadal są istotne i aktualne dla wskazanych na terenie Miasta podobszarów rewitalizacji. Podczas pracy warsztatowej i dyskusji zebrano także najważniejsze oczekiwania dla podobszarów rewitalizacji, a także wygenerowano wstępne pomysły na projekty rewitalizacyjne wraz ze wskazaniem podstawowych założeń pod kierunki działań. Warsztat odbył się w dniu 6 marca 2024 roku i uczestniczyło w nim około 20 osób. Opinie i pomysły zebrane podczas warsztatu zostały włączone do dokumentu GPR poprzez zapisy szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, wizji obszaru rewitalizacji oraz celów rewitalizacyjnych i kierunków działań, a także w ramach zapisów przedsięwzięć podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających.



Dużur konsultacyjny – w dniu 11 marca 2024 przeprowadzono dwa dyżury konsultacyjne (godziny dopołudniowe i popołudniowe), podczas których można było zaznajomić się z aktualnym stanem prac nad Programem rewitalizacji, zadać pytania dotyczące całości procesu, a także odnieść się do problemów i potencjałów ważnych dla obszaru rewitalizacji oraz zgłosić propozycję przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Uzyskane podczas dyżuru propozycje działań zostały ujęte w wykazie zadań podstawowych.



Otwarty nabór zadań (z wykorzystaniem formularza papierowego i online) – za pomocą specjalnie przygotowanego formularza interesariusze rewitalizacji mogli zgłaszać swoje propozycje przedsięwzięć drogą pisemną (wypełnienie formularza papierowego rozdawanego podczas warsztatów, spotkań i dyżuru konsultacyjnego oraz dostępny w Urzędzie Miasta i Gminy w Wieliczce) lub elektroniczną (uzupełnienie i przesłanie gotowego formularza online). Nabór projektów trwał 3 tygodnie (od 26 lutego do 12 marca 2024 r). Zgłoszone poprzez formularz pomysły wykorzystano w pracach nad ostateczną listą rewitalizacyjnych przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

Zwieńczeniem podjętych działań włączających były **konsultacje społeczne projektu** Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2030, które trwały od 5 listopada 2024 roku do 9 grudnia 2024 roku. Osoby zainteresowane tematyką objętą zakresem konsultacji mogły składać uwagi do projektu:

- w formie pisemnej (poprzez formularz dostępny do pobrania na stronie internetowej Gminy (www.wieliczka.eu) oraz BIP) lub dostarczyć osobiście lub za pośrednictwem poczty tradycyjnej do siedziby Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce;
- w formie elektronicznej poprzez formularz dostępny na stronie i po wejściu w link;
- ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka, Wydział Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, w godzinach pracy Urzędu przez cały okres trwania konsultacji społecznych oraz
- w trakcie otwartego spotkania konsultacyjnego, które odbyło się dnia 19 listopada 2024 roku w godzinach 16.00 - 18.00 w Sali Magistratu w Urzędzie Miasta i Gminy w Wieliczce.

7.4. Komplementarność i zintegrowanie Programu Rewitalizacji

Komplementarność problemowa i zintegrowanie na poziomie zdiagnozowanych potrzeb i problemów oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia zamieszczone w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wieliczka opracowano w oparciu o wyniki szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, z uwzględnieniem wniosków płynących z działań partycypacyjnych oraz eksperckich.

Powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych odpowiadających na, zidentyfikowane w procesie przygotowania GPR, zdiagnozowane problemy i potrzeby oraz wykorzystujące wybrane potencjały podobszarów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 16. Powiązania zdiagnozowanych problemów i potencjałów z podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Kluczowe problemy, potrzeby podobszarów rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
Bardzo wysoki udział osób w wieku senioralnym wśród mieszkańców każdego z podobszarów rewitalizacji (1 -4) oraz rosnące potrzeby wsparcia tej grupy;	Zadanie 5.2. Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zadanie 5.3. Animator czasu wolnego. Zadanie 5.4. Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym. Zadanie 5.5. Lokata czasu Zadanie 5.8. Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych
Niewystarczająca oferta opiekuńcza dla osób starszych, a także oferta aktywizująca seniorów - przeciwdziałanie izolacji społecznej.	Zadanie 3.6. Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach. Zadanie 4.1. Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola. Zadanie 5.1. Pikniki Rodzinne - integracja międzypokoleniowa Zadanie 5.3. Animator czasu wolnego. Zadanie 5.4. Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym. Zadanie 5.5. Lokata czasu. Zadanie 5.6. Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej. Zadanie 5.8. Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych,

Kluczowe problemy, potrzeby podobszarów rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
	profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych
Obniżenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców każdego z podobszarów (1-4) szczególnie w odniesieniu do osób starszych wynikające z osamotnienia, ale także zwiększonej widoczności na podobszarach rewitalizacji zachowań czy grup odczytywanych jako niebezpieczne.	Zadanie 5.2. Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zadanie 5.4. Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym.
Niska aktywność mieszkańców podobszarów rewitalizacji (1-4), zanikanie więzi sąsiedzkich, anonimowość w budynkach wielorodzinnych, niewielki stopień integracji różnych grup społecznych	Zadanie 3.4. Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych Zadanie 3.6. Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach Zadanie 4.1. Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola. Zadanie 5.1. Pikniki Rodzinne - integracja międzypokoleniowa. Zadanie 5.3. Animator czasu wolnego. Zadanie 5.6. Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej.
Odczuwalny deficyt przestrzeni sąsiedzkich dla mieszkańców podobszarów rewitalizacji szczególnie w zakresie skwerów, miejsc spotkań, miejsc integracji dla mieszkańców, ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, placów zabaw	Zadanie 1.2. Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej nr 3. Zadanie 3.2. Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia. Zadanie 3.3. Utworzenie ogólnodostępnego parku kieszonkowego wzdłuż ul. Karola Demczuka. Zadanie 3.4. Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych Zadanie 3.5. Budowa placu zabaw wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy Przedszkolu nr 4. Zadanie 3.7. Odnowienie boiska sportowego „Orlik” Zadanie 3.8. Termomodernizacja budynku Solnego Miasta – Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnego w Wieliczce Zadanie 4.1. Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola. Zadanie 4.2. Modernizacja wybiegu dla psów w obrębie os. Boża Wola.

Kluczowe problemy, potrzeby podobszarów rewitalizacji	Przedsięwzięcia podstawowe
	Zadanie 5.6. Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej.
Niewystarczająca oferta kulturalna dostępna na obszarze rewitalizacji, dostosowana do potrzeb różnych grup społecznych	Zadanie 3.6. Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach Zadanie 5.7. Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej.
Niska jakość i degradacja stanu technicznego budynków wielorodzinnych, szczególnie budynków socjalnych, komunalnych	Zadanie 1.1. Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Słowackiego Zadanie 2.1. Odnowienie kiosków przy ul. Daniłowicza Zadanie 3.1. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego. Zadanie 4.3. Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Limanowskiego.
Występowanie barier architektonicznych w przestrzeni podobszarów rewitalizacji, niedostosowanie budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej do osób o specjalnych potrzebach	Zadanie 1.1 Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Słowackiego Zadanie 3.1. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego. Zadanie 3.5. Budowa placu zabaw wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy Przedszkolu nr 4.. Zadanie 3.6. Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach, Zadanie 5.7. Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej.

Nie wszystkie zdiagnozowane problemy znalazły bezpośrednie odzwierciedlenie w zadaniach podstawowych, natomiast odpowiadają na nie również typy dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Należy także pamiętać, że część problemów jest już lub będzie rozwiązywana poprzez inne programy i dedykowane strategie (np. Strategia Terytorialna Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Krakowskiej; Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych) oraz poprzez przedsięwzięcia realizowane w ramach kompetencji ustawowych instytucji i służb publicznych np. PUP, Policja.

Zintegrowanie na poziomie zaplanowanych celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wieliczka są kompleksowe, a ich realizacja zapewni wypełnienie równocześnie kilku kierunków działań (w ramach różnych celów strategicznych). Zintegrowanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 17. Zintegrowanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami strategicznymi i kierunkami działań

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Stowackiego	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.
Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej nr 3	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.3. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
Odnowienie kiosków przy ul. Daniłowicza	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.
Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.
Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.3. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
Utworzenie ogólnodostępnego parku kieszonkowego	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie	Kierunek działania 2.2. Tworzenie przyjaznych terenów zielonych służących rekreacji

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
wzdłuż ul. Karola Demczuka	warunków zamieszkania	i wypoczynkowi mieszkańców
Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 1.1. Wsparcie działań sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej. Kierunek działania 2.2. Tworzenie przyjaznych terenów zielonych służących rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców
Budowa placu zabaw wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy Przedszkolu nr 4	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.3. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach	Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.	Kierunek działań 1.3. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji. Kierunek działań 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.
Odnowienie boiska sportowego „Orlik”	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.3. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
Termomodernizacja budynku Solnego Miasta – Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnego w Wieliczce	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.3. Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Kierunek działań 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
		budynków użyteczności publicznej.
Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.1. Rozwój przestrzeni sąsiedzkich, miejsc spotkań służących integracji lokalnej społeczności
Modernizacja wybiegu dla psów w obrębie os. Boża Wola	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.1. Rozwój przestrzeni sąsiedzkich, miejsc spotkań służących integracji lokalnej społeczności.
Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Limanowskiego	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.
Pikniki Rodzinne - integracja międzypokoleniowa	Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.	Kierunek działań 1.1. Wsparcie działań sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej.
Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.	Kierunki działań 1.4. Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców
Animator czasu wolnego	Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.	Kierunek działań 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym
Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym	Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.	Kierunki działań 1.4. Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców

Tytuł przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunki działań
Lokata czasu	Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.	Kierunek działań 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym Kierunek działań 1.1. Wsparcie działań sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej.
Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej	Cel strategiczny 2. Ożywienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie warunków zamieszkania	Kierunek działań 1.1. Wsparcie działań sprzyjających integracji i aktywizacji społecznej. Kierunek działań 2.1. Rozwój przestrzeni sąsiedzkich, miejsc spotkań służących integracji lokalnej społeczności
Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej (poza)	Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.	Kierunek działań 1.3. Poprawa jakości i dostępności oferty kulturalnej i społecznej na obszarze rewitalizacji. Kierunek działań 2.4. Odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.
Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych	Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków do wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia aktywności lokalnej na obszarze rewitalizacji.	Kierunek działań 1.2. Rozwój usług wsparcia dla osób w wieku senioralnym

Komplementarność i zintegrowanie przestrzenne

Komplementarność i zintegrowanie w aspekcie przestrzennym zostało zapewnione w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wieliczka poprzez zogniskowanie projektów o charakterze przedsięwzięć podstawowych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Pozytywne skutki realizacji przedsięwzięć będą oddziaływać na cały obszar rewitalizacji, a często także i szerzej – nawet obszar całego miasta. Dotyczy to zarówno działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, z których korzystać będzie mogła szersza grupa odbiorców (np. projekty takie jak: 3.4. Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych; 5.7. Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej; 3.6. Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach), jak i przedsięwzięć ukierunkowanych na integrację społeczną, których adresatami są mieszkańcy podobszarów należący do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem (osób starszych, młodzieży, beneficjentów pomocy społecznej), ale będą mogli z nich korzystać też mieszkańcy obszaru i całej gminy (np. 5.3. Animator czasu wolnego; 5.5. Lokata czasu; 5.2. Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji, 5.8. Adaptacja poddasza budynku SPZLO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, profilaktycznych i zdrowotnych dla osób starszych).

Zasadniczym mechanizmem zapobiegania niepożądanym efektom społecznym oraz przenoszeniu problemów na inne obszary było założenie komplementarności działań miękkich i infrastrukturalnych, na jakim oparto się w procesie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Ponadto zogniskowanie Gminnego Programu Rewitalizacji i przedsięwzięć podstawowych na działaniach społecznych, odpowiadających na zidentyfikowane w podobszarach rewitalizacji potrzeby i problemy, pozwoli zasadniczo ograniczyć zagrożenie rozlewania się problemów społecznych na inne obszary gminy.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna oraz zintegrowanie na poziomie różnych sektorów i partnerów

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka zakłada zintegrowane podejście na poziomie podmiotów realizujących założenia niniejszego Programu w proces prac nad dokumentem włączono różne grupy interesariuszy (szerszy opis w podrozdziale 7.3.). Założenia systemu zarządzania i monitorowania Programu także zapewniają udział różnych typów interesariuszy w procesie wdrażania zapisów GPR (opis w podrozdziale 8.1). Przewidziane do realizacji przedsięwzięcia uwzględniają współpracę partnerów reprezentujących różne sektory: wśród podmiotów odpowiadających za realizację poszczególnych przedsięwzięć podstawowych, znaleźli się przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego:

- sektor publiczny – Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce, Wielickie Centrum Kultury, Samodzielny Publiczny Zespół Lecznictwa Otwartego w Wieliczce;
- partnerzy społeczni – m.in. Rada Seniorów.
- Partnerzy gospodarczy – Solne Miasto sp. z o.o.,

Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2030 zwraca również uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Obecny dokument stanowi aktualizację Gminnego Programu Rewitalizacji, który obejmował perspektywę lat 2016-2023, a zatem podstawowym założeniem było zapewnienie kontynuacji działań podjętych w ramach wdrażania pierwszego Programu pozwalających na uzyskanie efektu synergii w odniesieniu do wykonanych już w poprzednim okresie programowym inwestycji i przedsięwzięć na terenie obszaru rewitalizacji.

W ramach przeprowadzonej aktualizacji Gminnego Programu rewitalizacji nie zmieniły się granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji i jego czterech Podobszarów, w związku z tym na podobszarach tych w poprzedniej perspektywie prowadzonych było szereg działań w oparciu o Gminny Program Rewitalizacji na lata 2016-2023. Precyzyjny wykaz zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawarty jest w dokumencie pn. „Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2023” opracowany w 2022 r. Projekty planowane do realizacji w obecnej perspektywie są uzupełnieniem i kontynuacją projektów realizowanych w latach 2016-2023, m.in.:

- Zadanie 1.1. Budowa Centrum Kulturalnego wraz z Biblioteką (obecna Mediateka – Biblioteka Miejska w Wieliczce) – w obecnym GPR zaplanowano działania służące poprawie jakości i dostępności do obiektów kulturalnych oraz rozszerzeniu oferty kulturalno-społecznej realizowanej przez Mediateki na obszarze rewitalizacji tj. zadanie 3.6. Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach czy 5.7. Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej
- Zadanie 1.2. Integracja międzypokoleniowa mieszkańców osiedli, zadanie 1.5. Zielone osiedla – żywienie skwerów oraz przestrzeni publicznych na terenie osiedli mieszkaniowych w Wieliczce oraz zadanie 4.2. Integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców osiedla Boża Wola - wsparcie mieszkańców budynków socjalnych, wspólna aranżacje przestrzeni publicznych, piknik osiedlowy – w ramach aktualizacji GPR zapewniono kontynuację działań wspierających integrację, sąsiedztwo, tworzenie sprzyjających warunków dla aktywności społecznej i budowania (wzmacniania) więzi i relacji społecznych (m.in.: zadanie 5.1. Pikniki Rodzinne - integracja międzypokoleniowa, zadanie 5.6. Międzypokoleniowe sąsiedzkie

ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej, Zadanie 4.1. Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola).

- Zadanie 1.7. Budowa kompleksu sportowego wraz z placem zabaw przy Szkole nr 3 w Wieliczce – GPR do 2030 roku zakłada dalsze inwestycje służące podniesieniu jakości terenu zielonego w otoczeniu szkoły oraz zapewnieniu nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej (plac zabaw) dla społeczności przedszkolnej i szkolnej (zadanie 1.2. Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej nr 3).
- Zadanie 2.4. Bezpieczni na drodze – program społeczny skierowany do dzieci oraz rodziców, zadanie 3.2. Bezpiecznie na osiedlu – program społeczno-infrastrukturalny dla mieszkańców (stała współpraca z mieszkańcami - wspólna identyfikacja miejsc niebezpiecznych) – w obecnym GPR podjęta jest kontynuacja działań nakierowanych na podnoszenie bezpieczeństwa mieszkańców w odniesieniu do różnych jego obszarów ze szczególną atencją na grupy społeczne szczególnie narażone na sytuacje niebezpieczne (seniorzy, niechronieni uczestnicy ruchu pieszego i rowerowego, itp.).
- Zadanie 2.8. Poprawa warunków mieszkaniowych w budynku mieszkalnym przy ul. Kłaśnieńskiej 31. – ze względu na fakt, iż na podobozarach rewitalizacji znajduje się wiele budynków komunalnych, socjalnych w obecnym GPR utrzymano program systematycznego podnoszenia jakości lokali mieszkalnych, poprawy stanu technicznego budynków, a tym samym komfortu życia mieszkańców (zadanie 1.1 Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Słowackiego; zadanie 3.1. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego, zadanie 4.3. Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Limanowskiego).
- Zadanie 3.1. Aktywna rekreacja w parku A. Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych – kontynuacja działań w zakresie zagospodarowania i zabezpieczenia terenu, utworzenia dodatkowych funkcji w Parku, uporządkowanie i uzupełnienie zieleni (Zadanie 3.4. Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych).
- Zadanie 3.5. Wieliczka na sportowo – modernizacja obiektów rekreacyjnych Wieliczanki - boisko sportowe, trybuny, ogrodzenie – w ramach aktualizacji GPR uwzględniono przedsięwzięcia służące dalszemu rozwijaniu bazy sportowej i rekreacyjnej na obszarze rewitalizacji tj. Zadanie 3.2. Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia, zadanie 3.7. Odnowienie boiska sportowego „Orlik” i in.

Komplementarność źródeł finansowania

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Inowódz charakteryzuje się komplementarnością w zakresie źródeł finansowania. Dla poszczególnych przedsięwzięć podstawowych ujętych w GPR wykazano możliwe źródła finansowania (rozdział 6), przewidziano przy tym możliwość wykorzystania następujących rodzajów źródeł:

- publicznych wspólnotowych (m.in. Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności, w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021-2027 i krajowych Programów Operacyjnych);
- publicznych krajowych – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej);
- prywatnych, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych.

Gmina w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji. W trakcie trwania Programu planuje się także prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych dla różnych podmiotów, w tym sektora społecznego i gospodarczego z zakresu możliwości włączenia się w proces rewitalizacji. W ramach dbałości o zróżnicowanie źródeł finansowania dla poszczególnych projektów, Gmina wdrażając GPR, będzie starała się także pozyskać partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzaniu obszaru ze stanu kryzysowego, m.in. poprzez współpracę z różnymi podmiotami.

8. Opis systemu zarządzania realizacją i monitoringu wdrażania Programu

8.1. Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji

Zarządzanie procesem rewitalizacji w Wieliczce będzie odbywać się z uwzględnieniem partnerstwa i partycypacji społecznej, przy aktywnym udziale interesariuszy, w szczególności mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz instytucji kultury, sportu, edukacji, itp.

W systemie zarządzania i wdrażania GPR wyszczególniono dwa podstawowe poziomy:

- zarządzanie przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi;
- zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji.

System zarządzania realizacją i monitorowania wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka to instrument ukierunkowany na weryfikację stopnia realizacji Programu, realizacji określonych w nim celów i kierunków działań, a także wpływu wdrażania Programu na sytuację w obszarze objętym wsparciem.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wieliczka działającemu poprzez **Koordynatora Rewitalizacji** (wskazanego przez Burmistrza Miasta i Gminy).

Proces wdrażania (zarządzania) będzie prowadzony z uwzględnieniem zasad partnerstwa, wielopoziomowego zarządzania i oddolnego podejścia określonymi w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Tym samym w proces wdrażania Programu będą zaangażowane następujące podmioty (zwane dalej **Partnerami Programu**):

- **władze regionalne, lokalne i miejskie oraz inne instytucje publiczne** – w szczególności: Rada Miejska w Wieliczce, gminne instytucje publiczne (spółki i jednostki organizacyjne), takie jak: Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce, Wielickie Centrum Kultury, Mediateka - Biblioteka Miejska w Wieliczce, Straż Miejska, Komenda Powiatowa Policji w Wieliczce, szkoły podstawowe itp.;
- **partnerzy gospodarczy i społeczni** – w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, ale także pozostali mieszkańcy gminy, przewodniczący osiedli, sołtysi, przedsiębiorcy lokalni, kościoły, parafie, związki wyznaniowe, właściciele i zarządcy nieruchomości, kluby i organizacje sportowe;
- **właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, takie jak partnerzy działający na rzecz środowiska, organizacje pozarządowe, oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji** – stowarzyszenia i

organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji oraz Gminy Wieliczka, m.in. Rada Seniorów, Młodzieżowa Rada Miejska, Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego "Leonardo", Caritas, i in.

Reprezentację kluczowych Partnerów Programu, reprezentujących trzy wyżej wymienione grupy, stanowi **Komitet Rewitalizacji**, który został powołany zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, przy uwzględnieniu zasad określonych art. 8 rozporządzenia ogólnego.

W ramach wdrażania Programu dla każdej z grup interesariuszy zostały określone funkcje odnoszące się do zarządzania przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi (poddawanymi corocznemu monitoringowi) i zarządzania Programem (poddawanym ocenie aktualności i stopnia realizacji). Funkcje poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania (Koordynator Rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji, Partnerzy) podsumowuje poniższa tabela.

Tabela 18. Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania GPR

	Zarządzanie przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi (monitoring)	Zarządzanie Programem Rewitalizacji (ocena)
Koordynator Rewitalizacji	— Prowadzenie monitoringu stopnia realizacji przedsięwzięć podstawowych – kontakt z Partnerami Programu, pozyskiwanie i agregowanie informacji; — Zapewnianie warunków do realizacji przedsięwzięć podstawowych, dla których odpowiedzialność realizacyjna spoczywa na Gminie Wieliczka; — Utrzymywanie kontaktów z Partnerami Programu zaangażowanymi w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	— Inicjowanie i prowadzenie procesu oceny stopnia realizacji GPR; — Współpraca z Komitetem Rewitalizacji w zakresie prowadzenia i oceny działań rewitalizacyjnych; — Prowadzenie działań informacyjnych i partycypacyjnych zaplanowanych w ramach wdrażania Programu.
Komitet Rewitalizacji	— Opiniowanie postępów związanych ze stopniem realizacji przedsięwzięć podstawowych oraz tworzenie rekomendacji do dalszych działań;	— Upowszechnianie wśród lokalnej społeczności informacji na temat postępów w realizacji założeń Programu;

	Zarządzanie przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi (monitoring)	Zarządzanie Programem Rewitalizacji (ocena)
	— Wspieranie tworzenia partnerstw niezbędnych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	— Opiniowanie oceny postępów wdrażania GPR; — Rekomendowanie potrzeby aktualizacji Programu lub jego uchylecia (w przypadku zrealizowania założeń).
Partnerzy Programu	— Włączanie się w realizację zadań wpisujących się w GPR, zgodnie z posiadanymi kompetencjami; — Zgłaszanie Koordynatorowi Rewitalizacji pojawiających się trudności lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi przedsięwzięciami podstawowymi uwzględnionymi w GPR.	— Udział w procesie oceny stopnia realizacji GPR; — Zgłaszanie wniosków dotyczących zmian w Programie.

Źródło: Opracowanie własne.

Rolą Rady Miejskiej w Wieliczce jest podejmowanie decyzji pozwalających na wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ukierunkowanych na ewentualne modyfikacje Programu, proces jego aktualizacji lub uchylecia.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka odbywać się będzie poprzez realizację konkretnych działań przyjmujących formę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz działań uzupełniających opisanych w Rozdziale 5.

W przypadku projektów własnych Gminy Wieliczka – przygotowanie i wdrożenie projektów rewitalizacyjnych spoczywać będzie na dyrektorach i pracownikach merytorycznych właściwych wydziałów Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce oraz dyrektorach i kierownikach gminnych jednostek organizacyjnych.

W ramach realizacji procesu rewitalizacji zachowana będzie zasada przejrzystości i odpowiedzialności publicznej. Bezpośrednią koordynację wdrażania Programu sprawować będzie Koordynator Rewitalizacji. Będzie on realizował następujące zadania:

- koordynacja prac związanych z wdrażaniem GPR;
- planowanie kolejnych działań gminnych w ramach Programu w ujęciu rocznym;
- monitorowanie postępu realizacji projektów pod kątem ich zgodności z założeniami i celami określonymi w Programie;

- koordynacja procedur związanych z monitorowaniem i oceną GPR;
- weryfikacja założeń Programu i koordynacja jego ewentualnej aktualizacji na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań (w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji);
- koordynacja działań związanych z aktualizacją Programu;
- prowadzenie działań informacyjnych, konsultacji społecznych i publikacja informacji na temat realizacji Programu;
- utrzymywanie kontaktu z Partnerami Programu oraz Komitetem Rewitalizacji, w tym organizacja prac Komitetu.

8.2. System monitorowania i oceny Programu

System monitorowania oraz oceny Programu rewitalizacji jest niezwykle istotny z punktu widzenia weryfikacji skuteczności podejmowanych działań, określonych w ramach celów strategicznych i kierunków działań. Za monitoring i ocenę Programu będzie odpowiedzialny Koordynator Rewitalizacji.

Dla zapewnienia stałego monitoringu oraz możliwości uzyskania rzetelnej oceny efektów wynikających z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzone będą procedury monitoringu i oceny efektów odnoszące się do dwóch zasadniczych perspektyw:

- **Procedura stałego monitoringu** – procedura realizowana co roku, której celem będzie weryfikacja postępu we wdrażaniu przedsięwzięć zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji;
- **Procedura oceny GPR**, o której mowa w art. 22 Ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji – o charakterze jakościowym, realizowana raz na 3 lata obowiązywania GPR (zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o rewitalizacji), koncentrująca się na dokonaniu oceny aktualności i stopnia realizacji Programu, wpływu (efektów) realizowanych działań rewitalizacyjnych na stopień osiągnięcia zakładanych celów strategicznych i kierunków działań GPR wraz z odniesieniem się do oceny kierunków i dynamiki zmian na obszarze rewitalizowanym.

Każda z procedur będzie odbywała się w określonym czasie, w oparciu o określone wskaźniki i przebiegać będzie zgodnie z przedstawioną poniżej sekwencją działań.

Procedura stałego monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Raport z postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnionych w Gminnym Programie Rewitalizacji przygotowywany będzie **raz w roku** i będzie on włączony w procedurę przygotowania corocznego Raportu o stanie Gminy.

Raport z corocznego monitoringu GPR będzie zawierał informacje od wszystkich Partnerów realizujących projekty rewitalizacyjne na temat postępu w realizacji projektów w danym roku kalendarzowym. Agregowane dane zawierać będą informacje takie jak m.in.:

- harmonogram i stopień zaawansowania prac,
- osiągnięte efekty zrealizowanych lub realizowanych projektów (wskazanie uzyskanego w danym roku poziomu wskaźników, które zostały określone w poszczególnych fiskach projektowych dla każdego z przedsięwzięć rewitalizacyjnych – obowiązek gromadzenia informacji dotyczących ww. wskaźników oraz dokonywania niezbędnych pomiarów tam, gdzie są one wymagane, spoczywa na podmiocie wskazanym jako odpowiedzialny za realizację zadania),
- napotkane / potencjalne trudności i problemy,
- wyniki działań związanych z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na realizację działań zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy (ile i jakie wnioski o dofinansowanie zostały złożone w okresie sprawozdawczym, na jakie działania udało się pozyskać środki, w jakiej wysokości, jakie działania nie otrzymały wsparcia finansowego),
- listę proponowanych działań do realizacji na kolejny rok.

Partnerzy realizujący projekty rewitalizacyjne będą zobowiązani do przygotowania niezbędnych danych w postaci mini raportów z wykonanych projektów i przekazania ich do Koordynatora Rewitalizacji w terminie **do 31 marca danego roku**.

Raporty będą sporządzane za pełny rok kalendarzowy. Pierwszy raport monitorujący zostanie opracowany po pierwszym, pełnym roku kalendarzowym obowiązywania zaktualizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji. W oparciu o uzyskane informacje Koordynator Rewitalizacji opracowuje **do 30 kwietnia** danego roku całościowy Raport z monitoringu GPR.

W ciągu 14 dni od otrzymania Raportu z monitoringu GPR Burmistrz Miasta i Gminy Wieliczka zwołuje spotkanie Komitetu Rewitalizacji, podczas którego konsultuje ujęte w Raporcie wyniki monitoringu, rekomendacje oraz zaopiniowaną listę zadań planowanych do realizacji w kolejnym roku budżetowym.

Następnie Raport z monitoringu GPR wraz z wnioskami /rekomendacjami zgłoszonymi przez Komitet Rewitalizacji włączany jest w Raport o stanie Gminy na dany rok, który przedstawiany jest Radzie Miejskiej pod debatę.

Procedura oceny Gminnego Programu Rewitalizacji

Ocena stanowi narzędzie o charakterze jakościowym służące rozliczeniu wyników prac związanych z Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Wieliczka, w tym dokonaniu oceny osiągnięcia

wskaźników przypisanych poszczególnym celom strategicznym i kierunkom działań. Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji odbędzie się:

- **w cyklach trzyletnich** (podczas trwania Programu) oraz
- **na zakończenie** realizacji Programu.

Za wykonanie ocen odpowiedzialny będzie Operator Rewitalizacji.

Raporty z oceny (opracowywane maksymalnie do 30 czerwca kolejnego roku po upływie każdego trzeciego roku wdrażania GPR) będą zawierać zestawienie najważniejszych wniosków płynących z corocznych Raportów z monitoringu GPR prowadzonych przez cały okres obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka. Ponadto w ramach oceny dokonana zostanie także jakościowa analiza i ocena efektów społeczno-ekonomicznych (zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji), które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane problemy i zjawiska kryzysowe opisane w pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji i wdrażaniu GPR.

Prowadzona ocena będzie dotyczyć z jednej strony **aktualności treści GPR**, a z drugiej **stopnia jego realizacji**. Analiza aktualności programu będzie zatem mieć szeroki zakres, aby odnieść się do wszystkich istotnych kwestii. Ma odpowiadać na pytanie czy w świetle doświadczeń zdobytych w trakcie jego wdrażania program został prawidłowo skonstruowany. Ocena dokonana będzie także pod kątem istotnych zdarzeń i procesów, jakie w mieście (a także w regionie i kraju) nastąpiły od momentu uchwalenia programu. Mogły one mieć wpływ na dezaktualizację określonych treści programu. W międzyczasie mogły również powstać warunki umożliwiające uzupełnienia programu o dodatkowe elementy, w szczególności nowe przedsięwzięcia lub nowe narzędzia formalno-prawne lub finansowe, które powinny podnieść kompleksowość i skuteczność programu.

Raporty z ocen powinny uwzględniać m.in.:

- podsumowanie sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej dla podobszarów rewitalizacji (Podobszary 1 - 4);
- zestawienie najważniejszych wniosków z corocznych Raportów z monitoringu GPR, prowadzonych przez cały okres obowiązywania dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji;
- stopień osiągnięcia celów strategicznych i kierunków działań wskazanych w GPR w postaci zagregowanych wskaźników rezultatu;
- wnioski pozwalające na ocenę kierunków i dynamiki zmian w odniesieniu do sfer rewitalizacji oraz celów strategicznych zawartych w GPR;
- ocenę aktualności GPR pod kątem struktury, uwarunkowań zewnętrznych oraz potrzeb wewnętrznych odnoszących się do zmian sytuacji obszaru rewitalizacji wraz z wnioskami co do potrzeby przeformułowania Programu;

- rekomendacje dotyczące dalszych działań rewitalizacyjnych (w tym konieczności uruchomienia procedury aktualizacji GPR, kontynuacji interwencji lub uchylenia GPR).

Raporty z przeprowadzonych ocen zostaną przekazane do zaopiniowania Komitetowi Rewitalizacji, a także Burmistrzowi Miasta i Gminy oraz Radzie Miejskiej. Z raportami z oceny będą mogli zapoznać się także mieszkańcy, bowiem zostaną one podane do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka.

Wskaźniki realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji

W odniesieniu do celów strategicznych i odpowiadających im kierunków działań zostały sformułowane wskaźniki osiągnięcia celu obrazujące prognozowane rezultaty, które zestawiano w poniższej tabeli. Przy wskaźnikach rezultatu uwzględniono wartość bazową oraz charakter pożądanej zmiany w zakresie wartości tych wskaźników w postaci tendencji (wzrostowej, spadkowej) lub wartości docelowej.

Ponadto dla poszczególnych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych określono wskaźniki produktu i rezultatu, które przedstawiono w kartach przedsięwzięć zamieszczonych w podrozdziale 5.1.

Tabela 19. Wskaźniki rezultatu określone dla celów i kierunków działań GPR

Cel	Wskaźniki osiągnięcia celu (rezultaty)	Źródło pozyskania danych	Wartość bazowa	Pożądana zmiana / wartość docelowa	Tendencja
Cel 1.	Liczba osób starszych objętych nową ofertą wsparcia w ramach programu (os./rok)	MGOPS UMiG Wieliczka SPZLO w Wielicze	0	480	wzrost
Cel 1.	Liczba osób uczestniczących w nowej ofercie wydarzeń aktywizujących i integrujących na obszarze rewitalizacji (os./rok)	UMiG Wieliczka	0	150	wzrost
Cel 1.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na	UMiG Wieliczka	0	3	wzrost

Cel	Wskaźniki osiągnięcia celu (rezultaty)	Źródło pozyskania danych	Wartość bazowa	Pożądana zmiana / wartość docelowa	Tendencja
	rewitalizowanych obszarach (szt.)				
Cel 1.	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	UMiG Wieliczka	0	3	wzrost
Cel 1.	Liczba osób korzystających z oferty w zmodernizowanych obiektach kultury (gdzie prowadzona jest ewidencja uczestników tj. zapisy, bilety) (os./rok)	WCK	0	400	wzrost
Cel 2.	Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	UMiG Wieliczka	0	6	wzrost
Cel 2.	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (szt.)	UMiG Wieliczka	0	7	wzrost
Cel 2.	Liczba utworzonych nowych przestrzeni sąsiedzkich (szt.)	UMiG Wieliczka	0	5	wzrost
Cel 2.	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych (szt.)	UMiG Wieliczka	0	2	wzrost
Cel 2.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	UMiG Wieliczka, Solne Miasto sp. z o.o.	0	11	wzrost

8.3. Uspółecznienie Gminnego Programu Rewitalizacji

Dla zapewnienia wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka zgodnie z zasadą partnerstwa oraz partycypacji społecznej podejmowane będą działania zmierzające do dotarcia do jak najszerszego grona interesariuszy i beneficjentów, do których będą skierowane działania rewitalizacyjne, ale także do tych Partnerów (wymienionych w podrozdziale 8.1.), którzy będą chcieli aktywnie włączyć się w proces rewitalizacji. Uspółecznienie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie oparte na realizacji działań o charakterze informacyjnym oraz edukacyjno-partycypacyjnym. W związku z powyższym przewiduje się realizację następujących działań:

1. Realizacja działań promocyjnych i informacyjnych dotyczących Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016 – 2030:
 - a. Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy – Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka.
 - b. Stałe wzbogacanie Serwisu Internetowego poświęconego rewitalizacji na stronie internetowej Urzędu o informacje dotyczące nowo realizowanych zadań i działań w ramach GPR.
 - c. Współpraca z prasą lokalną, wydaniach internetowych / lokalnych serwisach informacyjnych mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i monitorowania GPR.
 - d. regularne zamieszczanie informacji o stanie realizacji przedsięwzięć (projektów) rewitalizacyjnych w „Raporcie o stanie Gminy Wieliczka”.
Działania informacyjne będą prowadzone w sposób ciągły, tak aby w każdym momencie zainteresowane podmioty, interesariusze procesu mieli możliwość zaczerpnięcia wiedzy na temat poczynionych postępów realizacji programu oraz mogli zgłaszać swoje uwagi i pomysły na realizację.
2. Prowadzenie działań edukacyjnych i doradczych z zakresu procesu rewitalizacji. Działania te, prowadzone będą w taki sposób, aby potencjalni interesariusze procesu rewitalizacji mieli możliwość pogłębienia wiedzy na temat znaczenia i przebiegu rewitalizacji. Podczas tychże działań będzie można dowiedzieć się czym jest rewitalizacja, jakie niesie za sobą możliwości oraz w jaki sposób można włączyć się w ten proces. Działania edukacyjne będą prowadzone:
 - a. funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji, w skład którego wchodzi przedstawiciele różnych grup interesariuszy rewitalizacji, w tym m.in. mieszkańców obszaru rewitalizacji i/lub właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji, podmiotów prowadzących na obszarze miasta działalność społeczną, podmiotów prowadzących na obszarze miasta działalność gospodarczą;

- b. organizowanie otwartych spotkań dla interesariuszy procesu rewitalizacji (co trzy lata, zgodnie z cyklem oceny GPR), których celem będzie przekazanie informacji na temat postępów wdrażania założeń GPR oraz na temat zakresu możliwych działań do zaplanowania i podjęcia w ramach procesu rewitalizacji w każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej) dla każdego z podobszarów rewitalizacji, a także stworzenie przestrzeni do dyskusji i wymiany doświadczeń z dotychczasowego wdrażania przedsięwzięć pod kątem pracy nad pomysłami na nowe przedsięwzięcia istotne z perspektywy celów i kierunków działań Programu;
- c. w ramach procesów związanych z realizacją wybranych przedsięwzięć podstawowych dotyczących utworzenia/modernizacji przestrzeni oraz infrastruktury publicznej o funkcjach społecznych – organizacja przez UMiG warsztatów z interesariuszami w celu partycypacyjnego wypracowania założeń dla tych obiektów / przestrzeni (zaangażowanie partnerów różnego typu, uwzględniając zapisy art. 8 rozporządzenia ramowego).

Wybrane działania uspołecznienia procesu rewitalizacji pozwalają na legitymizację podjętych w ramach Programu działań. Bardzo istotnym elementem procesu jest edukacja mieszkańców i innych interesariuszy, która stanowi podstawę do zaangażowania mieszkańców w proces. Budowanie świadomości lokalnej jest niezwykle istotne z punktu widzenia integracji społecznej oraz ponoszenia odpowiedzialności za lokalne dobro wspólne, w tym za przestrzeń publiczną. Rewitalizacja powinna dążyć do samoorganizacji i samopomocy społecznej przy niewielkim udziale władz publicznych, w związku z czym edukacja wydaje się być niezbędna w tym procesie. Dzięki uzyskanej wiedzy, interesariusze procesu będą mogli aktywnie i świadomie zaangażować się w Program, by wspólnie budować lokalną tożsamość.

Dodatkowo warto podkreślić, że aktywne włączenie różnych grup interesariuszy, pozwoli na budowanie konsensusu społecznego już na etapie projektowania zmian w obszarach kryzysowych, w związku z powyższym ich realizacja będzie cieszyła się większą legitymizacją i zrozumieniem ze strony różnych partnerów. Docelowo Gminny Program Rewitalizacji, poza poprawą jakości życia mieszkańców terenów zdegradowanych powinien przyczynić się także do stworzenia porozumienia pomiędzy różnymi partnerami społecznymi.

8.4. Koszty zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Koszty zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji szacuje się na 70 000 zł. Wynikają one m.in. z konieczności przeprowadzenia ocen Programu oraz działań edukacyjno-partycypacyjnych zaplanowanych w ramach uspołecznienia Programu, realizacji działań zarządczych (związanych z monitoringiem, funkcjonowaniem Komitetu Rewitalizacji, działaniami informacyjnymi), część nich z uwagi na wpisanie w bieżącą działalność struktur Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka i korzystanie z dostępnych zasobów Urzędu i jego jednostek, może być realizowana bezpłatnie.

9. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016 – 2030 nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnie obowiązującym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieliczka. Proponowane w dokumencie przedsięwzięcia, na obecnym etapie doprecyzowania, nie są sprzeczne z założeniami wspomnianego studium.

Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Realizacja zadań zawartych w dokumencie Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2030 na obecnym etapie projektowym nie wymaga wprowadzania zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Miasta.

Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016 – 2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, jednakże Gmina zastrzega sobie możliwość jej powołania, zgodnie z art. 25 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

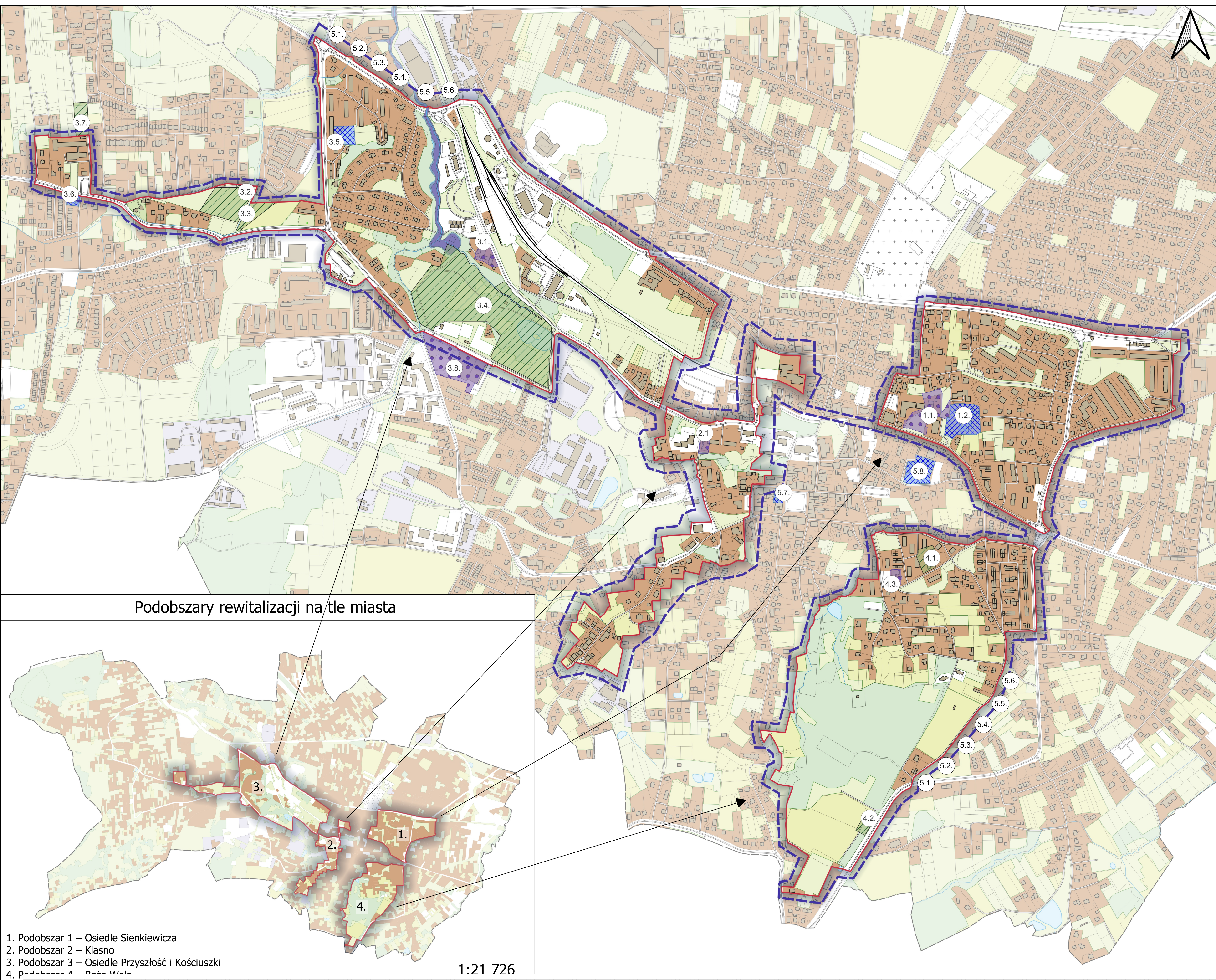
Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21. Ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r., poz. 611 oraz z 2021 r. poz. 11)

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji nie przewiduje się zmian w ww. uchwale.

Spis tabel, rysunków, map i wykresów

Tabela 1. Wykaz wskaźników wykorzystanych do analizy	13
Tabela 2. Wskaźniki syntetyczne dla jednostek analitycznych w sferze społecznej.	28
Tabela 3. Wskaźniki syntetyczne dla jednostek analitycznych w pozostałych sferach (poza społeczne)	30
Tabela 4. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego w gminie Wieliczka.	35
Tabela 5. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji w gminie Wieliczka.	36
Tabela 6. Podobszar 1. Osiedle Sienkiewicza - studium porównawcze między 2015 a 2022 rokiem	43
Tabela 7. Średnie roczne stężenie pyłów PM10, PM2,5 i B(a)P w 2022 roku w Podobszarze 1.	45
Tabela 8. Podobszar 2. Klasno - studium porównawcze między 2015 a 2022 rokiem	51
Tabela 9. Średnie roczne stężenie pyłów PM10, PM2,5 oraz B(a)P w 2022 roku w Podobszarze 2. ..	52
Tabela 10. Podobszar 3. Osiedle Przyszłość i Kościuszki - studium porównawcze między 2015 a 2022 rokiem.....	57
Tabela 11. Podobszar 4. Studium porównawcze między 2015 a 2022 rokiem	66
Tabela 12. Średnie roczne stężenie pyłów PM10, PM2,5 oraz B(a)P w 2022 roku w Podobszarze 4. ..	68
Tabela 13. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	80
Tabela 14. Plan finansowy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wieliczka na lata 2016-2030	115
Tabela 15. Kompleksowość zaplanowanej interwencji	118
Tabela 16. Powiązania zdiagnozowanych problemów i potencjałów z podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.....	127
Tabela 17. Zintegrowanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami strategicznymi i kierunkami działań	130
Tabela 18. Funkcje podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania i monitorowania GPR.....	139
Tabela 19. Wskaźniki rezultatu określone dla celów i kierunków działań GPR	144
Mapa 1. Podział gminy na jednostki referencyjne w mieście Wieliczka	11
Mapa 2. Podział gminy na jednostki referencyjne w na obszarze wiejskim w gminie Wieliczka.	12
Mapa 3. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Wieliczka.	37
Wykres 1. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie Miasta w gminie Wieliczka.	16
Wykres 2. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie części wiejskiej gminy Wieliczka.	17
Wykres 3. Odsetek osób bezrobotnych dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie Miasta w gminie Wieliczka.	18

Wykres 4. Odsetek osób bezrobotnych dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie części wiejskiej gminy Wieliczka.	19
Wykres 5. Odsetek podmiotów gospodarczych wpisanych do CEIDG w stosunku do mieszkańców dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie Miasta Wieliczka w gminie Wieliczka.....	22
Wykres 6. Odsetek podmiotów gospodarczych wpisanych do CEIDG w stosunku do mieszkańców dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie części wiejskiej gminy Wieliczka.	22
Wykres 7. Dostępność do infrastruktury kultury i przedszkoli dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie Miasta Wieliczka w gminie Wieliczka.	25
Wykres 8. Dostępność do infrastruktury kultury i przedszkoli dla jednostek referencyjnych znajdujących się na terenie części wiejskiej gminy Wieliczka.	26
 Rysunek 1. Granice Podobszaru 1 rewitalizacji - Osiedle Sienkiewicza.....	39
Rysunek 2. Granice Podobszaru 2. rewitalizacji – Klasno	48
Rysunek 3. Występowanie osuwisk na terenie miasta Wieliczka.....	53
Rysunek 4. Granice Podobszaru 3. rewitalizacji – Osiedle Przyszłość i Kościuszki.....	55
Rysunek 5. Położenie obszaru górniczego wyznaczonego w mieście Wieliczka	60
Rysunek 6. Mapa zagrożenia powodziowego w Podobszarze 3.	61
Rysunek 7. Występowanie osuwisk na terenie miasta Wieliczka.....	62
Rysunek 8. Granice Podobszaru 4. rewitalizacji - Boża Wola	64
Rysunek 9. Występowanie osuwisk na terenie miasta Wieliczka.....	68



Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszarów rewitalizacji Miasta Wieliczka

Skala 1:5000

Stan istniejący – pokrycie terenu:

- teren zabudowany
- teren przemysłowo-składowy
- wody powierzchniowe
- tereny leśne lub zadrzewione
- tereny ogrodów działkowych lub sadów
- roślinność trawiasta
- tereny cmentarza

Pozostałe oznaczenia:

- granica miasta
- granica podobszaru rewitalizacji
- budynki
- ciągi komunikacyjne
- linia kolejowa
- cieki wodne

Zagrożenie powodziowe:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (Q10%) – raz na 10 lat
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (Q1%) – raz na 100 lat
- obszary zagrożone powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (Q0,2%) – raz na 500 lat

Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych:

- Integracja międzypokoleniowa i aktywizacja mieszkańców
- Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury kulturalnej, edukacyjnej i społecznej
- Poprawa jakości, zwiększenie obszarów zieleni oraz terenów rekreacyjnych
- Podniesienie jakości zabudowy – modernizacja i odnowa budynków

Zadania dla Podobszaru 1:

- 1.1. Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Słowackiego
- 1.2. Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej nr 3

Zadania dla Podobszaru 2:

- 2.1. Odnowienie kiosków przy ul. Daniłowicza

Zadania dla Podobszaru 3:

- 3.1. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Dembowskiego
- 3.2. Zagospodarowanie terenu przy T.S. Wieliczanka wraz z modernizacją przejścia
- 3.3. Utworzenie ogólnodostępnego parku kieszonkowego wzdłuż ul. Karola Demczuka
- 3.4. Aktywna rekreacja w Parku Mickiewicza – kontynuacja działań rewitalizacyjnych
- 3.5. Budowa placu zabaw wraz z boiskiem wielofunkcyjnym przy Przedszkolu nr 4
- 3.6. Modernizacja Domu Ludowego w Krzyszkowicach (poza obszarem rewitalizacji)
- 3.7. Odnowienie boiska sportowego „Orlik” (poza obszarem rewitalizacji)
- 3.8. Termomodernizacja budynku Solnego Miasta – Centrum Rekreacyjno-Edukacyjnego w Wieliczce (poza obszarem rewitalizacji)

Zadania dla Podobszaru 4:

- 4.1. Budowa tężni solankowej na os. Boża Wola
- 4.2. Modernizacja wybiegu dla psów w obrębie os. Boża Wola
- 4.3. Termomodernizacja budynku komunalnego przy ul. Limanowskiego

Zadania wspólne dla podobszarów rewitalizacji:

- 5.1. Pikniki Rodzinne – integracja międzypokoleniowa
- 5.2. Kampanie społeczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji
- 5.3. Animator czasu wolnego
- 5.4. Kampanie edukacyjne skierowane do osób w wieku senioralnym
- 5.5. Lokata czasu
- 5.6. Międzypokoleniowe sąsiedzkie ławeczki i skwerki w przestrzeni publicznej
- 5.7. Modernizacja zabytkowego obiektu Wielickiego Centrum Kultury wraz z rozszerzeniem oferty kulturalnej (poza obszarem rewitalizacji)
- 5.8. Adaptacja poddasza budynku SPZO w Wieliczce z przeznaczeniem na rozwój usług społecznych, kulturalnych i edukacyjnych dla osób starszych (poza obszarem rewitalizacji)

Uzasadnienie do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Wieliczce

z dnia 2025 r.

Art. 22 ustawy o rewitalizacji nakłada na organ wykonawczy obowiązek dokonywania oceny aktualności programu rewitalizacji. Zaleca się w ramach aktualizacji m.in. uzupełnienie dokumentu o nowe projekty rewitalizacyjne, związane z nowymi potrzebami i wyzwaniem rozwojowym miasta Wieliczka, a także z koniecznością dalszej realizacji obecnie realizowanych celów i kierunków. Ustawa o rewitalizacji wymaga dla aktualizacji GPR zachowania trybu w jakim został on uchwalony. Podjęcie uchwały uważam za zasadne.